

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2030

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Poljski poslanik obišče Ljubljano

Izjava poslanika g. Schwarzburg-Güntherja za
»Slovenec«



Belgrad, 18. febr. — Poljski poslanik na našem dvoru g. Schwarzburg-Günther namerava tekom prihodnjega tedna obiskati slovenske dežele naše države in pri tej priliki ostati nekaj dni tudi v Ljubljani, da bi mogel dobiti osebne stike z vsemi slovenskimi kulturnimi in gospodarskimi činitelji ter se v podrobnostih spoznati z raznimi ustanovami, ki so v zgodovini Slovencev igrala posebno vlogo. Pred svojim odhodom je sprejel Vašega dopisnika ter mu za »Slovenec« razložil cilj svojega potovanja, katerega bi rad uresničil za čas svojega bivanja med Slovenci.

Na vprašanje, če je imel že priložnost, seznaniti se s Slovenci, je g. poslanik odgovoril z veliko živahnostjo, katerega je v belgradskem diplomatskem zboru tako odlikuje:

»Kako naj bi jih ne poznal? Kot krakovski dijak sem se seznanil z mnogimi Slovenci, ki so študirali v tem staropolskem univerzitetnem mestu. Sklenila so se prijateljstva, ki še vedno obstajajo. Tedaj smo še vsi sanjali o narodnem osvobođenju in po naših slovanskih akademskih društvih smo se navduševali za svobodo obeh naših domovin. Vedel sem, da znamo ljubiti svojo domovino, toda če se spominjam na one dni v preteklosti, imam vtis, da ste nas Slovenci v tem nadkrilili, toliko ste ljubili svojo mater, toliko ste jo opevali v svojih narodnih pesmih, toliko ste ob vsaki priložnosti govorili o osvobođenju domovine. Tedaj je bil polet slovenske akademske mladine velik in mladina sama se generozno. »Kolo Poljske« je v Krakovu, kakor tudi na Dunaju, zbiralo okrog sebe cvet slovenske akademske mladine. V tistih tujih delavnicah smo se jati slovenske ideje. Potem smo se razšli s slovenskimi prijatelji. Strašna burja svetovne vojne je šla mimo nas in preko nas. Rušila je trdnjave, v katerih smo robovali vi in mi. Mnogo gorja smo pretrpeli, toda iz razvalin naših poteptanih domovin je posijalo solnce svobode. Rad bi videl sedaj na svoje lastne oči, kako ste si opremili svoj dom v svobodi, katero vam je prineslo zedinjenje. Slišal sem o vašem delu na kulturnem polju. Čital sem o vašem gospodarskem napredku. Sedaj bi rad svojim prijateljem Slovincem čestital k uspehu. Dvakrat sem že pohitel med Slovence, odkar predstavljam Poljsko v Jugoslaviji, toda obakrat kot tih opazovalec, kot nem oboževatelj vaših naravnih krasot in vaših narodnih pesmi, topot bi rad storil več, rad bi stiskal roke vaših prijateljev ter se z njimi razgovarjal o načinu, kako bi se dalo prijateljstvo med Poljsko in Jugoslavijo še bolj poglobiti.

»Da,« je ponovil minister, »to je cilj mojega obiska!« In pogled mu je šel na velik zemljevid, ki je zakrival steno in kjer sta Jugoslavija in Poljska zaznamovani v rdečih barvah. Kako zgraditi soliden most, ki bi se preko srednje Evrope peljal od Baltika do Jadrana. Svoje dni je sam Sobieski pod zidovjem Dunaja ter na braniku zapadne kulture zgradil most med Poljaki in Slovenci.

Na moje vprašanje, ako nisi poslanik poseben ničrt s seboj, katerega namerava predložiti v Sloveniji in zapečatiti s kako stvarno organizacijo, je poslanik nadaljeval:

»Seveda! Vaši ljubljanski velesejmi so znani po vsej Poljski. Že dolgo je naša vlada prejela pobude od strani poljskih industrijev, da naj organizira udeležbo Poljske na ljubljanskem velesejmu. Poljska mora imeti tam pod Tivolijem svoj stalni paviljon. Skušal bom dogovoriti z merodajnimi činitelji ustreči želji naših gospodarstvenikov in naše vlade, da bo Poljska stalno prisotna med svojimi brati Slovenci. Upamo, da bomo prišli že na jesen. Razstave odprajo trgovska pota — in mi nudimo mnogo stvari, ki jih proizvaja zapad...«

Kulturne stike bo treba na novo poživiti. Mi in vi smo bili vse preveč okupirani z domačimi problemi, da nam ni preostajalo časa, da se navežemo na tradicionalne veze, katere je ustvarila skupna borba in skupna kultura. Preiskati moramo stari, že davno izhojeno pot naših velikih prednikov. Učenje obeh jezikov, izmenjava našega akademskega naraščanja, medsebojno spoznavanje, poučna potovanja, stiki med književniki — to je široko polje, na katerem se lahko udeležujemo, sem pripomnil.

Japonci grozijo Angležem, da bodo bombardirali Singapore

Nevarnost svetovnega požara

Prvi pogumni korak DN je razkačil japonske šoviniste

London, 18. febr. Apel Sveta Društva narodov, ki se je prvič opogumil, da se je obrnil izključno le na Japonsko in jo pozval, da ustavi sovraštvo proti Kitajski, je zelo razkačil nacionalistične kroge v Tokiu, ki imajo sedaj tam glavno besedo. Ta jeza se obrača v prvi vrsti proti Angliji, ki je dala inicijativo za ta korak. Anglija se je zadnje dni odločno odvrnila od Japonske in to zaradi nevarnosti, ki grozi britskemu imperiju, ako bi japonsko-kitajski spor izrazil nadaljnje komplikacije na Vzhodu. Predvsem se Anglija boji za Avstralijo in za Indijo. Zato je Anglija, ki jo seveda podpira Združene države ameriške, trdno odločena, da bo na plenarni seji Zveze narodov, ki jo zahteva Kitaj in ki se bo sešla menda 26. februarja, predlagala, da naj se začne izvajati gospodarski bojkot proti Japonski, ako le-ta ne bo poslušala poziva Sveta Zveze narodov.

Ceprav se bo apel Sveta Zveze narodov izrazil japonski vladi v Tokiu šele danes in čeprav njega besedilo oficijelno sploh še ni objavljeno, so Japonci oficijozno opozorili angleško vlado, da bodo v slučaju, če bo Zveza narodov sklenila bojkot japonskega blaga, blokirali vsa kitajska pristanišča in brezobzirno ustavljali vse evropske ladje. Obenem bo seveda Japonska izstopila iz Zveze narodov in se smatrala odvezano vseh obvez napram njej.

Ta stvar je v Londonu vzbudila veliko ogorčenje in obenem jako veliko nervoznost. Kajti če bi Japonska to grožnjo res uresničila, ni dvoma, da stojimo pred drago svetovno vojno. Kako daleč so japonski nacionalistični krogi v tem oziru že zašli, dokazuje dejstvo, da japonsko nacionalno časopisje danes očitno grozi Angliji in javno predlaga, ne da bi bilo cenzurirano, naj japonske vojne ladje odplevoje pred Singapore in ga bombardirajo. Čeprav londonski oficijelni krogi take grožnje ne jemljejo resno, je vendar smatrajo kot znak nevarnega razpoloženja duhov.

Mrzlično prizadevanje diplomacije za mir

London, 18. febr. Vsa evropska in ameriška diplomacija se v sedanjem momentu z vsemi silami prizadeva, da bi se ohranil, oziroma vrnil mir. Amerika izjavlja, da incidenta v Sanghaju, kjer so japonski vojaki pretepli ameriškega vicekonzula Rungwala, ne smatra kot poravnane. Neprestano kršitve nevtralitete mednarodnega mesta, kjer je zaradi prask med Kitajci in Japonci padlo že precej evropskih žrtev, napenja ameriške živce do skrajnosti. Poslaniki Anglije, Francije in Italije imajo v Washingtonu neprekinjene seje z ameriškim državnim tajnikom za zunanje zadeve, ki pripravlja nov energičen protest, ki ga bo Amerika v kratkem izročila v Tokiu. Kljub temu, da so stvari prišle do skrajne točke, diplomati še niso izgubili upanja, da se nevarni ogenj na Daljnem vzhodu potlači.

Japonska odpošlje pred Sanghaj še nadaljni dve diviziji

London, 18. febr. Japonski mornariški minister Asaki je sporočil zastopnikom inozemskega tiska, da je ministrski svet sklenil, da odpošlje pred Sanghaj še dve diviziji, in če treba, tudi še tri. V sedanjem momentu so Kitajci zbrali okoli Sanghaja kakih pet divizij, tako da zmanjšajo njihove vojne sile baje najmanj 40.000 mož. Te sile pomenijo seveda najmanj dvakratno, če ne trikratno premoč nad Japonci. Kitajske čete so bogato opremljene s strojnimi puškami in bombami, dočim pogrešajo zadostnega števila težke artilerije, zlasti pa letal. Ugodno zanje je, da v generalnem štabu služi veliko število nemških častnikov. Kitajci imajo zase tudi ugodnost terena, ki je presekano od samih vodnih kanalov in močvirij. Vrhovni poveljnik kitajskih čet ni maršal Cankajšek, kakor se je dozdaj

»Pozabili ste na najglavnejše: Največja svetovna sila, ki spaja narode in jih drug od drugega odvajja, je danes časopisje. Začeti moramo pri časopisju. Zdi se mi, da v pogledu časopisja gledamo preveč na zapad, da zapadne probleme raje obdelujemo kot one, ki se nas neposredno tičejo, ki se tičejo slovenske svobode. Zato bi jaz rad stopil v najtesnejše stike s slovenskim časopisjem in čisto naravno je, da pri tem računam veliko na »Slovenec«, ki že tekom 60 let vzdržuje narodno zavest in brezkompromisno zagovarja krščanska načela v javnem življenju. Moje poslanstvo redno zasleduje »Slovenec«. Njegova poročila vedno javljam v Varšavo, ker je največji katoliški list v Jugoslaviji. Poskušal bom ustanoviti s pomočjo vaših kolegov v Ljubljani pododsek Poljsko-jugoslovanske častnikarske zveze, ki že uspešno deluje v Belgradu in v Zagrebu in ki bo brez dvoma naša radosten odziv in dobila mnogo odkritih in nesebičnih sodelavnikov med Slovenci.«

»Ali nameravate obiskati tudi ostale dele Slovenije?»

»Ne sedaj, ker nimam časa, ostal bom samo v Ljubljani. Poklonil se bom državnim in cerkvenim

misli, ampak tako zvani krščanski general Feng, Cankajškov nasprotnik.

Ce dospeta napovedani dve japonski diviziji, potem bodo japonske sile kitajskim približno enake. Japonska armada je tudi na vsak način neprimerno boljše organizirana, disciplinirana in tehnično opremljena kot kitajska, predvsem pa razpolaga z velikim številom letal, njeno težko artilerijo pa podpirajo še topovi 50 vojnih ladij, ki so vsidrane v ustju Jangeekjanga in Vangpua.

Japonci, ki so se do sedaj omejevali samo na frontalni napad na trdnjavo Vusung, nameravajo sedaj odpluti po reki Vangpu na jug, da obklopijo kitajsko armado iz kitajskega predmestja Nantao. Na ta način bi Japonci prišli kitajski armadi za hrbet. Kitajci tudi trdijo, da imajo Japonci pripravljene strupene pline, dočim japonski generalni štab to odločno demantuje in pravi, da imajo Japonci na razpolago samo »nedolžne« pline, ki povzročajo zgolj gosto meglo, katere zakriva prodiranje čet. Niso pa Japonci mogli demantirati odločnih izjav kitajskih zdravnikov, da imajo kitajski vojaki rane od eksplozivnih krogel.

Spor v kitajski armadi?

London, 18. febr. Diplomati doznajajo, da v kitajskem taboru ne vlada soglasje. Večina sanghajske kitajske armade obstoja iz Kantoncev, ki so politični nasprotniki maršala Cankajškega, katerega so na novega leta dan prisilili k demisiji zato, ker zagovarja sporazum z Japonsko. Ta kantonska armada operira popolnoma neodvisno od vlade v Nankingu. Pod poveljstvom Cankajškega pa stoji armada kakih 25.000 mož in za zelo značilno se smatra, da Japonci proti tej armadi niso izstrelili dozdaj še nobene krogel. Baje je to nesoglasje med Kitajci vzrok, da Japonci absolutno nečisto odnehati in se pripravljajo na generalni napad, kateri je, kakor znan, napovedan za danes, 18. februarja. Dasi se o diferencah med Cankajškom in Kantonci ne ve ničesar pozitivnega, pa je vendar brez dvoma dejstvo, da obstoja na Kitajskem stranka, ki pletira za sporazum z Japonsko, in sicer iz treh razlogov: 1. V spopadu med obema armadama je težko dvomiti o zmagi Japoncev kljub najbolj ju-

naškemu odporu kitajske armade. 2. V slučaju neporavnave konflikta ni pričakovati ničesar drugega kakor svetovne vojne, od katere bi Kitajska ničesar ne profitirala, ampak bi postala najbrž plen tujih sil. 3. Naj bo izid vojne kakršenkoli, za Kitaj sta na kocki Mandžurija in Mongolija in vrh tega grozi Kitaju tudi notranja boljševizacija. Kajti znano je, da že zdaj operira na jugu boljševiška kitajska vojska, ki se nahaja že blizu Hankova.

Zadnji poziv japonskega generala

London, 18. febr. Dne 17. februarja zjutraj je tokijska vlada pooblastila vrhovnega poveljnika japonske armade pred Sanghajem, generala Nomuro, da odpošlje v kitajski glavni stan poziv, da naj Kitajci popolnoma izpraznijo ozemlje, ki se razprostira od Vusunga, kjer se stekata Vangpu in Jangeekjang, do skrajne meje predmestja Capej na severu Sanghaja v dolžini 15 milj. Kitajske čete se morajo umakniti na severozapad v oddaljenosti 30 km od mesta.

Sarilni bombardement

Obenem s tem ultimatomom so Japonci zopet začeli bombardirati pozicije Kitajcev, ki so na to živahno odgovarjali. Kitajci so streljali v japonsko predmestje Hankei, ki tvori del mednarodnega mesta in katerega si je general Nomura izbral kot svojo operacijsko bazo. Ker v tem predmestju stražijo skupaj z Japonci tudi angleški mornarji, in sicer ob obrežju reke Vangpu, so bili tudi ti od bombardementa prizadeti. Kitajski projektili so namreč zadeli v grupe ljudi, ki je stala ob obrežju, med tem, ko je izkrcavala svoje blago angleška pasazirska ladja »Carthage«. Kitajske bombe so ubile dva angleška pomorska in dva civilista, sedem oseb pa ranile. To je zelo razburilo tudi mednarodno kolonijo v mestu, kjer stanujejo sami Evropeci, kamor je padlo med bombardementom 15 bomb, ki so ubile štiri kitajske kulije, 26 oseb pa ranile. Prizadele so veliko škodo tudi raznim poslojem. Bombardement so začeli Japonci, in sicer zato, da se prepričajo o številčnosti in učinkovitosti kitajske artilerije.

Poizkus mirne poravnave v zadnjem momentu Sanghaj naj postane svobodno mesto

Sanghaj, 17. febr. Ker je zaradi tega postalo jasno, da se bo jutri, v četrtek, resnično začela odločilna bitka, radi katere bi neizogibno tudi mednarodno mesto izginilo v plamenih, so se diplomati zbrali na japonski admiralski ladiji, kjer se je začela važna konferenca.

Obenem so bili odposlani japonski in mednarodni zastopniki v Nankingu h generalu Cankajšek, da se v zadnjem momentu sklene mir in tako prepreči izbruh svetovnega požara, ki bi pokopal pod seboj ves svet v plamenih vojne in revolucije.

Zastopniki so pozvali Cankajškega, ki je pristal mirne poravnave, da naj pripravi poveljnika 19. to je tako zvane kantonske armade, do tega, da ustavi sovražnost. Cankajšek je zagotovil inozemske zastopnike in zastopnika Japoncev, da je za mirno, a častno poravnavo.

Obenem so prosili inozemski zastopniki poveljnika kitajske 19. armade, da naj pride v četrtek zjutraj na sestanek z zastopnikom japonskega vrhovnega poveljnika, da se pogaja o ustavitvi sovražnosti. Kitajski poveljnik je v to privolil, radi česar je v zadnjem momentu nastalo zelo optimistično razpoloženje.

Na japonski admiralski ladiji se je vršila istačasna konferenca med poveljnikom ameriškega brodograditelja Taylorjem, japonskim admiralom Nomuro in Siosavom ter japonskim poslanikom v Sanghaju Sigemienjem, ki so potem sporočili inozemskim oblastem, potem pa delal na gospodarskem in kulturnem zblizanju.

»Ali bi se smelo povedati Slovincem, da pride vaš zunanji minister v Jugoslavijo?»

»Zakaj pa ne? G. Zaleski namerava posetiti vašo lepo domovino maja meseca, razen če bi se dogodila kakšna stvar, ki bi obisk preločila. To pomeni, da ima Poljska resen namen, delati v tem pravcu, da pride do kar najtesnejše zveze med obeh narodoma in državama. Kooperacija je potrebna nam vsem. Lahko rečem tudi toliko, da smatra Zaleski prijateljstvo z Jugoslavijo za osnovno načelo vse svoje sedanje in bodoče zunanje politike. Vidite, kako hvalježno nalogo imam izpolniti jaz v Jugoslaviji,« je končal poljski poslanik g. Schwarzburg-Günther ter mi prožil roko.

»Slovenec« bo objavil jutri vaš prihod vsem Slovincem in smete upati, da vas pričakujejo ves srca, ki se bodo rada razgovarjala o ljubezni med Slovenci in Poljaki,« sem odgovoril ter šel mimo uradnega atašee Glinke, ki bo ministra spremljal na potovanju in ki je ravno poslušal na radio aparatu politične novice agencije »Pat« iz svoje daljne domovine.

časnikarjem, da se pogajanja med Japonci in Kitajci ugodno razvijajo. Obvestili so jih, da je general Cankajšek odpotoval iz Sanghaja v glavni stan 19. armade, da pregovori poveljnika taliste, da ustavi sovražnost. Pri tem je admiral Nomura izjavil zastopniku »United Press«, da je Japonska za mirno poravnavo konflikta, o katerem se zaveda, da bi mogel imeti zelo dalekosežne posledice in da poveljstvo japonske armade z veseljem prepušča diplomatom, da konflikt poravnajo.

Japonci so pripravljeni, da svoje čete umaknejo iz sektorja Vusunga in Capeja, zahtevajo pa, kakor so že izjavili v svojem ultimatumu, da se kitajska armada umakne na primerno razdaljo.

Kot dobro znamenje, da pogajanja obetajo ugoden konec, smatramo dejstvo, da je japonska brigada pod poveljstvom generala Simomoto zapustila pozicije pred Vusungom in se umaknila v Sanghaj, na njeno mesto pa je stopil manjši oddelek mornarice, kakor je to bilo v prvih dneh.

Inozemski diplomati so sprožili misel, da naj se Sanghaj proglasi za svobodno mesto s podobnim statutom, kakor ga ima Gdansk.

Sanghaj, 18. febr. Z. Službeno se potrjuje vest dopisnika »United Press«, da sta se danes dopoldne sestala na mednarodnem ozemlju japonski general Ujeda in kitajski general Čaj, da skusaata doseči premirje. V spremstvu obeh vojskovodij se je nahajal kitajski in japonski štab. Tudi maršal Cankajšek je poslal svojega zastopnika.

Če ne, bo ogenj!

Tokio, 18. febr. Ako bi pa konferenca ne rodila uspeha, se bo japonski napad začel z dvema točkama, in sicer z juga, kjer se bodo Japonci izkrcali v Nantao, da pridejo kantonski armadi v hrbet, obenem pa s severa, tako da bi Kitajci z vseh strani obkloplili. V to svrhu so se japonske čete že pretekli teden čisto tajno izkrcale v mestu Lihoo, ki leži na desnem bregu Jangeekjanga. Obenem bi Kitajce napadle štiri japonske divizije frontalno iz baze Hankei.

Mandžurija proglašena za neodvisno državo

Tokio, 18. febr. Večraj, 17. februarja, je vrhovni politični svet za Mandžurijo in Mongolijo v Mukdenu proglasil Mandžurijo in Mongolijo za svobodno državo. Proglasitev se bo oficijelno proklamirala v četrtek, 18. februarja, to je na dan tradicionalnega praznika japonske cesarske dinastije. Mandžurija in Mongolija tvorita dve federativni republiki z odgovorno vlado. Za guvernerja severo-

sapadne Mandžurije, to je tako zvane province Haj-lunčan, je imenovan bivši kitajski general Ma, za guvernerja harbinske province pa general Čan-čuhaj. Mongolska republika bo obstojala iz avtonomnih provinc Džehol na jugu in Barga na severu.

Vrhovni svet, ki tvori začasno vlado nove republike, je sklenil, da se dve najmočnejši mandžurski banki, tako zvana Obmejna banka in pa Banka provinc Daljnega vzhoda, fuzionirata. Sedež centrale bo v Mukdenu, osnovni kapital pa znaša 20 milijonov jenov. Banka bo tvorila emisijski zavod nove neodvisne države na podlagi srebrne paritete.

Akcije Vzhodnokitajske železnice, katere so bile dozdaj v rokah rusko-kitajskega konzorcija, bodo pripadale, v kolikor pripadajo Kitaju, odslej novi mandžurski banki, bivši kitajski delničarji pa ne bodo zamenjani, ker so vsi pristaši nove republike.

Mukden, 18. febr. Ž. Tu je bila danes uradno proglašena mandžurska republika. Nova država obsega Mandžurijo, del Mongolije in manjši del severne Kitajske. Predsednik republike še ni izvoljen. Govori se pa, da bodo za doživljenjskega

predsednika proglasili bivšega kitajskega cesarja Pu-I-a. Predsednik začasnega vrhovnega sveta republike je bivši kitajski general Ma.

London, 18. febr. Proglasitev neodvisne mandžursko-mongolske države je napravila tako tu, kakor v Washingtonu sila mučen vtis. To dejstvo bo mednarodna diplomatska pogajanja zelo otežilo, ker je Japonska, ki je kumovala ustanovitvi neodvisne mandžurske države, s tem Društvo narodov postavila v najsmušenejši položaj. Stojimo pred dejstvom, katerega velesile ne bodo hotele priznati, ki ga pa bo nemogoče storiti nestorjeno. Japonska je s tem sanghajsko vprašanje dejansko ločila od mandžurskega, tako da bo, kadar bo D. N. hotelo o slednjem razpravljati, lahko odgovorila, da niti D. N. niti Japonska nista kompetentni razpravljati o Mandžuriji, ki se je »prostovoljno« ločila od Kitaja.

Tu ne dvomijo, da je sovjetska Rusija na tem privolila v neodvisno Mandžurijo za važne politične in gospodarske koncesije v Aziji, glede katerih je angleška diplomacija zelo v skrbeh.

Pogajanja za mir brez rezultata!

Ako se Kitajci do 20. t. m. ne umaknejo, bodo Japonci začeli ofenzivo

Nanking, 18. febr. Tukajšnji politični krogi izjavljajo, da je Kitaj za mirno poravnave spora, katerega je izzvala Japonska. Zato je tem bolj obžalovati, da je Japonska na lokav način odtrgala sedaj od Kitaja vse province onkraj Velikega zidu. Mir ni mogoče, ako Japonska krivice, storjenih proti naravnemu pravu in proti mednarodnim pogodbam, popolnoma ne popravi.

Kar se tiče premirja pred Sanghajem, Kitaj, ki vojnih dogodkov ni kriv, ne bo stavil nobenih avir ustavitvi sovražnosti, ne more pa privoliti v kakšne poniževalne pogoje.

Izgledi za premirje pa so slabi, ako bi se Japonci dali voditi od hipoteze, da so Kitajci neodini. Nobenega spora ni med Kantonci in Čang-

kajšekom. Vsi Kitajci bodo složni ko en moč, če treba, branili svojo domovino do zadnje kaplje krvi.

Sanghaj, 18. febr. tg. Pogajanja med japonskimi generali in Kitajci se ostala brezuspešna. Zato se danes dopoldne ob 9 Japonci izročili kitajskemu generalu Čaju ultimatum, da naj 19. kitajska armada ustavi sovražnosti in umakne svoje čete do solnčnega zahoda dne 20. februarja na črto, ki je oddaljena 20 km od mednarodne naselbine. Dalje zahteva Japonska varnost za življenje in imetje Japoncev in da se prepreči vsa vojna dejanja civilnih oseb v onih krajih, ki ležijo zunaj teritorija, ki ga imajo izprazniti Kitajci. Če se ti pogoji ne izpolnijo, si Japonci pridržijo svobodo delovanja.

Narodna banka o gosp. položaju

Poročilo za zadnje četrtletje 1931

Pravkar objavlja Narodna banka svoje poročilo o stanju našega gospodarstva v zadnjih treh mesecih leta 1931.

V splošno označbo položaja navaja: Gospodarsko življenje naše države v dobi od oktobra do decembra ima obsežne splošne oslavitve gospodarske delavnosti. Reči je možno, da ima oslabilitev, ki se opaža v gospodarstvu, svoje vzroke v vplivu sezonskih faktorjev, ki se pri nas redno pojavljajo z vstopom gospodarstva v zimsko dobo. Nepovoljno stanje v zadnjem četrtletju ima svoje vzroke tudi v do skrajnosti poslabšanem gospodarskem finančnem položaju inozemstva. Na gospodarstveni razvoj v naši državi so posebno nepovoljno vplivali ukrepi posameznih držav v evro ublažitve krize. Posledice teh obrambnih ukrepov, ki so večinoma v neposrednem in posrednem oteževanju uvoza tujih proizvodov, so jasno vidne v velikem padcu našega izvoza. V zadnjem četrtletju je znašalo zmanjšanje izvoza v primeri z isto dobo l. 1930 37%, v primeri z zadnjim četrtletjem 1929 pa celo 57%. Ta veliki padec izvoza je vplival na eni strani na zmanjšanje povpraševanja za proizvode na domačem trgu in okrepil padec cen, ki je že prej našemu narodnemu gospodarstvu zelo škodoval. Posebno veliki padec cen je bil zabeležen pri proizvodih živiloreje, ki so v teku četrtletja padli za 12 točk, v teku cellega leta pa za 28 točk. Nepovoljno stanje v kmetijstvu je izzvalo tudi poslabšanje razmer v ostalem gospodarstvu. V industriji, obrti in trgovini se je zelo zmanjšal obseg poslov in število brezposelnih, kakor tudi konkurzov in prisilnih poravnav narasla. Podatki pa je treba, da smo pri tako težkih gospodarskih razmerah prebrli krizo našega denarstva, ki se je tako naglo pojavila v septembru. Lahkota in brzina, s katero so prenehale težkoče, kažejo najbolje, da ni bilo nobenih notranjih vzrokov za nezaupanje, ki je tako naglo nastopilo pri vlagateljih in je samo odmev finančnih težkoč v inozemstvu. Nadalje posnemamo iz poročila par odstavkov.

Denarni trg.

V zadnjem četrtletju lani so se razmere zelo popravile. Odtok hranilnih vlog in v zvezi s tem restrikcija kreditov so zelo vplivali na vedno bolj naraščajočo depresijo. Mednarodna povezanost in solidarnost mednarodnih trgov ni ostala brez posledice. V drugi polovici novembra so se pričele razmere normalizirati in v decembru pa je nastopila likvidnost. Letne ultimo likvidacije so bile

Seja skupščine

Sprejet predlog o pomorskih akademijah

Belgrad, 18. febr. l. Narodna skupščina je bila danes bolj žurna ter je začela delati že ob 9. Po uvodnem čitanju ostavil in prošel je narodna skupščina prešla na diskusijo zakonskega predloga o pomorskih akademijah. Tozadevni odbor je zopet imenoval dr. Stijaka kot svojega po. očevalca. Poročevalec je v svojem govoru hvalil naše morje. Največje bogastvo, ki nam ga je prineslo zedinjenje, je naše morje. Vsa naša obala od Sušaka do Albanije meri 700 km. Ako se mi stari Srbi spominjamo, je rekel Stijak, da pred vojno nismo imeli niti malo morskega obrežja, potem razumemo vrednost dragocene jadranske obale, ki nas veže z velikimi morji. Če nas je narava obdarovala s tako prekrasno obalo, s tolikimi prelepimi otoki, potem je vendar na nas leželo, da to izkoristimo in da to v naših pomo. skih šolah predložimo našemu naraščajočemu ne prenečljivi vrednote, da mu povemo, da ga na morju čaka boljša bodočnost. V dobi, ko se narodi med seboj toliko borijo za trgovska pota, ima Jugoslavija 700 km široka vrata na svetlovna morja, ki je vežejo s svetom. Pomorske akademije imajo nalogo, vzgojiti mladinski našej, ki bo ljubil naše morje in mu služil ter pomagal dvigniti naše naravno bogastvo in ga prodajati preko morja. Te naše akademije v Bakru, Dubrovniku in Kotoru imajo veliko mislo, da našemu ljudstvu predložijo nemaljavno resnico, da leži bodočnost naše države na morju.

Za poročevalcem je govoril dr. Kramer, ki je, kakor včeraj, navedel nekaj zgodovinskih podatkov o pomorskih akademijah ter o naporih, kateri so se vršili še prej, da se tozadevna zakonodaja unificira. Poudarjal je, kako velik je sloves naših jugoslovanskih mornarjev, katere celo Angličje prištevajo med najboljše. Po novem zakonu postane angleščina obvezan predmet, ker jo

nasproti pričakovanju mirne in normalne zaradi vedno večjega dotoka začasnega tezaviranih sredstev. Kreditna rezerviranost bank je imela za posledico lahko povečanje eskontne mere, ki je znašala konec četrtletja za prvotne menice 10% do 14%.

Privilegirana agrarna banka je lani dovolila 181.9 milj. Din dolgoročnih hipotekarnih posojil ter 166.9 milj. Din kratkoročnih zadržanih posojil. Samo v teku zadnjih treh mesecev leta je bilo odobrenih 23.2 milj. Din. Drž. hipotekarna banka izkazuje od konca septembra do konca decembra povečanje vlog od 615.5 na 615.8 milj. Din, dočim so fond in kapital javnih ustanov padli od 1.430.6 na 1.409.4 milj. Din. Inozemska tuja sredstva so se zmanjšala od 873 na 853 milj. Din. Med aktivni so narasla hipotekarna posojila od 2.308 na 2.321 milj. Din, komunalna posojila pa od 542.2 na 548.7 milj. Din.

Statistika Narodne banke o glavnih pozicijah 20 največjih bank kaže, da so vse postavke padle, vendar v decembru slabše. Pri nekaterih bankah se kaže že v decembru simptomatičen dvig. Gotovine v blagajnah so se zmanjšale od 237 milj. Din v avgustu na 168 v oktobru, v novembru pa so narasle na 192, v decembru pa na 266 milj. Din. Pri vseh jugoslovanskih bankah so znašale hranilne vloge na koncu leta 12.170 milj. Din, dočim so konec septembra znašale 13.235 milj. Din.

Promet na elektnih borzah je znašal 1.286 milj. Din, kar pomeni v primeri z isto dobo 1930 zmanjšanje za 334 milj. Din.

Produkcija premoga je znašala 1.010.000 ton (minus 11%), produkcija lignita pa 317.000 ton (minus 6%). Nadalje se je zmanjšala produkcija železne rude za 74%, bakrene za 36%, pirita za 14, boksita za 34, cinka pa za 17%, dočim je narasla produkcija železa za 20, bakra za 2 in evinca za 4%.

V lesni industriji je nastopilo znatno poslabšanje. Domača potrošnja je padla in se je zmanjšal tudi izvoz. Pri največjem številu podjetij je delo občutno omejeno, pri nekaterih pa celo popolnoma ustavljeno.

Železniški promet izkazuje, da je bilo natovornjenih 431.655 vagonov, kar pomeni, da je bil promet zelo močan.

Glede položaja v kmetijstvu pravi poročilo, da so bile atmosferske razmere poveljne. Jesenska dela so bila pravočasno izvršena, v decembru je padel sneg, ki pa je kmalu skopnel.

Za trgovinskim ministrom je nastopil poslanec dr. Šurmin, ki se je kot Dalmatince zelo razvnel in navdušeno opisal lepoto morja ter njegove koristi za gospodarsko bodočnost naše države.

Govorili so še Lazarevič, Stepan Knežević in Dragotin Paleka, ki so vsi naglašali važnost našega morja in potrebo čim večje trgovske mornarice. Nato je skupščina glasovala. Prisotnih je bilo 242 poslancev, ki so vsi glasovali za zakonski predlog.

Druge točka dnevnega reda je bilo poročilo imunitetnega odbora, ki je predlagal, naj se dr. Dušan Živojinović in dr. Ante Kuntarić izročita sodišču, ki jih zasleduje zaradi častnikarske klevete, in odklanjal sodni postopek proti dr. Lukiču, proti kateremu ne obstoji nobena pritožba kazenskega značaja. Poročevalec je bil dr. Urošević, ki je utemeljeval potrebo, da se imenovana narodna poslanca izročita pristojnemu sodišču, ker sta obtožena za slučaj, glede katerih je imuniteta poslancev omejena. Narodna skupščina poročila imunitetnega odbora ni sprejela. Po intervenciji Nikoviča, ki je obrazložil, da gre le za malenkostne lokalne častnikarske spletke, ter po govoru dr. Hanzeka, ki je med hrupom razlagal razliko med uradno in neuradno poslanstvo imunitete, je narodna skupščina glasovala o predlogu. Dr. Kuntarić je nameraval govoriti, toda poslanci so zahtevali zaključek debate in glasovanje. Ravno tako je v zadnjem trenutku še dr. Stanišić hotel prepričati poslance, da je bolje, da se inkriminirani poslanci izročijo sodišču, toda skupščina je zahtevala glasovanje, kar se je tudi zgodilo. Večina glasov je bila proti predlogu imunitetnega odbora. Imenovana poslanca torej ne bosta predana pristojnim sodiščem.

Nemški razorožitveni predlogi

Stopniema naj se doseže popolna razorožitev

Zeneva, 18. febr. tg. Na razorožitveni konferenci je danes predložil poslanik Nadolny nemške predloge za razorožitev. Nemci zahtevajo: da se odpravijo težka artiljerija in tanki, da se prepovedo vojaška letala na suhem in na morju in da se prepovedo udربة, ki neposredno ogrožajo druge države. Dalje je Nemčija vložila dva nova predloga, da se preprope plinska in kemična vojna tudi glede pripravljanih teh bojnih sredstev in da se preprope metanje bomb in drugih bojnih sredstev vseh vrst iz letal. Civilno letalstvo se mora osvoboditi vsakršnega vojaškega vpliva. V to svrhu se mora prepropevati vezbanje vojske v civilnem letalstvu, graditev zračnih prometnih sredstev z vojaškimi napravami in vsi odnosi med vojaškimi in civilnimi uradi zrakoplovstva. Po čl. 8 pakta Zveze narodov se morajo tudi one oborožitve, ki ostanejo še dovoljene, omejiti tako, kakor je potrebno na podlagi mednarodnih obveznosti v interesu splošne varnosti. Razen tega se mora načelno odpraviti splošna vojaška dolžnost, ali pa vsaj izvežbana rezerva. Glede policije, orožništva in sličnih ustanov je treba izreči, da se ne smejo uporabljati za vojaške svrhe. Za zaloge vojnega materiala je treba določiti maksimalno kvantiteto glede vrst in množine, kolikor je tega več, se mora uničiti. Posamezne vrste ladij se morajo razorožiti glede tonaže in kalibra v smislu washingtonskega in londonskega dogovora. Mednarodno nadzorstvo razorožitve se mora uporabljati v vseh državah enako in izpopolniti s tem, da se omeji in kontrolira trgovina z orožjem ter privatna in državna fabrikacija orožja. Prepovedati se mora uvoz in izvoz vojnega orožja, municije itd., ki naj bo dovoljen posameznim državam samo v dovoljeni množini. Ta dogovor se mora po načelih ena-

kopravnosti razširiti na vse države. Kakor Apponyi, je tudi Nadolny zahteval, da se morajo določbe o razorožitvi v mirovni pogodbi nadomestiti z novimi konvencijami, ki naj se sklenejo po čl. 8 statuta Zveze narodov. Tudi je nemogoče, da bi bil kak član Sveta Zveze narodov vezan s posebnimi omejitvami na kakem najvažnejšem polju udeleževanja Zveze narodov. Nemčija je pripravljena k vsakemu približanju z drugimi državami, samo da tak dogovor ne bi smel preprečiti varnosti in razorožitve sploh. Varnost je boljše zajamčila dalekosežna, splošna in po možnosti istočasna razorožitev. Končno je Nadolny še obljubil, da bo z vso pozornostjo proučil Tardieuve predloge za ustanovitev mednarodne policije. Razen tega ima ta konferenca veliko nalogo, da od vzame obstoječim mirovnim pogodbam ono ost, ki premagane države deklasira glede razorožitve. Nikdar Nemčiji ne bo manjkalo dobre volje za približitev razorožitve in mednarodne varnosti.

Zeneva, 18. febr. tg. Ko so govor Nadolnyja predstavili v angleščino, je govoril še predsednik bolgarskega saborja Malinov, dalje avstralski delegat in zastopnik Haitija, ki so vsi v imenu svojih vlad izjavili, da so pripravljeni k sodelovanju. Dočim je zastopnik Bolgarske naglašal, da mora biti delo razorožitvene konference trajno in da mora temeljiti na načelu pravičnosti in enakosti, se je skliceval avstralski delegat na oddaljeni izolirani položaj Avstralije in na to, da je Avstralija v gospodarskem življenju odvisna od zunanje trgovine. Kljub temu bi bilo možno znižati vojaške izdatke Avstralije na 40% predvojnega stanja. V ostalem pa je toplo priporočal angleške predloge.

Jutrišnja seja se bo začela šele ob 11, ker bo poprej seja predsedstva, na kateri se bodo posvetovali o nadaljnjem poteku konference.

Painlevé dobil mandat

Pariz, 18. febr. tg. Predsednik republike Doumer je danes dopoldne poveril sestavo novega kabineta bivšemu ministrskemu predsedniku Painlevéju.

Painlevé se je popoldne začasnó naselil na Quai d'Orsay, da vodi pogajanja s svojimi bodočimi sodelavci. Po običajnih obiskih pri predsedniku senata in dosedanjem šefu vlade se je odpravil v vojno ministrstvo, da stopi v stike s Tardieuem. Pri tem je bil prisoten tudi finančni minister Flaudin. Opoldne je povabil k sebi voditelja radikalov Herriota. Radikalni pristajajo na osebo Painlevéja, ki osebno velja kot pristaš levice. Svoje sklepe pa

vežejo na pogoje, katere stavlja desnica za udeležbo v kabinetu. Desničarske frakcije, katere so se strnile v skupno bojno fronto, imajo neprestane seje. Sicer naglašajo, da ne bi bile proti razširjenju kabineta proti levici, vendar da bi najraje videle, da se ohrani dosednji kabinet z majhnimi spremembami.

V okolici g. Painlevéja govore, da bi g. Painlevé prevzel, če bi se mu sestava kabineta posrečila, notranje ministrstvo. Glede sodelovanja radikalnih socialistov ni še nič gotovega. G. Painlevé se bo popoldne sestal z g. Herriotom.

Papeževa zahvala Hrvatom

Zagreb, 18. febr. Ž. Na pozdravno brzojavko, ki so jo hrvatski katoliki Zagreba poslali sv. očetu ob 10 letnici kronanja, je sv. oče odgovoril s sledečo brzojavko:

Vatikansko mesto, 16. februarja.

Vota excipiens fidei laudans pietatem probans tibi ac dilecto gregi Augustus Pontifex peremerit beneficent.

Cardinalis Pacelli.

Sv. oče je sprejel čestitke, odobrava vero in potrjuje pobožnost ter tebi in tvoji čredi pošilja trajen blagoslov.

Kardinal Pacelli.

Romunski kralji odlikoval našega vladarja

Belgrad, 18. febr. l. V Belgrad je prispela deputacija romunskega kralja Karla, katero vodi Pompeju, predsednik romunskega parlamenta, ki ima nalogo izročiti Nj. Vel. kralju Aleksandru najvišje romunsko odlikovanje, namreč verigo z zvezdo za zasluge. Odlikovanje bo predano jutri v svečani avdienci na dvoru.

Liška proga pod snegom

Split, 18. febr. Ž. Na progi Knin-Zrmanja se je situacija še poslabšala, ker je ponoči začel natičati sneg. Močna burja stalno zameta progč. Vseled nizke temperature pa sneg zmruzeje. Čiščenje proge je zelo oteženo. Promet med Senjem in Splitom je prekinjen zaradi strašnih viharjev. V okolici Knina vlada nezasišlan mraz.

Napredovanje srednjošolskih profesoriev

Belgrad, 18. febr. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog ministra za prosveto so povišani v 4. skupino 1. stopnje dr. Janez Kociper, prof. klasične gimnazije v Mariboru, Karlo Prijatelj, prof. realne gimnazije v Murski Soboti, dr. Peter Sorli, prof. l. realne gimnazije v Ljubljani, Franc Mravljak, prof. realne gimnazije v Celju, vsi iz 4. skupine, 2. stopnje.

V 4. skupino 2. stopnje g. Ernest Tomec, profesor klasične gimnazije v Ljubljani, Mihael Kambič, prof. druge realne gimnazije v Ljubljani, dr. Joža Lovrenčič, profesor druge realne gimnazije v Ljubljani, vsi pete skupine.

V peto skupino: dr. Gregor Zerjav, prof. ženskega učiteljskega v Ljubljani, Franc Koblar, prof. druge realne gimnazije v Ljubljani, Ivan Sivec, prof. klasične gimnazije v Ljubljani, Silvester Kranjec, prof. druge realne gimnazije v Ljubljani, Anton Anžič, prof. prve realne gimnazije v Ljubljani, Franjo Oester, prof. ženskega učiteljskega v Mariboru, Ivan Bajžeti, strokovni učitelj na moškem učiteljsku v Ljubljani, Vinko Zalete, strokovni učitelj na prvi realni gimnaziji v Ljubljani, vsi iz šeste skupine.

V šesto skupino: Marija Leben, prof. ženskega učiteljskega v Ljubljani, dr. Josip Ilc, prof. prve realne gimnazije v Ljubljani.

Belgrad, 18. febr. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog prosvetnega ministra sta povišani v sedmo skupino Ivana Klemenc, strokovna učiteljica na drugi realni gimnaziji v Ljubljani, in Ljudmila Šliber, strokovna učiteljica na drugi realni gimnaziji v Ljubljani, obe iz osme skupine.

Belgrad, 18. febr. AA. Finančni minister je kaznoval z globo 156.000 Din denarne kazni Mihajla Urnareja, ki so ga zalotili pri tihotapljenju dinarskih bankovcev.

Belgrad, 18. febr. l. Napredoval je Anton Korosec, inšpektor v kmetijskem ministstvu, iz četrte v tretjo skupino.

Popust za železničarje

Belgrad, 18. febr. AA. Z odlokom generalne direkcije državnih železnic se obojestransko izpremeni reciprociteta z Dubrovaško paroplovbo d. d. v Dubrovniku za privatna potovanja aktivnih nameštencev in članov njihovih rodbin in sicer takole:

1. za aktivne nameštence državnih železnic znižana vožnja na potniških parnikih omenjene paroplovbe s 75% popustom normalne tarife, to je četrtinska cena, na podlagi njihovih legitimacij;
2. za člane rodbin aktivnih nameštencev drž. železnice znižana vožnja na potniških parnikih omenjene plovoe s 50% popustom normalne tarife, to je polovična vožnja, na podlagi njihovih legitimacij;
3. za aktivne nameštence omenjene paroplovbe in člane njihovih rodbin znižana vožnja na progah železnice v državni eksploataciji na vseh mešanih, potniških in brzih vlakih v odgovarjajočem razredu s 50% popustom normalne tarife, to je polovična cena, na podlagi njihovih legitimacij s fotografijo, ki jih dobe od omenjene paroplovbe, direkcija državnih železnic pa jih potrdi.

Vozni listki po znižani ceni na podlagi tega odloka in z legitimacijami se kupijo na postajah ali pa pri blagajni agencij.

Novi roki za natovornjenje

Belgrad, 18. febr. AA. Z odlokom generalne direkcije državnih železnic se določijo novi roki za natovornjenje, ki stopijo v veljavo 1. marca t. l. Tako so določeni roki za natovornjenje: 1. mrtvecev 6 ur, 2. za natovornjenje živih živali: a) za perutnino, čebele in žive ribe 4 ure, b) za ostalo živino 2 uri, in 3. za vse ostalo blago 24 ur.

Švica posoja denar

Belgrad, 18. febr. l. Iz Berlina javljajo preko Švice, da so se pogajanja za posojilo v znesku 100 milijonov švicarskih frankov, ki se bodo uporabila kot kredit za nemške turiste, ki bodo odšli na potovanje po Švici, ugodno zaključila. S tem so odstranjene težje, katere je nagromadila nemška devizna naredba za nemške turiste v inozemstvu. Istotako je sklenjena pogodba med švicarsko vlado in Anglijo, da se bo vsa denar, katerega bodo angleški turisti pustili v Švici, uporabljal izključno za nabavko angleških izdelkov.

Anglija znižala obrestno mero

London, 18. febr. tg. Angleška narodna banka je določila danes bančno mero na 5 odstotkov namesto dosedanjih 6 odstotkov. V splošnem je to dokaz, da vodstvo banke v splošnem ocenjuje finančni položaj za nekoliko boljši. Dosedanja obrestna mera 6 odstotkov je bila določena 21. septembra 1931, ko je bil ukinjen zlati standard za funt Sterling.

Viljemov sin - kandidira

Berlin, 18. febr. tg. Hugenbergov »Lokalanzeiger« poroča, da se je ein bivšega nemškega cesarja princ Oskar udeležil včerajšnje seje predsedništva nemsko-nacionalne stranke, nakar pripominja socialnodemokratski »Vorwärts«, da prihaja pravek princ Oskar v poštev kot edini veliki kandidat habsburške fronje, nemških nacionalcev, narodnih socialistov in stahlhelmovcev za bodočo volitve državnega predsednika.

Nov polet v stratosfero

Bitterfeld, 18. febr. tg. Danes dopoldne ob 9.28 sta startala znani bitterfeldski voditelj zrakoplovov Schütze in berlinski študent meteorologije Sukstroff z navadnim prostim balonom v substratosfero. Balon ima 2200 kubičnih metrov vodik in lahko doseže višino 9000 m.

Washington, 18. febr. Ž. Semkaj je prispela brzojavka dr. Eckenerja, v kateri sporoča, da bo v slučaju ugodnega vremena še prihodnji teden odplul s »Zeppelinom« v Ameriko.

Slovenci!

Dne 28. nov. 1931 je umrl v Gorici nadškof dr. Frančišek Borgija Sedej.

Ko je leta 1906. postal slovenski metropolit, je sebi svojisko odločnostjo pred duhovščino in verniki izjavil: »Meč nosim! — Zaman so takrat ugibali, kam naj bi merile te njegove besede...

Prišla in minila je svetovna vojna. Prišle so mirovne pogodbe. Nad njegove vernike je planil val krivice. Gazile so se prirodne pravice slovenskega naroda. Krivično nasljeje je seglo v cerkev in hotelo zatreti slovensko besedo celo tam. Tedaj je metropolit Sedej dokazal, da za biambo pravice res nosi meč, ki je vse dotlej miroljubno počival. Zato se je vsa krivična jeza obrnila vanj kot voditelja. Stal je sam. Tlačen narod mu ni mogel dati opore, mi smo gledali na to velikansko borbo tako, kakor da se nas ne tiče. Toda nadškof Sedej ni klonil. Stal je kot hrast. Na njegovi palači so kričali madeži in napisi »Smi. Sedej!«. Metropolit

Sedej ni trepetal. Rasel je v heroja, boritelja za naravne in božje pravice slovenskega ljudstva, dokler ni dorasel vrha vse trnglike in je posekan padel.

Slovenci! Metropolit Sedej zasluži, da se mu slovenski narod oddolži vsaj s sk. omnim spomenikom. Danes ga že gledamo odmaknjene svetlu kot poduhovljeni simbol narodnega trpljenja in herojskega odpora.

S tem spomenikom hočemo združiti tudi imena in spomin vseh tistih, ki so z metropolitom Sedejem vred dali za svoj zasluženi narod življenje, ki so zanj trpeli in trpe. Ta monument nam bodi vsem opomin, zgled in živa vest.

V Ljubljani, dne 10. februarja 1932.

Akejski odbor.

Prispevke je pošiljati »Slovenski Matic« v Ljubljani, Kongresni trg, čekovni račun št. 11.672.

Seja banovinskega sveta

Razprava o elektrifikaciji

Ljubljana, 17. februarja.

Zapisnik dopoldanske seje je bil odobren. Naka je višji fin. sekretar Božič prečital zadnjo partijo proračuna o oddelku za trgovino, ob t in industrijo, to so postavke za pospeševanje tujkega prometa v banovini.

K razpravi o tej partiji se je oglasilo več gospodov.

G. ban je izjavil, da se vrše pogajanja med banko upravo in Mestno hranilnico v Ljubljani glede načina sanacije električne centrale v Zireh. Kranjske deželne elektrarne so dobile z jamstvom banovine za to elektrarno že 3 milijone dinarjev. Dva milijona je dala Mestna hranilnica v Ljubljani, en milijon pa banovinska hranilnica. Rešitev te zadeve se zdi le v tem, da Mestna hranilnica in drugi upniki pristanejo na odpis določenih vsote dolga. V okviru svojih zmoglosti bodo KDE skušale, da se to vprašanje likvidira.

G. načelnik dr. Mar. n pravi, da sme kmet zaklati živino le na svojem domu.

Višji fin. tajnik G. Božič čita nato partijo o rudarskem šolstvu, za katero je predvideno 60.000 Din.

S tem je bila končana razprava o proračunu oddelka za trgovino, ob t in industrijo.

Banovinski svet je nato začel razpravo o proračunu komisije za agrarne operacije. Poročilo je podal načelnik g. dr. Lukan.

G. ban dr. Drago Marušič odgovori na vprašanje g. Litropa, da prodaja posestva nikakor ne vpliva na vnculum agrarne reforme. Če je križevska imovinska občina Esterhazijevo posestvo kupila, ostane posestvo navzlic temu vezano na agrarno reformo.

Rezervni kredit. Poročevalec čita nato postavko o rezervnem kreditu. Z izdatki za novinarski dom (10.000 Din), za sokolske čete (100.000 dinarjev), za vajeniške domove (100.000 Din), za poklicne posvetovalnice (10.000 Din) in za tujski promet (100.000 Din) znaša rezervni kredit 2.342.573 Din. G. ban pojasni, da je bil rezervni kredit čim najnižje kalkuliran. Na vprašanje g. Zadravca odgovori, da bo banovina podelila podporo za zgradbo obrtnonadaljevalne šole v Mariboru, čim bo ta našel zavzel konkretnije oblike. Na vprašanje g. Bajuka pa odgovarja, da so podpore za gasilstvo predvidene iz posebnega 1% in 2% nega fonda. Pri tej priliki so s toplimi besedami spomni človekoljubne naloge, ki jo opravlja gasilstvo v naših krajih. Našim gasilec, najštevilejšim in najboljšim organiziranim v državi gre vsa čast in hvala. S tem je bila razprava o izdatkih zaključena.

Nato je bilo podano poročilo o Kranjski hranilnici, ki je objavljeno na drugem mestu.

Poročila so bila sprejeta na znanje. Glede na vprašanje o jamstvih za okrajne hranilnice po ukinitvi okrajnih zastopih je ban izjavil, da je vse obveze pri razpustu teh odborov prevzela banovina in da se sedaj sestavlja nov pravilnik. Nato je bila seja zaključena. Jutrišnja seja bo posvečena dohodkom.

Velenjski in zabukovski rudnik prevzame banovina

Cetrlikova seja

Ljubljana, 18. februarja.

Današnja seja je g. ban otvoril ob pol 10 in odredil prozivko. Po čitanju zapisnika večerajšnje popoldanske seje, ki je bil odobren, je g. ban izpremenil dnevni red današnje dopoldanske seje v toliko, da je pred razpravo o dohodkih banovinskega proračuna postavil vprašanje o prevzemu rudnikov in Velenju in Zabukovci po Dravski banovini.

G. ban je prosil poročevalca, da je prečital poročilo posebnega odbora, ki je bil imenovan iz vrst banovinskega sveta za proučitev tega vprašanja. Odbor se je po daljši razpravi na podlagi predloženih podatkov in računov odločil soglasno za to, da predlaga banovinskemu svetu, naj pooblasti g. bana, da skuša pridobiti državo za odstop obeh rudnikov Dravski banovini za njene elektrifikacijske načrte. Bistvo vprašanja je v tem, da bi moralo Velenje za izvedbo uadajnih načrtov banovinske elektrifikacije postaviti tretji agregat. Po pogodbi z državo bi se moral ta agregat dobaviti iz reparacij. V sled mednarodnih dogovorov pa so reparacije negotove, d. žava sama pa, tega agregata ne bi mogla dobaviti. Zato se je porodila misel, naj ta agregat postavi banovina, ki je največ zainteresirana na rudniku zaradi svoje elektrifikacijske akcije. S popolnim prevzemom tega rudnika in rudnika Zabukovca bi banovina zaokrožila svojo elektrifikacijsko akcijo. Premog Velenja sicer ni prvovrsten, vendar bi s potrebno sušilnico pridobil na kvaliteti in povečal s tem aktivnost podjetja. S tretjim agregatom bi centrala v rudniku potrošila mesečno 900 do 1000 vagonov, rudnik pa je aktiven z 800 vagoni. Izdatki za vso to akcijo bi znašali: za centralo v Velenju (za tretji agregat) 19 milijonov, za sušilnico 7 milijonov in za izpolnitev rudnika v Zabukovci 2 milijona. Po poročilu je g. ban podal besedo članu b. s. g. Deteli, ki je predlagal:

Ker je elektrifikacijski program Dravske banovine najožje povezan z obtom velenjskega drž. premogovnika in ker je rentabilnost obrata tega premogovnika za bodočnost odvisna v glavnem od napredovanja elektrifikacije v Dravski banovini smatra banovinski svet za prirodno, ter v interesu zdravih gospodarskih načel, ako drža-

va izroči ta premogovnik Dravski banovini v last. Z ozirom na to, da po prenosu velenjskega premogovnika ne bi bilo racionalno, da ostane premogovnik Zabukovica v obratu države, se naj prevzame tudi Zabukovica v last banovine.

G. ban se naproša, da v slučaju izročitve obeh premogovnikov v last banovine zasigura tem premogovnikom, da bodo že pričetke investicije dokončane na račun države. Zlasti glede naprave novega agregata pri elektrarni v Velenju je banovinski svet misljenja, da se mora ta naprava dokončati ob sodelovanju države. Ako sedaj ni mogoče strojev dobaviti na račun reparacij, naj država prispeva k tem investicijam za sedaj vsaj 50 odstotkov, ako pa pride pozneje do povoljne rešitve reparacijskega vprašanja, naj se banovini vrne njen del vloženih investicij; potrebno posojilo se naj banovini osigura iz bratovskih skladnic.

G. ban se naproša, da smatra zadevo kot vitalno važno za Dravsko banovino ter naj skuša doseči ob prevzemu obeh rudnikov kar najbolj ugodne pogoje, ker bo tudi v interesu bodočih državnih dohodkov, ako se gospodarstvo v Dravski banovini četudi s trenutnimi žrtvami okrepi.

G. ban otvori o tem predlogu debato, ki so se je udeležili razni gospodje.

Pomočnik bana g. dr. Pirkmajer omeni, da je pogodba med Velenjem in Kranjskimi deželnimi elektrarnami sklenjena za daljšo dobo. Pri elektrarni je vse pripravljeno za montažo tretjega agregata in gotovo je, da se mora rešiti zadeva z rudnikom že p. ed 1. aprilom, to je pred novim proračunskim letom. Vprašanje je le še, kakšna bo pogodba med Kranjskimi deželnimi elektrarnami oziroma banovino in tvrdko Bowerl. Banovina je predlagala tvrdki plačilo treh milijonov takoj, ostalih 16 pa v petih letih brez obresti.

G. ban dr. Drago Marušič pravi, da stoji banovina na stališču, da mora dati država rudnik v Velenju brezplačno banovini, ker mora banovina prevzeti tudi obveznosti in za rentabilnost rudnika itak samo ona skrbi.

G. Detela: Če žrtvujemo 20 milijonov za agregat, potem je jasno, da moramo imeti tudi rudnik. Banovina naj skuša dobiti rudnik pod največjimi ugodnostmi.

G. ban pozove poročevalca, da prečita poročilo o Kranjskih deželnih elektrarnah.

G. pomočnik bana dr. Pirkmajer pojasni, kakšni razlogi so merodajni pri programu elektrifikacije in kako se je Novo mesto obvezalo, da sodeluje z velikimi investicijami. S priključitvijo Ljubljane pa je čisto sigurno, da bo tempo elektrifikacije pospešen in da bo mogoče priključiti tudi te kraje, ki za enkrat še niso v programu. — K sprejeti resoluciji o prevzemu Velenja in Zabukovice po banovini predlaga izpolnitev besede, tako da država prepusti oba rudnika Dravski banovini v »breme prosto lasti«.

S tem je bila razprava o velenjskem vprašanju zaključena. G. ban obvesti svet, da odbor, ki proučuje finančna vprašanja, ni prišel do zaključkov. Zato predlaga, naj se ta odbor še enkrat sestane pod njegovim predsedstvom. Zato odlaga razpravo o dohodkih na popoldansko sejo in zaključuje dopoldansko zasedanje.

Davki in doklade

Popoldansko sejo je g. ban dr. Marušič otvoril s tricitratno zamudo. Medtem je namreč zasedal odbor, ki mu je bila dana naloga, da najde primerno rešitev kuluskega vprašanja. B. svet je nato prešel k razpravi o dohodkih. V. d. načelnika finan. oddelka je g. dr. Orel (dohodki so proračunani v skupnem znesku 111.951.978 Din) dal tale pojasnila:

Proračunani dohodki so za okroglo 4.4 milijona Din manjši od lanskih. Preliminirani izdatki so za obči prosep banovine koristni, zato so potrebna tudi bremena. Obča doklada k državnim neposrednim davkom (neizpremenjena, 35%) bo po proračunu nesla 2 milijona manj, ker se je davčna osnova zmanjšala. Po podatkih posameznih davčnih uprav bo znašala osnova 74.5 milijona Din. Na posamezne davčne vrste odpadejo te-le osnove: Na zemljnino 24.8 milijona, na zgradarino 15.5, na pridobitno 20.8, na rentnino 1.4, na družbeni davek 10.8 in na službeni davek 2.9.

10%-na zdravstvena doklada ni nova obremenitev. Druge banovine so to doklado uvedle že lani. Pobirala se bo na področju združ. zdravstv. občin. Med trošarinami je na prvem mestu trošarina na alkoholne tekočine. Trošarina na umetne brezalkoholne pijače se je uvedla na poziv kmet. ministrstva. Radi boljšega donosa bo odslej predvsem zatrošarinjena ogljikova kislina in šele v drugi vrsti pijače same. In sicer pri uvozu v Dravsko banovino. Trošarina bo znašala 15 Din za kg ogljikove kisline. Na 1 liter pijače pride trošarina 1 Din in pol druga para. Na takozvane »Sparkle« steklenice za izdelovanje sodavice je predvidena pavšalna trošarina v letnem iznosu 100. Predvidena je tudi obdajba tablet »Clio« za peneče umetne pijače.

Z lanskim proračunom je bila uvedena trošarina na pnevmatiko. V bodoče se bo ta trošarina pobirala kot 100%-ni pribitek k banovinski taksi za motorna vozila. Donos trošarin je predviden s 4.2 milijona Din manj.

Novi tas taksi: 50%-na doklada k dopolnilni prenosni taksi in taksa na nakladanje in razkladanje. Zadnjo takso je banska uprava hotela uvesti že lani. Finančni minister pa jo je bil črtal. Dočim pa bi bila lani znašala 25 par na 100 kg. se bo v smislu pravilnika k novemu proračunu ta taksa



ASPIRIN tablete

v originalnih oмотih
jamčijo, da so pristne.

Odobreno od Ministrstva socijalne politike in narodnega zdravja S. št. 1410, 6/2 1932

diferencirala po notranji vrednosti blaga in bo znašala 20 do 50 par od vsakih začetih 100 kg tovarninske teže.

Taksa na živinske potne liste je izpremenjena. Na živinski potni list za male živali se lahko vpiše poljubno število drobnice proti enkratni taksi. Taksa za veliko žival je znižana s Din 6 na 3 Din od glave. Iz novega proračuna je izpadel davek na kmetске hiše.

Predvideni donos iz prispevkov avtobusnih podjetij za večjo uporabo cest je znatno znižan in je predviden s poldrugim milijonom. Od 1. aprila 1931 do 15. februarja 1932 so avtobusna podjetja plačala iz tega naslova Din 1,154.000. Skoro vse rvizije o izdajanju vozovnic so pokazale, da se skušajo avtobusni podjetniki izogniti plačili te takse. V banovini obratuje 48 podjetij s približno 160 avtobusi. Na eno vozilo odpade povprečno Din 7.212.

V proračunu za l. 1931/32 je bil preliminiran donos vseh banovinskih trošarin, taksi in samostojnih davčnin po odbitku davka na kmetijske hiše z zneskom 65.570.000 Din. Do 15. februarja 1932 je bilo plačano 47.436.052 Din ali 72.34% proračunskega zneska. Doklada na neposredne državne davke je nesla v istem času 20.959.548 Din ali dobrih 74% od predvidenih 28 milijonov Din. Na državni dotaciji je bilo doslej izplačano šele 3 milijone ali komaj 1/4. Celokupnih dohodkov do 15.

Nove težave v rudarskih revirjih

Trbovlje, 18. februarja.

Se več praznovanja — odpust inozemcev — prihod Rusov. Poleg že razglašeni praznovanj za ta mesec, bo še tudi 22. februarja dela prost dan, tako da bo v drugi polovici meseca samo osem delovnih dni. In to je sedaj ob najhujšem mrazu! Kaj bo šele na poletje. Gotovo bo na oddajo premo-ga slabo vplivala tudi omejitev vlakov, ker so železnice glavni odjemalec, ki pa sedaj krči tudi osebni promet tako občutno.

TPD je dobila nalog, da odpusti vse inozemce, ki jih med uradništvom menda ne bo več, pač pa še nekaj med delavstvom, ki so se tu že čisto udomabili, a se za državljanstvo niso pobrigali. Več pa s tem odlokom zadetih steklarjev v Hrast-

Treznostna akademija

v soboto 20. februarja ob 8 zvečer v Unionu.

Spored:

Esperanto — marš. Waldteufel: Čar siren. Orkester »Zarja«.

Adamič: Vse rožice rumene; Oženil se bom. Moški zbor učiteljskega, vodi g. Mihelčič.

Govor. Pavčič: Pojdem na prejo. Adamič: Nocoj je en lep večer. Pavčič: Dedek samonog. Poje gosp. Dolničar. Na klavirju spremlja St. Fink.

Deklamacija Kette: Pijaneec. Mozart: Figarova svatba, arija Suzana, poje gđc. Jelka Igljič, spremlja g. Fink. — Odmor.

Pozdrav — marš. Kalman: Pesem iz operete Viktorija. Orkester »Zarja«.

Lajovic: Rožmarin. Pavčič: Strunam. Poje g. Simčič, na klavirju spremlja Al. Mihelčič.

Prizor A. Medved: Vino ali voda? Hajdrih: Jadransko morje. Marinkovič: Hoj trubači! Moški zbor.

Deklamacija: V boj! Bizet: Menuette. Schumann: Finale. Igrajo gđ: Zajc, Plantarič, Fink.

Vstopnine ni. Radovoljni darovi se rado sprejemajo, ker so veliki stroški. Med odmorom, pred in po akademiji se dobijo v bufetju brezalkoholne pijače, pristno brezalkoholno vino finega okusa in jedila.

Z ozirom na plemenito idejo se pričakuje obilna udeležba.

Številne odpovedi zasebnim nameščencem

Ljubljana, 18. decembra.

Zadnje dni dobivajo ljubljanski trgovski nastavljeni in drugi zasebni nameščenci številne odpovedi služb. Tako so nekatere trdke odpovedale vsem svojim nastavljenim službam. Vzrok tem ne-nadnim in številnim odpovedim pa ni iskati morda v gospodarski krizi, temveč si je treba ta pojav razlagati tako, da hočejo na ta način ljubljanski trgovci in posamezne trdke protestirati proti do-ločbam novega obrtnega zakona, ki stopi 9. marca v veljavo. Ta obrtni zakon namreč predpiše daljšo odpovedno roko in dopušte in predpisuje na pr., da mora delodajalec, če uslužbenca odpusti, dati mu odškodnino po službenih letih. Čim dalj je namreč zasebni nastavljenec v službi, do tem več-jega dopusta ima pravico in tem večjo odpravnino naj dobi, ako mu je odpovedana služba.

Nekatere trdke in trgovci pa bi se tem do-ločbam očitno radi izmaknili in obšli novi zakon. Najbrž si ti zakon razlagajo tako, da bodo njihovim uslužbencem tekla leta šele od 1. marca, ko jih bodo sprejeli nanovo. Ta razlaga je gotovo napačna in je le škoda, da so prizadeti trgovci napravili take korake, ki so med zasebnimi nastavljenici v Ljubljani povzročili tako veliko zmedo, ogorčenje in razburjenje. Celo nekatere stare in sicer ugledne trdke v Ljubljani so sedaj odpovedale svojim nastavljenim. Na drugi strani pa moramo ugotoviti, da so se našli tudi trgovci, ki niso sledili zgledom in navodilom in so mirno sprejeli na znane socialne določbe novega obrtnega zakona. Med takimi uvidenimi trgovci je bil na primer pokojni Lovro Demšar, ki je nekaj dni pred svojo smrtjo sporočil svojim nastavljenim, da jim ne bo odpovedal.

Očitno je, da je nekdo te številne odpovedi organiziral. Ni napravil dobrega dela. Saj ima predvsem trgovina interes na tem, da se v časih gospodarske krize ne povzročajo nepotrebna razburjenja v javnosti, zlasti na umeten način ne. Po vsem tem

februarja je bilo 79.699.510.81 Din, kar da nekaj manje ko 70%. Izkušnja je pokazala, da so najboljše odrezale trošarine, ki tvorijo najvažnejši del banovinskih dohodkov.

Po teh pojasnilih je bila otvorjena razprava. K besedi se je priklasil g. dr. Lipold, župan v Mariboru, ki je poročal o odboru za finančna vprašanja. Sklep se glasi:

Odbor je proučil vprašanje odprave kuluka in a tem zvezanega nadomestila ustreznih dohodkov za banovinskih proračun ter je prišel do sledečega zaključka: Odprava kuluka se naj izvrši ob istočasnem izenačenju okr. cestnih doklad vsaj v kolikor gre za kritje izdatkov za redno vzdrževanje banovinskih cest (t. s. izdatki I. poglavja proračunov okr. cestnih odborov). Kuluk se da odpraviti s 15% dokladami na neposredne davke, vprašanje okr. cestnih doklad pa spraviti na pravilnice osnovo s tem, da se za prispevanje h kritju izdatkov za redno vzdrževanje cest določi enakomerna 10% na doklada za vse okraje dravske banovine. Iz naslova odprave kuluka in rednega vzdrževanja cest se naj pobira skupaj 25% na nadomestna doklada na državne neposredne davke. Hkratu naj se maksimirajo cestne doklade, ki so obremenjevale okraje dozdaj z dokladami do 45%, z 20% no doklado, ki se ne sme nikjer prekoračiti.

Ban dr. Drago Marušič je nato poudarjal, da je odbor to vprašanje rešil na zadovoljiv način.

niku, ki se drugače radi selijo, v sedanji splošni krizi pa jim najbrže ne bo to prijetno. Smatra se, da so to odpusti inozemcev odgovor na izgon naših ljudi iz Nemčije in Francije. Samo iz Nemškega poročajo, da se vrne okoli 15.000 naših ljudi. Na drugi strani se na vzdržujejo vesti, da bo rudnik prevzel v zaposlitev večje število Rusov.

Kako bo to mogoče, ko naši domači ljudje stojijo pred redukcijami in bo iz Nemčije došle vendarle treba nekam sprejeti, nam je res uganka. Gotovo je, da postaja brezposelnost tako težko vprašanje, da se bodo morali za njegovo rešitev resneje pobrigati vsi odločilni faktorji — ker od praznovanja delavnikov, redukcij in omejitve prometa se ne bo dalo živeti.

je sicer jasno, da ne bodo vsi ostali brezposelni, vendar pa je verjetno, da bodo razni nevidelvi trgovci izrabili in občutno znižali še dohodke svojim nastavljenim. Privatni nastavljenici pripravljajo za jutri, v petek zvečer, velik protestni shod proti takemu ravnanju.

Svatba v Suhi Krajin

Smihel, 17. februarja 1932.

V vasi V. na prijaznem griču nad reko Krko je bila svatba. Domači vnaški fantje so po stari navadi bili zapeti podoknico in so zaslužili en škaf vina in precej prigrizka, kar so nesli k sosedu v hišo, da tam pospravijo te božje in nevestine darove. Pa kakšno razočaranje! Ko so se ravno mislili posesti okrog mize, stopi v hišo okrog 40 fantov oboroženih z bajoneti, kljukci, »morazic in noži. Domače fante spode proč, zapličejo orožje v mizo, popijejo vino in pojedjo, kar je bilo na mizi in zopet izginejo v noč. Domači fantje so pa cedili sline in stiskali pesti, a kaj, ko je vas majhna in fantov malo.

Par dni kasneje je bila svatba v sosednji vasi. Tudi tam so se pojavili tuji gostje, še več po številu, pa so slabo naleteli, kajti domači fantje in moške so se pripravili, da jim postrežejo z batinami, nakar so žejni gostje urno pobegnili. Doma so bili baje od daleč in so prišli dve uri daleč gasiti svojo jezo k nam, čeprav pravijo, da smo mi »Suhi kranjčanje«. Pri nas v Suhi krajin smo take prisilodarije že pred sto leti opustili.

Se nekaj o požaru ljublj. gledališča

Bral sem poročilo g. Permeta o požaru ljubljanskega gledališča. Da bo to poročilo brezhibno, dovoljem si je popraviti v toliko, da se družina hišnika, ki so jo rešili iz gorečega poslopja skozi okna, ni pisala Gogala, temveč Kolnik. Tudi Lingova gostilna mi ni bila znana, pač pa se je imenovala dotična gostilna »Zur Linde«, torej »Pri lipi«, kakor smo jo Slovenci že tedaj imenovali. Požara tudi nista prva zapazila dva stražnika. V kazinskem steklenem salonu je bil tisti večer vojaški koncert. Dva častnika sta se vračala od koncerta skozi »Zvezdo« domov, in zapazila požar ter čula klice hišnikov družine na pomoč, kajti izhod njih stanovanja, ki se je nahajalo v sprednjem traktu nad bufetjem, je bil že v plamenu. Alarmirala sta takoj družbo, ki se je še zabavala na koncertu. Kdo je nato obvestil gasilce, mi ni znano. Silen mraz je bil tiste dni. Gasilci so morali menjavati cevi brizgalnice ter jih nositi v »Narodno tiskarno«, ki se je tedaj nahajala v Kirbischevi hiši, da so se otajale. Nepozabljiv mi je prizor, ko se je proti jutru zrušil strop in z njim veliki plinov lestenec. Tiste čase je bil tiskarjem najljubši sport — krokarija. Casopisje sicer ni redno poročalo o izidih tega sporta kakor dan-danes. Menda ni bilo tedaj še tako agilnih reporterjev. Včasih smo pa le čitali naslednji dan, da je bil napis poleg rotovža »Städtische Sparkasse« s tiskarsko črno barvo prepleksan. Tudi Anastasius Grün na vogalu poleg križanske cerkve je bil večkrat s stražnikom, ki ga je stražil in Auerspergerovi veži, vred deležen te črne umetnosti, o kateri je zlasti »Laibacher Tagblatt« vselej obširno poročal. Tudi v drugih panogah so se tiskarji v onih časih udeleževali; toda tu ni na mestu, da bi vam o njih podrobneje poročal. Naj omenim le še to, da me je ta sport ono noč, ko je pogorelo ljubljansko gledališče do tal, privedel na mesto požara, katerega sem do jutra opazoval izpred kavarne Fischer na Kongresnem trgu.

Srečko Ževestekdo.

Ljubljana

Vsem trgovskim in privatnim nameščencem!

Podpisane organizacije sklicujejo za v petek, dne 19. februarja ob 20 v dvorani Delavske zbornice javno zborovanje, na katerem se bo razpravljalo o odpovedih, ki so jih te dni prejeli skoro vsi trgovski in privatni nameščenci v Ljubljani.

Udeležba na tem zborovanju mora pokazati, da si ne pustimo v teh resnih časih jemati že pridobljene pravice.

Vsi in vse na zborovanje!

Zveza privatnih nameščencev Jugoslavije.

Pomožniški zbor gremija trgovcev.

Zveza društev privatnih nameščencev.

Strokovna zveza privatnih in trgovskih nameščencev za Jugoslavijo.

Registracija motornih vozil

Uprava policije v Ljubljani objavlja, da se bo po točki 4. pravilnika min. sveta z dne 26. IX. 1928, Ur. l. št. 336-100, vršil redni letni pregled vseh motornih vozil po za to določeni komisiji. V to svrhu imajo lastniki motornih vozil, katerih vozila stalno garažirajo na področju uprave policije v Ljubljani, pripeljati vsa svoja motorna vozila radi pregleda ter prevzema novih evidenčnih tablic in plombaranja istih po sledečem redu:

A. Potniški (osebni) avtomobili.

1. Dne 20. februarja ob 9.30 in 22. februarja ob 9 vse one avtomobile, s katerimi se izvršuje obrtno prevažanje oseb ne glede na visokost njih evid. številke, t. j. za avtoizvoške in avtomajniške (ne avtomobile) 2. 22. febr. ob 14 št. 1 do 100; 3. dne 23. febr. ob 9 št. 101-180; 4. 23. febr. ob 14 št. 181-260; 5. 24. febr. ob 9 št. 261-330; 6. dne 24. febr. ob 14 št. 331-400; 7. 25. febr. ob 9 št. 401-470; 8. 25. febr. ob 14 št. 471-2000.

V dnevih 26. in 27. febr. 1932 se ne bodo pregledovala motorna vozila, ki so vpisana pri upravi policije v Ljubljani, marveč izključno le vozila iz okraja Ljubljana okolica.

B. Tovorni (pol-, lahkotovorni) avtomobili:

1. Dne 2. marca ob 9 št. od 1 do 60; 2. 2. marca ob 14 št. 61-150; 3. 3. marca ob 9 št. 151-180; 4. 3. marca ob 14 št. 181-1000.

C. Motorna kolesa:

1. Dne 4. marca ob 9 št. od 1 do 75; 2. 4. marca ob 14 št. 76-150; 3. 5. marca ob 9 št. 151-225; 4. 5. marca ob 14 št. 226-2000.

D. Avtobusi:

Dne 7. in 9. marca vse one avtobuse: a) ki stalno garažirajo v Ljubljani in b) tudi one, ki obratujejo do Ljubljane ali skozi Ljubljano, čeprav ne garažirajo v Ljubljani in ne glede na visokost njih evidenčne številke, ako to lastniki žele. Pregled se vrši v garaži Triumph-auto v Ljubljani, Celovška cesta 38. Vozovi se postavijo po vrsti kot privozijo na Zibertovi ulici z dohodom iz Medvedove ceste. Vozila se imajo prilesti k pregledu v očiščeni stanju in sposobna za vožnjo. Vsa lastniki osebno šofer motornega vozila imajo prilesti k pregledu s seboj: 1. izpričevalo o preizkušnji voza (v kolikor ga niso že priložili prijavi); 2. vozno dopustilo (šofersko legitimacijo); 3. potrdilo o plačani drž. taksi in banovinski davčini; 4. obrtni list, ako izvršuje prevažanje oseb z motornimi vozili; 5. tako za pregled v znesku Din 60 od vsakega avtomobila in avtobusa, odnosno Din 30 od vsakega motornega kolesa in 6. Din 30 za stroške evidenčnih tablic za vsako motorno vozilo, npr. bi bo ono avtomobil ali motorno kolo. Prinesiti je s seboj tudi tablice iz leta 1931 ter jih oddati pri prevzemu novih zastopnikov policijske uprave, ki bo tam uradovale.

Lastniki, ki svojega motornega vozila iz utemeljenih razlogov ne bi mogli nikakor ob navedenem času pripeljati k pregledu, naj se pravočasno opravijo, sicer ne bodo smeli voziti z nepregledanim vozilom.

Ljubljana, dne 17. febr. 1932.

Uprava policije.

Kaj bo danes

Drama: Zaprta.

Opera: Zaprta.

Stolnica: Ob pol osmih zvečer postna pridiga g. škofa dr. Rožmana.

Unionska dvorana: Simfonični koncert opernega orkestra. Ob 20.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Ustari, Sv. Petra cesta 78; in mr. Hočevar, Celovška 34 (Šiška).

Stolnica. Nocoj ob pol osmih bo postna pridiga, ki jo bo imel prevz. g. škof dr. G. Rožman. Pred pridigo ob 18.45 litanije, ob 19. ev. križev pot.

Zveza bančnih, zavarovalnih, trgovskih in industrijskih uradnikov Jugoslavije, podružnica v Ljubljani, poziva vse svoje članstvo, kakor tudi naše stanovske tovariše, da se udeležijo zborovanja glede odpovedi privatnim nameščencem, ki se vrši dnevi ob 20 v Delavski zbornici.

Ljudski oder v Ljubljani uprizaro ob priliki treznostnega kongresa v nedeljo 21. februarja t. l. ob 8 zvečer v Rokodelskem domu Finžgarjevo dramo »Razvalina življenja«.

Strokovna zveza privatnih in trgovskih nameščencev za Jugoslavijo ima predavanje o zelo važnih, aktualnih vprašanjih nameščencev in sicer 25. t. m. ob 8 zvečer v delavski zbornici, mala dvorana vis a vis knjižnice. Tema: Novi obrtni zakon s posebnim ozirom na pravice in dolžnosti nameščencev. 2. Starostno in invalidno zavarovanje nameščencev v zvezi z novim osnutkom pokojninskega zavarovanja za nameščence in trgovske sodelavce. Vabljeni vsi nameščenci in zainteresiranci. — Odbor.

Na vse naše družine se ponovno obračamo s tole toplo prošnjo: Mnogo akademikov živi brez redne hrane in radi tega ne more posvečati študiju toliko časa, kot bi hotelo. Ali bi ne bili pripravljene pomagati tem fantom in jim po svojih razmerah nuditi zahtev, kosilo ali pa večerjo, »morda celo vse troje«? Vsako prijazno ponudbo, zveleči poslati na »Vincencijevo konferenco za akademike«, dom sv. Cirila, Streljska ulica 12. Obenem se vam priporočamo, da se vsakokrat, ko bi rabili instruktorje, obrnete na nas. Preskrbeli vam bomo vestne in sposobne fante. Za vsako uslugo vam bomo hvaležni. Tozadevno so se odzvale na naš prvi oglas tri družine za hrano, g. Avgust Jenko pa nam je poslal velikodušen dar 1000 Din. Vsem darovalcem naša najiskrejša hvala!

Vida Jerajeva. Kdo ne pozna poezij pisateljice Vide Jerajeve, čije dela so že sedaj ponarodila? Kako malo jih je pa tudi, ki vedo, da je Vida Jerajeva Prešernova pravunkinja. V nedeljo, 21. t. m. ob 11 bo ga. Vida Jerajeva na mladinskem koncertu ljubljanskega orkestra na orglice osebno recitala nekaj svojih del. Predprodaja vstopnic za ta mladinski koncert v Matični knjigarni in v trafiki Pugeli (Miklošičeva cesta). Cena 2.50 Din.

Simfonični koncert. Orkester ljubljanske opere izvaja s sodelovanjem članov Orkestralnega društva Glasbene Matice in gojencev državne konservatorije drevi vsi drugi simfonični koncert letošnje sezone pod vodstvom ravatelja g. Mirka Poliča. Glavna skušnjava je pokazala, da bomo imeli danes koncert, na katerega smo lahko ponosni, tako po skrbno izbranem in zanimivem sporedu kakor tudi po izredni izvedbi. Razven prve točke se vse skladbe, ki so na programu, prvič javno izvajajo v Ljubljani. Koncert je velenjav, obširno vabimo k obilnemu posetu, saj so cene običajne koncertne, torej ne visoke, za nešče razmere primerne. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

Pomožna akcija. Silen val mraza je zajel tudi naše mesto. Vse drugi revščini se je pridružil še mraz, ki je za revne sloje zlasti še za barakarje prava katastrofa. Slaba stanovanja, pomanjkljiva obkopa in nič kuriva, da bi ogrevali svoje barake in mrzla kletna in podstrešna stanovanja, še pomnožuje že itak veliko revščino. A prišla je pravočasna pomoč, ki bo vsaj delno omilila to bedo. Šentjanski premogovnik And. Jakil, delniška družba, je darovala mestni Pomožni akciji 50 ton premoga in 25 ton drv. En vagon premoga in 1 vagon drv je že tukaj in se že razdeljuje med potrebe. Par vagonov sledi v nekaj dneh. Ta velikodušen dar je prišel kakor poslan z neba, baš o pravem času. V imenu prezebljenih se odbor »Pomožne akcije« najiskrejeje zahvaljuje rodbini Jakilovi za ta obilni in tako pravočasni dar!

Slov. zdravniško društvo vabi svoje člane na redni letni občni zbor, ki bo jutri, 20. februarja, ob 20 v restavraciji »Zvezda«. Dnevni red običajen.

Poučna ekskurzija »Opeste«. Električno razdelilno postajo na Črnučah si ogledamo v nedeljo dne 21. februarja. Natančnejša navodila dobe člani dopokline na obnem zboru.

Popisnih pol darovnih zavezanec se vedno niso vsi vrnili. Vsi, ki še posedujejo te tiskovine, se pozivajo, da jih nemudoma vrnejo mestnemu načelnstvu. Mestni trg 2-1, soba št. 21.

Nesreča pri sankanju. V ljubljansko bolnišnico je prišla včeraj 12 letna Antonija Suštar, hči posestnika iz Kamnika 37. Ta se je predvečernjim pri sankanju ponesrečila in si poškodovala desno nogo.

Železniki

Grda razvada. Na naš dopis z dne 7. februarja t. l. pod naslovom »Grda razvada« smo prejeli od g. Marije Bajžet pismo, v katerem prosil, da objavimo, da je njen lokal med službo božjo zaprt; če pa pride kdo pri zadnjih vratih tik pred službo božjo, je pa sama kot ženska fizično nezmožna, da bi ga vrgla ven.

Dnevna kronika

Kaj pravite?

Ljudje so menda vedno hvalili »dobre stare čase«, češ, da je bilo tedaj vse mnogo boljše, kakor pa je danes. Morda imajo prav, morda tudi ne, toda na eno smo se ob tej priliki spomnili:

Kdor je bil časih zapleten v kake čudne denarne mahinacije, je bil brezpogojno izključen iz javnosti. Danes so pa dobili taki tako trdo kožo, »javnost« pa tako močne želodce, da jih še trpe in časte, ko poročajo pri vseh reprezentativnih prireditvah in celo v prvih vrstah.

Je pa to prav gotovo napredek svoje vrste, da smo postali še skoraj čisto »brez predsodkov«, prav kakor je večkrat pisano v znanih »Jutrovnih« oglasih: »Želim znanja s gospodično brez predsodkov«.

Koledar

Petek, 19. februarja: Kvaterni petek. Konrad Plac, puščavnik; Julijan, mučenec.

Osebnosti

Poročila sta se g. Stanko Zitterschlager, tehn. uradn. drž. žel. v Mariboru in gđ. Albina Vrajčeva, uradn. p. hran. v Ljubljani. Obilo sreče!

S pošte. Za pogodbeno poštarice so postavljene: Marija Kaluževa v Gorjah pri Bledu; Ljuba Bavdkova v Petrovčah in Terezija Bizjakova v Križah na Gorenjskem; za dnevnifarko Frida Grumova na poštnem ravateljstvu. — Premišljeni so: Andrej Anžlovar iz Celja v Zagreb, Vera Janova iz Maribora v Ljubljano. Amalija Glihova iz Ljubljane v Maribor, Bernardina Urbančičeva v Vrhniki v Ljubljano, Apolonija Zagarjeva iz Sevnice v Cabar, Františka Cinglova iz Konjice v Ormož, Avgustina Juhova iz Murske Sobotne v Ljubljano, Pavla Kurinčičeva iz Leskega v Maribor, Lavra Brasoja iz Ljubljane v Laško, Joško Mihelj iz Pragerskega v Grobelno, Avrelia Safarčičeva iz Ormoča v Konjice, Avgust Jenko z ljubljanske glavne na ljubljansko kolodvorsko pošto, Joško Pintarič iz Murske Sobotne v Beltince, Angela Tomazina v Grobelno v Pragersko, Katarina Butalova iz Cabra v Sevnico, Alojzija Pankova iz Ljubljane na Rakek, Bogomila Zupanova iz Brežice v Trbovlje, Anton Springer iz Podčetrčka v Ljubljano, Linda Marinčič iz Beltince v Krško, Elizabeta Ključeva iz Podčetrčka v Moste pri Ljubljani, Miroslava Jekabčičeva iz Most pri Ljubljani na ljubljansko glavno pošto in Anica Tankova iz Ljubljane na Rakek. — Pogodbeno poštarica Albina Magovčeva v Križah na Gorenjskem je stopila iz poštne službe. — Umrla je Pavla Andrej v Novem mestu. — Poroke: Rudolf Mehora v Bohinjski Bistrici se je poročil s Františko Prežljevo in Karel Hočevar v Velikih Laščah z Angelo Adamičevno.

Izpit so napravili za čin rezervnega pehotnega podporočnika naslednji rezervni polni na redniški dijaki: Cesar Vincenc, Rudolf Pflug, Josip Mavriček, Dragotin Lacin, Zdenko Rismondo, Marinko Zaer, Zlatko Fureš, Mladen Barborič, Zvonko Nagler, Josip Heš, Valter Černe, Franjo Gaiger, Marjan Kovačič, Niko Kovač, Eugen Vindliš, Stefan Jug, Tihomir Kalmar in Franjo Koren.

Pravkar je izšla knjiga dr. Ciril Potočnik:

Dobri Pastir

III. zv. ter stane broširana 40 Din, vezana v polplatno 52 Din, v celo platno 64 Din, po pošti 2 Din več. Dobi se v prodajalni Ničman, Ljubljana.

Ostale vesti

Vremensko poročilo Direkcije drž. železnic v Ljubljani po stanju 18. februarja ob 8 zjutraj (ki velja v službene svrhe na dotičnih postajah): Bistrica-Bohinjsko jezero — 4. jasno, snega 45 cm. — Brežice — 5. jasno, snega 30 cm. — Celje — 4. sneži, snega 20 cm. — Dravograd-Meža — 3. oblačno, snega 15 cm. — Jesenice — 14. jasno, snega 42 cm. — Kamnik — 5. jasno, snega 15 cm. — Kranjska gora — 12. jasno, snega 56 cm. — Kočevje — 5. sneži, snega 24 cm. — Kotoriba — 5. jasno, snega 15 cm. — Ljubljana gl. kol. — 4. jasno. — Ljutomer — 5. oblačno, snega 10 cm. — Maribor gl. kol. — 3. oblačno, snega 10 cm. — St. Janž na Dolenjskem — 4. oblačno, snega 4 cm. burja. — Novo mesto — 2. oblačno, snega 40 cm. — Trzin — 6. oblačno, snega 38 cm. — Rakek — 4. sneži.

Vremensko poročilo iz Kranjske gore po stanju dne 18. februarja 1932 ob 7. zjutraj: barometer 771 mm, snega 55 cm, temperatura — 12 C, sneg prši, vreme jasno in mirno, smuka idealna, veter jugovzhodni, skakalnica uporabna, sankalnice uporabne. Izgledi za nedeljo odlični.

Tedaj za avtoizvošne varjenje v Mariboru. Mariborska poslovalnica obrtno-pospeševalnega za-

voda zbornice TOI priredi v Celju učni tečaj za avtoizvošne varjenje z uporabo najmodernejših tehničnih sredstev. Tedaj vodi specialist v tej stroki g. ing. Knez iz Ruš. Tečaj se odpre v ponedeljek, dne 20. t. m. in bo trajal z dnevnim teoretičnim in praktičnim poukom 10 dni. Udeležijo se ga lahko mojstri in pomočniki mehanične, elektrotehnične in vseh ostalih kovinarskih strok. Posebne važnosti je znanje avtoizvošnega varjenja tudi za kovače. Prijave je poslati posamezno ali potem pristojne obrtne zadruge za več udeležencev skupno brez odloga in najkasneje do 22. t. m. na naslov: »Za vod za obrtno pospeševanje zbornice za TOI, po slovalnica v Mariboru« (sresko načelnstvo), odkod dobe udeleženci vsa potrebna nadaljna pojasnila.

Razpisana je služba pogodbenega poštarja pri pošti v Hočah (II-2). Jamčevina 1500 Din. Redni prejemki: 20.000 Din, izredni prejemki: za brzojav 360 Din. Prošnje s prilagami je poslati na pošto in brzojavno ravnanjslivo v Ljubljani do dne 1. marca.

Zazorje. V nedeljo se bo vršil ob 9 dopoldne občni zbor zveze bojevnikov iz svetovne vojne v salonu g. Josipa Ranzingerja. Tovariši iz svetovne vojne so vladno vabljeni, da se zbora udeležijo. — V nedeljo se bo vršila tudi medklubski smučarska tekma za prvenstvo Zasavja Start ob 9 na Sv. Platinici čez Čemšenik do Zagorja.

Novo uniforme za kaznjence. V službenih novinah št. 37 od 17. februarja je objavljen »Pravilnik, ki določa barvo in kroj obleke za kaznjence v kaznilnicah in sodnijskih zaporih«. Člen 5 tega pravilnika odreja šest vrst obleke različnih barv, tako da bo lahko vsakdo že po zunanosti vedel, za kakšen greh dela pokoro dotični kaznjence.

Orkan v Liki in Dalmaciji. Iz Splita poročajo, da je progla Gračac—Knin še vedno zasuta s snegom v dolžini kakih 60 kilometrov. Čiščenje je oteženo, ker vlada temperatura do 15 stopinj pod ničlo in poleg tega divja silen orkan. Tudi v Liki divjajo snežni viharji. Promet na morju je oteženo, vendar ni ustavljen.

Pri boleznih srca in poapnenju žil, nagnjenju h krvavenju v možganih ter napadom mrtavnosti zagotavlja naravna »Franz-Josef« grenčica lahko odvajanje brez napora. Znanstvena opazovanja na klinikah za bolezni krvnih žilic so dognala, da »Franz-Josef« voda posebno starejšim ljudem zelo dobro služi. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

Bogata dedščina v sliki. Pred nekaj dnevi je umrl v Kruscu bogataš Jovan Radosavljevič. Pokojni Jovan je vse svoje premoženje zapustil svojemu bratu Gjorgju Radosavljeviču v Novem Sadu. Zlasti veliko premoženje predstavljajo najrazličnejše umetnine, med katerimi je tudi znamenita slika »Mati in dete«, delo slavnega španskega slikarja Velasquesa. Omenjeno sliko je kupil v Parizu oče Jovana in Gjorgja. Za sliko se je že pred leti zanimala posebna komisija, poslana iz Louvra, ki je ponujala za sliko 1.200.000 Din, toda lastnik je ni hotel prodati.

Lastno ženo uprabil. Iz Varaždina poročajo o velezanimivem dogodku, ki se je pripetil v vasi Vinici. Mladi kmet Ivan Florianovič se je oženil s Katico Srnc. V zakonu pa je kmalu prišlo do prepirov, ki so se končali s tem, da je Ivan pobegnil od svoje žene. Preteklo spomlad jo je srečal na cesti in jo pozval, naj se vrne k njemu. Zena se je upirala in unirala, toda Ivan jo je, ne bode len, nagrabil in jo nesel v svojo hišo, kjer jo je imel 24 ur zaprt. Nato so vršili orožniki in Katico osvobodili. Državno tožilstvo je na podlagi orožniške prijave obtožilo Ivana radi kratenja osebne svobode. O tej zanimivi ugrabitvi je te dni razpravljalo varaždinsko sodišče, ki je na podlagi odkaznega materiala ugotovilo, da v omenjenem slučaju ne gre za kratenje osebne svobode, ampak za upravičeno zahtevo moža, naj se žena vrne k njemu. Poleg tega pa sta se mož in žena pobotala.

Opozarjamo na današnji inserat »Mednarodni velesolem v Pragi«!

Zavrte. Od mnogo zdravnikov priporočena naravna »Franz-Josef« grenčica ureja delovanje črevesja, krepi želodce, zboljšuje kri, pomirja živce in povzroča tako epični dober počitek in jasno glavo.

Prehrana po novih zdravstvenih načelih. Po spisih dr. med. M. Bennerja in po zbirki kuharskih zapisov gosp. Brupbacher-Richer v Zürichu, priredila Stefanija Humeč, učiteljica gospodinstva, 224 strani, Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena vezani knjigi je Din 40.—, nevezani Din 30.—. — Knjiga vsebuje teoretičen nauk o prehrani brez mesa, pripravljeni po načini, ki ustrezajo sodnemu stanju vede o prehrani človeštva in podaja 323 praktičnih preizkušnih receptov za tovrstno hrano, ki je za mnoge bolne najboljše zdravilo.

Kakor skromnost poveča lepoto, tako se povečala nasmeh z lepimi belimi zobmi, kateri so negovani z divno osvetojučo Chlorodont zobno pasto. Poskus Vas bo prepričal. Tuba Din 8.

Franc Šuklje:

Cesar Franc Jožei I.

(Dolje.)

IV. poglavje.

Franc Jožef v zakonu.

Franc Jožef se je oženil baš v dobi orientalskih zmešnjav, mlada zakonska sreča mu je vidno olajšala težave in zoprostiti teh usodnih let.

Sicer je bil mladi avstrijski vladar skozinskih prozaična narava, ljubezniv je bil i njega podjarmila sila prve istinitne ljubezni. Kajti njegov zakon s sestrnico, bavarsko princezino Elizabeto ni bil, kakor se je zdela, samo politična zveza, sad političnih razmišljanj in mladokrvnega preračunavanja, marveč narekovalo ga je mlado gorko srce.

Cesarjeva mati, nadvojvodinja Zofija, se je lotila naloge, polskati mu primerno nevesto. On sam je po Libényievem atentatu resno začel misliti, da bo le kazalo oženiti se. Njegovi materi se je zahtevalo dobili sinah iz rodbine vojvode Maksa bavarskega. Maks je bil poročen z Zofijino sestro Ludoviko, iz zakona sta bili dve hčeri, Jelena in Elizabeta. Cesarjeva mati se je odločila za starijšo Jeleno, saj je mlajša bila še napol otrok. Ali ko so bili starši z mladima princezinkama povabljeni čez ogrlede v Ischl, se je po naključju Franc Jožef najprej srečal s sestrnico Lizabeto in takoj se je tako strastno zaljubil v dražestno dekle, da o nobeni drugi ni maral niti slišati. Mati mu je odgovarjala, hotela je imeti za snahico starejšo Jeleno, toda Franc Jožef je enostavno odgovoril: »Te — ali pa ostanem samec! Njegova je obveljala. 18. avgusta 1853 je objavila uradna »Wiener Zeitung«, da se je cesar zaročil. V zakon sta pač stopila šele 12. aprila 1854. Rad verjamem, da je

prihod mlade, izredno lepe Elizabete bil odbran od romantičnega bleksa. Saj se je tudi ona, sicer sprva prestrašena po nepričakovnem snubaču, kmalu zagledala v lopega častnika venčanega s krono habsburških cesarjev!

Dunajsko prebivalstvo je sprejelo cesarsko nevesto, »rožo z Bavarskega«, s pravim entuzijazmom, tudi cesar je postal popularen. Dober vtis je napravljalo po vsej državi, da je poroki sledila velika amnestija. Leta 1855 so se odprle tudi ječe, v katerih so dotlej tarnali ogrski puntarji iz l. 1849.

Zakon cesarske dvojice je bil sprva zelo srečen, zlasti ko je leta 1858 po dveh dekletih Elizabeta porodila tako zaželjenega sina. Živo se še spominjam, ko sem se lepega poletnega dne z očetom in s stricem Janezom Pasičem, senožetnim župnikom, peljal v Trst. Skoraj smo že bili na Opčini, ko zaslišim strele s tržaškega grada. Napeto smo steli do 21, ko je potem 22. strel počil, smo vedeli, da se je rodil prestolonaslednik! Največje veselje je morala pač imeti mati, kajti čisto drugačna je usoda in veljava cesarice z moškimi potomci od one, ki more pokazati le ženski zarod.

V prvih letih je spremljala Elizabeta svojega cesarskega gospoda na njegovih potovanjih po širokem cesarstvu. Pred vsem je omenjati obisk cesarske dvojice v Lombardo-benečanskem kraljestvu in na Ogrskem l. 1857. Cesar Franc Jožef ni potoval zgolj iz radovednosti ali radi zabave. Uživel se je v naloge absolutnega vladarja, da mora on sam osebno se uveriti, kako se izvajajo njegovi ukazi, ali je uprava baš dovolj točna itd. Živo je bil prepričan, da je narod sam za veroval v dobroto in koristnost njegove absolutne vlade, da si boljše ne želi ter da so le one puntarske tolpe, ki so ubile v inozemstvo, ki od tam s svojimi spletkami begajo ljudstvo ter ga hujskajo proti dobrodejnim njegovim namenam. V teh lužljah podal se je s cesarico v italijanske dežele,

obiskal Benetke, mudil se cele tri mesece v Milanu ter skušal s sijajem svojega dvora, s pomilostjenjem pregnanih plemenitašev in inteligentov ter z raznimi olajšavami pridobiti javno umenje za tujo nadvlado. Ni vedel, da je tako podcenjeval osvojilno moč narodnodemokratskega gibanja, ki je prevečevalo mlado Italijo!

Iz Lombardije na Ogrsko! Tudi tam isti prizoril Cesar, ki je znal biti prav ljubeznivega obnašanja, se je prizadeval osebno prilegniti k sebi glave plemenitaške družbe v Budimpešti, še veliko bolj se je pa Madja om prikupilu dražestna cesarica, ki se je živo zanimala za madjarsko plemstvo in njegovo posebnost, to mešanico strastne napolbarbarske polnokrvnosti in fine zapadne olike. Ali ko je velika deputacija ogrskega plemstva, vodena od ogrskega primasa kardinala Szilvskskega, cesarju iz očila dokaj zmerne peticije, v kateri so prosili za uvedbo madjarsčine kot uradnega jezika, in za upravno združevanje ogrske dežele, ki je po revoluciji bila razdeljena na pet upravnih enot, mu je vzkipela kri in z vidno nevoljo je odklonil peticijo. Na Ogskem je tudi po cesarskem obisku ostal v veljavi toliko osovraženi Bachov sistem.

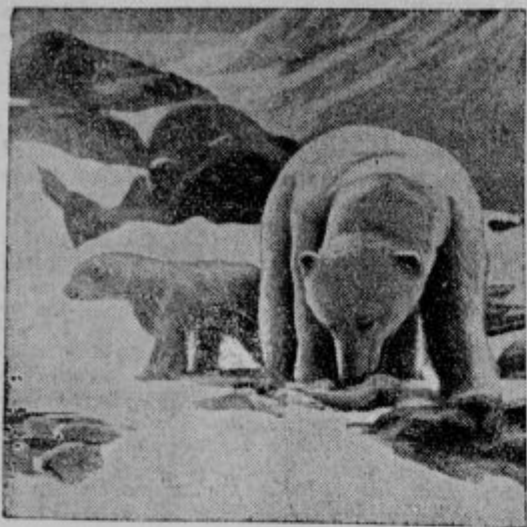
Na pozno jesen l. 1857 je prišla cesarska dvojica na Kranjsko in imel sem priložnost osebno videti jo v Ljubljani. Tista zima je bila nenavadno zgodnja in mrzla. Živo se spominjam še danes, kako smo se od mraza tresli mali čolarkci — bil sem tedaj v tretjem razredu »normalk«, ko smo čakali 18. novembra 1857 cesarsko dvojico, s črnoljimi zastavicami v rokah, in kako navdušeno hripavi smo kričali svoj »vivate«, ko so dvorne ekvipaže mimo nas peljale cesarja in njegovo lepo družico. Ljubljana si je nadela praznično obleko. Celo mesto v zastavah, z vseh biš so mahale črnoljite in modrobele bandere, nad Medjatovo hišo je stala »porta triumphalis« in

enonadstropno hišo, ob kateri je bila postavljena, je še mnogo let kasneje dičil napis »Gasthaus zur Ehrenpforte«. Na Ljubljani pa je bilo videti veliko ladjo z jambori in jadri, na kateri so službo opravljali kol mat. ozi maskirani Krakovčani in Trnovčani s svojimi pevci. Naravno, da je bila tudi velika razveljavila po mestu, z eno besedo, vse je bilo prežeto lojalnega razmaha. Mimogrede bode povedano, da navzlic splošnemu navdušenju pri uradnih manifestacijah v beli Ljubljani, sreč Slovenije, nisem slišal niti ene slovenske besede!

Ali dnevi Franc Jožefove zakonske sčee so bili šteti in kmalu se je čulo govoriti, da so se med cesarjem in cesarico začela javiti nesoglasja, ki so ju kmalu dovedla do popolnega odtujenja. Menda se nikoli ne bo vedelo, kako je ta zaljubljeni par prišel narazen. Gotovo je, da se cesarica in njena tača niti malo nista razumeli. Nadvojvodinja Zofija, visoka in ponosna gospa, ni mogla pozabiti, da je bila ona mislila na drugo snahico. Potem pa globoka različenost med osebnostjo in znanjem F.anc Jožeta in njegove žene. On, po svojem bistvu suhoparne, prozaične narave, Elizabeta živa, fantastično romantična. Prva leta je medsebojna zaljubljenost zakrivala različnosti in nasprotja obeh osebnosti, ko se je pa ohladila zaljubljenost, je nastal — razdor! Seveda, ljudstvo si je drugače tolmučilo to razpoko v zakonski sredi svojega vladarja. Ko je cesarica mesece in mesece prebivala na afrikanskem otoku v Madeiri, se je kot povod očitno ločitev označilo med ljudstvom neko stvar, ki je tudi najboljša zakonska žena ne more odpustiti svojemu zakonskemu možu. Po mojem mnenju je bila ta govorica navzlic svoji različenosti vendar le neosnovana.

Kako pa je tedaj izgledalo po širnem cesarstvu in kakšno je bilo razmerje med avstrijskimi narodi in njih vladarjem?

BELI MEDVEDI



Zastave, ki so jih vrgli na severni tečaj Amundsen, Nobile, Byrd in drugi, nimajo posebnega mednarodnega pravnega pomena. Nedostopna zemljepisna točka, skozi katero gre zemeljska os, itak ne more postati lastnina kake države. Zato imajo velik pomen otoki, oziroma deli celine ob tečajnih krogih. Anglija si je prilastila med svetovno vojno leta 1917 ozemlje ob Južnem tečaju, ki ga zdaj upravlja novozelandski namestnik. Zanimajo se tudi za severno tečajno ozemlje, ki tvori prisojstvo za najkrajšo zračno progo London—Sibirija—Amerika in tudi najkrajšo morskot pot za izvoz kanadskega žita. Poleg Zedinjenih držav tekmujejo na tem področju z Anglijo Sovjeti. Leta 1926 so proglasili za svojo last vse ozemlje od sovjetske obale in do tečaja. Ledolom »Sjedov« je lani izkoristil izredno ugodne vremenske prilike in prodiral do 80° sev. širine, kjer je izkrcal za leto dni lovce s psi na Franc Jožefovi deželi. Z njim je potoval tudi pisatelj Sokolov-Mikitov, ki je svoje doživljaje lepo opisal in iz katerih priobčujemo naslednji opis srečanja z belimi medvedi:

Srečali smo prve medvede na poti proti Franc Jožefovi deželi na ledu in ob robu ledenih polj. Stal sem na poveljnikovem stolpu in gledal v polnočnem solncu lesketajoče se ledeno polje. Zame novinec v tem slepilnem svetu, je vse bilo novo in nenavadno. Kapitan je korakal iz kota v kot in delil povelja. »Isto smer! Levo!« ter mu je od spodaj odgovarjal zamolkat krmarjev glas: »Prav. — Isto smer. Levo. Desno.« »Sjedov« si je previdno krčil pot v deželi, kjer solnce nikdar ne zahaja. Včasih se je zaletel, da bi se zagnal v ledeno polje, in takrat so škrtali plavajoči kosi odkrušenega ledu ob železne, mukoma drhteče stene ladje. Na mokrem snegu, ki je pokrival led, so se razločno videli neštevilni, sveži in stari medvedji sledovi, ki so bili slinili od človeških stopal v kmečkih opankah. Zato sem pazno gledal, a kapitanovo izurjeno oko je prav zapazilo zveri sredi zmznjene pušave.

»Glejte, medvedi gredo!« je rekel in pokazal z roko v zimski rokavici proti vzhodu.

Napenjal sem oči, ki so bolele od neznošne svetlobe, a ničesar nisem razločil razen modre vode in neskončnega belega snega.

»Poglejte v kukalo!« je rekel kapitan. Stopil sem k velikemu kukalu na trinožnem stojalu in prav razločno, kakor na sliki zagledal vso potujočo družino. Medvedka in dva mladiča so korakali drug za drugim. Prav lepo sem opazoval, kako se je medvedka včasih ustavila, zazibala glavo na dolgem vratu in povohala zrak. V teh trenutkih se je ločil njen nos kakor črna pika od splošne sijajoče beline. Nato je zopet plezala po kupih navpičnega ledu in sama izgledala kakor umazan madež na ledu. Mladiča sta ji slepo sledila. Zveri se sploh niso zmenile za ladjo, ki so jo menda smatrale za navaden plavajoč leden hrib.

Med tem so se lovci že pripravili na prvo srečanje. Imeli smo v jedilnici na steni urnik, ki je vnaprej določil, kdo in kdaj bo streljal. Prva lovška skupina, pet mož (imeli smo v celih deset skupin) je planila na krov z nabiti puškami. A največ se je razburjal naš čokat fotograf, ki je povsod vlačil velikanski težki kinoaparati. Imel je predpravo filmati vsako zver, preden se bo pričel lov, in je to pozneje vedno povzročalo ogorčen prepir med njim in nestrpnimi lovci.

Naša velika železna ladja je spremenila smer in se zarila v debel led, da bi dohitela počasi korakajočo zver. Napeto sem opazoval ta čuden, prepričan mi lov. Medvedi še vedno niso slutili nevarnosti in se niso zmenili za parnik. Korakali so slejkoprej par sto metrov od nas. Videli smo, kako »mešno« racalo medvedka noter obrnena »-

pala, kako jim po stegnih drgeta rumenkasto-bela gosta dlaka. Ko smo se jim približali na 20 korakov, je medvedka počasi zlezla preko navpičnega velikega kosa ledu.

Zveri so zaslutile nevarnost šele takrat, ko se je medvedki pred nosom z grmenjem razklal led, in se je iz razpoke na led vlila v potokih voda. Medvedka je obstala, nepričakovano spretno planila nazaj in se vzpela na zadnje noge. Razlegel se je prvi strel. Videli sem, kako se je spotaknila medvedka na kraju mlake in rdeče pobarvala sneg. En medvedek je skočil bližje in slepo zaril nos mater v trebuh. A dvignila je krvavečo ozko glavo, in medvedek je na vso moč planil proč. Zdelo se je, da mu je še utegnila zaspehati pred smrtjo: »Hitro, hitro, reši se!« Vse to je trajalo samo en trenutek. Medvedka je obležala blizu prozorne vode, mladiča pa sta se presenelljivo urno spustila v beg. Lovci na krovu so streljali, a medvedka se nista zmenila za krogel, ki so se zarile v sneg. Kakor dve žogi nepoškodovano sta se kotalila naprej. Zadnji v naglici ni opazil odprtine na ledu, padel noter, se skobacal zopet ven in se na jelu po pasje otresel. Med tem so se spustili na led mornarji z dolgim konopcem in je zadržal na krovu zamrznjen žerjav. Še vedno je bilo videti, kako tečeta in se skrivata onstran štrlečega ledovja osirotela medvedka. Včasih sta obstala, se vzpela na zadnji nogi in gledala parnik, kot da bi še vedno pričakovala zaostalo mater. Nato sta zopet po štirih drvela naprej.

Mornarji so ustreljeni medvedki vrgli zamko okoli vratu, in žerjav jo je potegnil na krov. Le-



H krizi francoske vlade.

Peter Laval, predsednik francoske vlade, ki je ostala pri glasovanju o spremembi volivnega zakona v senatu v manjšini in vsled tega odstopila. Zanimivo je, da je kriza pričela ravno za časa razorožitvene konference, na kateri Francija stvarno ni več zaslopana; še bolj zanimivo je, da so proti volivni reformi, ki dovoljuje volivno pravico tudi ženam in postavlja izvolitve poslancev na sedanji demokratični dobi primerno podlago, glasovale vse »napredne in svobodoumne stranke«.

Žala je na železni palubi s stegnjenim vratom in razkoračenimi debelimi šapami. Njena črna pasja očesa so bila odprta. Iz preklupjanega vratu je kapljala živordeča kri, in iz odprtega žrela je gledalo pošastno zobovje. Sunil sem z nogo v njen še topli trup in se zavzel, ker je še trepetal. Psi so hlastno lizali curkajočo kri. Kurjač v sinji strojniški delovni obleki, s pošastnim obrazom je počepnil poleg, potipal pod belo dlako štrleč sesek in rekel:

»Glejte no, lantje, saj je dojila, še zdaj teče mleko...«

»Zato je tako mršava,« se je oglašil nekdo drugi, »ta mladiča sta jo zdelala, saj sta že presneto velika...«

»Glej no, ti kremplji! Ne bi bilo dobro, priti ji v šape...«

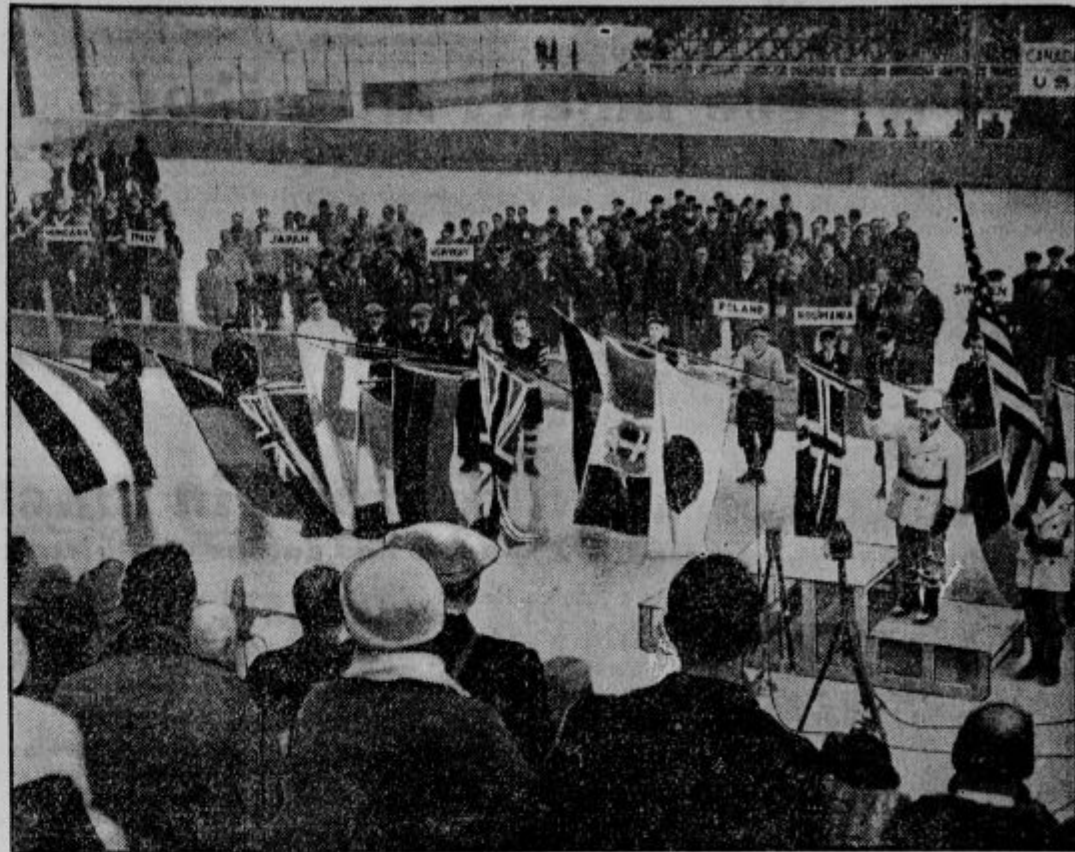
»Najmanj dvajset pudov bo težka. (Pud ima 14½ kg.) Hlebnikov ima vedno srečo. Tudi lani je prvi ustrelil.«

»Bo pa likof plačal!«

Ljudje so se še dolgo menili nad ustreljeno medvedko. Hudo se mi je smilila: saj je tako pred kratkim mirno korakala skozi ledeno polje. Zopet sem šel na stolp, kjer je mehko korakal kapitan v zimskih klobučevinastih škornjih. Popravil si je kučmo na glavi, pokazal mladiča, ki sta se kotala po ledu in pripomnil:

»Lahko bi ju živa ujeli. Imamo lovce, ki izvrstno razumejo ta posel. Tako trdno zagrabijo medvedka za vrat, da se ne more braniti.«

Če bi mi počakali na tem kraju, bi se mladiča



Prisega sportnikov.

Ob priliki otvoritve tretje zimske olimpijade v Lake Placidu v Ameriki, o kateri »Slovenec« prinaša izbrana poročila v svoji sportni rubriki, so zastopniki vseh, na tej svetovni prireditvi zastopanih narodov, položili običajno prisego. V njihovem imenu je govoril prvi in drugi olimpijadi Shea in pozdravil pokrovitelje, predvsem ameriškega guvernerja Roosevelta in znamenitega raziskovalca polarnih pokrajin admirala Byrda.

povrnila iskati mater. A nismo imeli časa za čakanje. Zato je odrinil »Sjedov« z vso bržino naprej, da bi dohitel medvedka. Potrebovali smo mesa za vprežne pse, in kapitan je hotel izkoristiti prvi plen. A ni bilo tako lahko priti do medvedkov, ki sta urno plezala preko nakopičenih štrlečih ledenih kupov. Vsak trenutek sta se ozirala proti vedno bližjemu ledolomu in hitela po navpičnih ledenih stenah, ki so jima bile na poti. A nikamor se nista mogla rešiti: spredaj se je videla sinja odprta morska gladina, in zadaj so jima bili za petami ljudje s puškami. Kmalu je zadela krogla drugega medvedka v pleče. Prišel je šepati, se spotikal in kmalu obležal »Sjedov«, ki je razbijal led, se je kmalu približal drobnemu rumenkastemu kupčku. Ljudje s konopcem so zopet pričeli tekati po lesketajočem snegu. Medvedek, ki je tekel spredaj, je kljub toči krogel srečno pobegnil ob robu ledu naprej. Nismo ga zasledovali. Še dolgo se je lahko videlo, kako je vedno zopet izginil pa se vnovič prikazoval sredi lilestega in belega štrlečega ledu, ki je vrgel dolge sence na razsvetljeno snežno polje.

»Brez matere bo itak poginil!« je rekel kapitan, zasukal ročaj brzjava in pričel deliti povelja strojnikom.



Sreča poulične sviračice.

Znani nemški violinski virtuoz prof. Kreisler je bil nedavno povabljen na Angleško, da tam priredi več koncertov. Sprehajal se je po londonskih ulicah in tam naletel na ubogo Lillian Mc. Evoy, ki je na ulici igrala na gostilni pobirala milodare. Ker je v njej odkril izreden talent, je njo predstavil na svojem prvem koncertu. Imela je sijajen uspeh in prorokuje ji lepo bodočnost. Dobil je takoj vabila za nastop v raznih angleških mestih.

Razveseljuje številke

Najnovejša statistika reda sv. Frančiška (Acta Ordinil fratrum minorum 1932) podaja razveseljuje številke. V 103 provincah in samostojnih komisarijatih s 1909 samostani šteje r. l. 9982 očetov, 4166 klerikov, 1029 klerikov-novincev, 6479 bratov in 348 bratov novincev. Skupno je torej frančiškancev 22.004, kar pomeni 3251 članov prirastka v zadnjih šestih letih. V istem času je zrastle število učencev v frančiškanskih zavodih od 6002 na 8115.

Testament prestolonasla Rudolfa

V »Slovenec« smo že poročali o smrti poslednje priče mayerlinške tragedije — tajnostne smrti avstrijskega prestolonaslednika Rudolfa in njegove zaročenke baronese Veesera, prestolonaslednikovega osebnega sluga Janeza Loschka. Njegov sin je sedaj izjavil, da je oče zapustil memoire, v katerih točno opisuje dogodke tragične noči. V spominih je tudi sodni protokol, ki še nikdar ni bil objavljen — originalni testament prestolonaslednika Rudolfa, za katerega se sploh ni vedelo. V tem testamentu je Rudolf opisal svoje življenje in politično izpovedanje. Sin objavlja, da bo spomine in testament v kratkem objavil.

Advokat o norišnici

Budimpeštanski advokat Leitner je izvršil več goljufivih in sleparskih dejanj, vsled česar bi moral biti zaprt. Ko je bilo izdano zaporno povelje, je advokat iznenada zginil in vse iskanje je bilo zaman. Mislili so, da je izvršil samomor. Te dni pa ga je policija odkrila v norišnici, kamor je prišel pod tujim imenom. Ker so zdravniki ugotovili, da simulira, so ga oddali v sodne zapore.

Popravljanje vatikanskih zgradb

Po katastrofalni neizgodi v vatikanski knjižnici so vse vatičanske palače natančno pregledali glede stabilnosti, kakor je to izrečno zaukazal papež. V nekaterih poslopjih so opazili razpoke, katere so zaenkrat popravili s tem, da so postavili podpornne tramove. Posebno slabo stanje so opazili v dvorani pod muzejem, tako da so vatičanske oblasti zapovedale, da se morajo iz nje odstraniti vsi stebri in veliki mramorni kamni, ki so bili postavljeni ob stenah muzejske dvorane. Zaenkrat so jih spravili na dvorišče Pigna.



Benetke v snegu.

Mraz, ki je zadnje dni zavladal nad srednjo Evropo, ni prizanesel niti Benetkam. Morje v kanalih in lagunah je zamrznilo, temperatura je padla globoko pod ničlo. Ta nenavaden pojav, ki je trajal samo tri dni, je bil za beneško prebivalstvo in maloštevilne goste pravo presenečenje.

Škof dr. A. Podlaha umrl

V Pragi je umrl 14. t. m. škof dr. A. Podlaha. Rojen leta 1865 v Pragi je istotam dokončal vse študije in preživel v njej večino dušnemu pastirstvu posvečenih let, dokler ni leta 1920 postal pomožni praški škof. Bil je desna roka lani odstojšemu nadškofu dr. Kordaču. Bil je dober pisatelj in sijajen organizator. Katoliški pokret na Češkem zgubi z njim moža, ki je veliko delal in storil za katoliške organizacije, ki je izmed njih mnogim bil duša in vodja, ne da bi bil njihov zunanji reprezentant. Časopisje posveča pokojniku tople hvale o požrtvovalnem delovanju.



Avstrijec Gasperi

je na mednarodnih tekmah v St. Moritz postal prvi in dosegel nov hitrostni svetovni rekord v smučanju. Dosegel je hitrost 136 km na uro, več kot najhitrejši ekspresni vlak!



Prva originalna fotografija potresa na Cubi.

Prejeli smo več fotografijskih posnetkov katastrofalnega razdejavanja v državi Cuba. Prinašamo sliko ene glavnih ulic v glavnem mestu Santiago, ki je največ trpelo po potresu.

Ruska Matica

V nedeljo dne 14. t. m. je imela Ruska Matica v prostorih ruske dijaške menze v šentpeterski vojašnici pod predsedstvom univ. prof. ing. V. Nikitina letošnji občni zbor. Pokrovitelju Ruske Maticе kralju Aleksandru je bila poslana z obnega zbora udanostna brzojavka. Potem je prečital tajnik univ. prof. A. Makleov poročilo o društvenem delovanju v l. 1931. Matica ima veliko knjižnico, ki jo stalno izpopolnjuje v novini ruski knjižnici. Med naročniki je razen ljubljanske ruske kolonije in slovenskih prijateljev ruske kulture tudi veliko po vseh krajih Jugoslavije bivajočih Rusov, ki prejemajo knjige po pošti. Knjižnico poštovno vodi odbornik P. Dobrinin. Veliko pozornost posveča Matica tudi ruski deci, za katero prireja zlasti med področniki poučne ure, izlete, literarne večere itd. pod vodstvom odbornika M. Voronova. Ruski tečaj za Slovence uspešno vodi odbornik S. Kun. Matica je v l. 1931 pridobila tudi več javnih predavanj, pri katerih so nastopili pesnik Igor Severjanin, predsednik Maticе univ. prof. dr. E. Spektorski, univ. prof. dr. I. Lapsin, docent V. Rosenberg (Belgrad), dr. Nik. Preobraženski, P. Bogajevski in dr., ter proslavila dan ruske kulture. S poštovno izmedodelovanjem gosp. dr. Ivana Grašiča, javnega notarja v Krasni gor, je skrbela Ruska Matica za rusko kapelico pod Vrščem, zgrajeno po bivših ruskih ujetnikih. Zemljišče okrog tega spomenika je zdaj last Ruske Maticе.

V vsakem pogledu so tri Ruski Maticе na roko uradni organi. Častna članica Maticе ga. Teresina dr. Jenkova in sploh vsa ljubljanska javnost. — Razen Osrednjega odbora v Ljubljani ima Ruska Matica 8 podružnic: v Novem Sadu, Zagrebu, Banja Luki, Hrastovcu v Slov. gorah, Kraljevu, Carvenki, Užiču in Somboru. Po nadaljnjih poročilih knjižničarja P. Dobrinina in blaginika ing. E. Suberskega je bila dana odboru razrešnica.

Na občnem zboru je bil izvoljen odbor, v katerem so prof. Spektorski predsednik, prof. N. Bubnov namestnik predsednika, blaginik ing. Suberski, tajnik prof. Makleov in odborniki: gg. Voronov, Dobrinin, ga. Teresina dr. Jenkova, Konaš, prof. Kopylov, Kun, ga. Nikitina, dr. N. Preobraženski, prof. Jasinski, Tkačev in Zastopnik Zveze ruskih akademikov. V nadzorstvo so bili izvoljeni: gg. Ljutov, Kruševski, S. Popov, Firov in Assejev. Člani razsedišča so: gg. Maslov, Bogajevski in Mesnajer. Občni zbor je soglasno izvolil za častnega člana Ruske Maticе znamenitega ruskega znanstvenika in dobrotnika Ruske Maticе dr. Vladimirja A. Franceva, profesorja Karlove univerze v Pragi. S posebnim sklepom je izrekel občni zbor Ruske Maticе svojo zahvalo vsem organom ljubljanskega častopisja.

Šah

Londonski mednarodni šahovski turnir je končal, kot je bilo pričakovati, z zmago svetovnega prvaka dr. Aljechina, toda to pol ne tako veliko razliko med njegovim rezultatom in rezultatom ostalih mojstrov. Praški mojster Flohr je z osmihi točkami dosegel drugo mesto, le eno točko za Aljechinom, ki je iz enajstih partij dosegel 9 točk. Aljechin dosega svoje najslabše uspehe le v dolgih in močno zasledenih partijah, kot je bil n. pr. na Bledu, kjer so se konkurenti poklali med seboj in svetovnemu prvaku omogočili sijajno zmago nad njimi vsemi. — Mladi Flohr je dosegel zopet zelo lep uspeh in napravil velik korak naprej. Izgleda, da bodo kmalu velemojstri Capablanca, Bogoljubov, Njemočev, Rubinstein, Spielman, Vidmar morali prepuštili svoja mesta mladi gardi in da že ni daleč čas, ko si bo mlada garda osvojila tudi svetovno prvenstvo. — Tretje in četrto mesto sta dosegla Kashdan in Sultan Khan s 7 in pol točkami, peto in šesto, ki je bilo še nagajeno, Maroczy in dr. Tartakower s 6 točkami. Slede Koltanovski 5 točk, gđ. Menšikov 4 in pol, Milner Bary, Thomas 3 in pol, Buerger 3 in Winter 2 in pol točki.

Danes prinašamo partijo, v kateri je dr. Tartakower dal s slabšo otvoritvijo svetovnemu prvaku priliko, da ga je s sijajno pozicijsko igro zrušil že v tridesetih potezih.

Budimpeštanski gambit.

Dr. Aljechin : dr. Tartakower.

1. d2—d4, Sg8—f6, 2. e2—c4, e7—e5. Tako-zvani budimpeštanski gambit, ki je že popolnoma izginil iz turnirskih pralnih in ga poskušajo le še hazarderji, kot je dr. Tartakower. 3. d4×e5, Sf6—e4. To potezo so pred približno enim letom iznašli berlinski mojstri mesto običajne poteze Sf6—g4. Berlinska poteza je sicer interesantna, ne pomeni pa zboljšanja pešanskega gambita. 4. Sb1—d2. — — — — —. Beli preganja konja, ki je očividno zabredel predaleč. Menjava bi bila za črna slabša. 4. — — — — —, Se4—c5. 5. Sg1—f3, Sb8—cb. 6. g2—g3! — — — — —. Tu vidimo Aljechina kot finega poznavalca otvoritev, ki zna vedno polskati za svoje figure najboljša mesta. Belemu tečaju se obeta na diagonali g2—a8 lepa bodočnost. Za gambitnega kmeta se Aljechin ne briga, ker mu je zaenkrat le za pozicijsko premoč. 6. — — — — —, Dd8—e7. 7. Lf1—g2, g7—g6. Po potezi Dd8—e7 je tekača na f8 težko razviti drugače, kar daje igranemu gambitu nepopolno sprječevalo. 8. Sd2—b1! — — — — —. Popolnoma v duhu modernega šaha! Aljechin je našel za konja d2 mnogo boljše mesto na d5, kamor ga hoče pripeljati kljub izgubi na času. Značilno je, da Aljechin začne s tem manevrom takoj, na mestu, kjer bi drugi najprej rožiral. 8. — — — — —, Sc6×e5. 9. 0—0, Se5×f3+. Nikakor ne Se5×e4, ker bi sledilo Dd1—d4. Mogoče bi bilo na tem mestu boljše d7—d6 ali Lf8—g7. 10. e2×f3, Lf8—g7. 11. Tf1—e1, Sc5—e6. 12. Sb1—c3, 0—0. 13. Sc3—d5, De7—d8. Slabo bi bilo De7—c5 radi Le1—c3, ker črni ne sme vzeti kmeta na c4 radi Lg2—f1 in črna dama je ujeta. 14. f3—f4, c7—c6. 15. Sd5—c3, d7—d6. Ta kmet je neodzdravljiva slabost črne pozicije in mora pasti preje ali sleje. 16. Le1—c3, Dd8—c7. 17. Tf1—e1, Le8—d7. 18. Dd1—d2, Ta8—d8. 19. Te1—d1, Ld7—c8. 20. Sc3—e4, Sc6—c5. Črni kmeta d6 ne more več braniti in išče kompenzacije v kmetu b2. 21. Se4×d6, Sc5—a4. Beli mora dati kmeta b2, ker je konj na d6 v nevarnosti. 22. c4—c5, Sa4×b2. 23. Td1—e1, b7—b5. Obupni poskus omogočiti konju b2 povratek. 23. Le8—c6 bi ne koristilo, ker bi bel odgovoril Td4. Le8—d4 in črni izgubi po Sb2—c7. 25. Te1×e4, Le6×c4. 26. Ld4×g7, Kg8×g7. 27. Dd2—c3+ kvaliteto. 24. c5×b6! e. p. To hitro odloči, ker a7×b6 ne gre radi Te1×c6 in si tako bel ustvari prostega kmeta na sedmi liniji. 24. — — — — —, De7×d6. 25. Dd2×d6, Td8×d6. 26. b6×a7, Le8—b7. 27. Le3—c5, Td6—d8. 28. Le5×f8, Kg8×f8. Tudi Lg7×f8 bi ne pomagalo več. Zgodnji čas je, da se črni uda. 29. Lg2×c6, Lb7×c6. 30. Te1×c6, Td8—a8. 31. Te6—b6, Ta8×a7. 32. Tb6—b8+ mat

Banovinska podjetja

Hranilnica dravske banovine

Ljubljana, 18. februarja.

Na včerajšnji seji banovinskega sveta je podal poročilo o Hranilnici dravske banovine banški svetnik dr. Senekovič. Iz poročila je razvidno, da so se v teku preteklega leta vloge na knjižice povečale od 87.95 na 97.7 milij., na tekoče račune pa do 56.4 na 78.2 milij. Skupno znašajo vsa tuja sredstva 170.9 milij. v primeri s 144.4 Din na koncu leta 1930. Vloge so narasle skozi vsa leta. Med dolžniki znašajo naložbe 24.2 milij., krediti banovini, banovinskim in lastnim podjetjem znašajo 30.3 milij. Din. Med posojili, ki jih ima banovina, je investicijsko posojilo 7.8 milij. Din, od 20 milijon-skega cestnega posojila jih je izrabljenih 17.7 milijona, posojilo za kupnino hranilnišnega posloja in dramskega gledališča po 6% 4.1 milij., skupno torej 29.6 milij. Din. Vrednostni papirji hranilnice so narasli od 9.4 na 18.6 milij. Od tega prirastka je kupila hranilnica 0.3 milij. invest. posojila, nadalje 2 milij. frankov medn. stab. pos. iz l. 1931., nadalje 27.000 delnic Kreditnega zavoda in 14.642 kom. delnic Tiskarne Merkur (vseh delnic tiskarne je 15.000). Za delnice tiskarne »Merkur« je dala 0.75 milij. Din, torej po tečaju ca. 50 Din za komad pri nominali 100 Din. V letu 1930. je na delnicah oddala 0.25 milij. Din. Poročilo je glede poslovanja tiskarne optimistično, saj pravi, da bo tiskarna navzlic prenehanju izhajanja Jugoslovana v bodoče prosperirala.

Hranilnica dravske banovine s sedežem v Mariboru, ki ima podružnico v Celju, je lani izkazala dvig vlog na knjižice in tekoče račune od 76.1 na 84.3 milij. Din. Prirastek vlog znaša torej v preteklem letu ca. 8 milij. Din, dočim znašajo kapitalizirane obresti 5 milij. Din. Poslovna in stanovanjska hiša zavoda b6 1. maja gotova in bo v kras Mariboru.

Kranjske deželne elektrarne

Kakor je znano, so last Kranjskih deželnih elektrarn te-le centrale: Završnica v Zirovnici, elektrarna na Savici v Bohinju in elektrarna na Krki pri Zagradcu, v upravi KDE pa je elektrarna v Zireh.

Tri elektrarne KDE imajo 3370 k. a. Nadalje imajo KDE približno 300 km vodov visoke napetosti, nadalje raznih napetosti od 3750 do 60.000 voltov, 118 lastnih transformatorskih postaj, razen tega je na daljnovode priključenih še 10 tujih transformatorskih postaj. Dolžina omrežja nizke napetosti za 380/220 voltov pa znaša približno 250 km. Priključenih je približno 45.000 žarnic, 500 poljedelskih in enako toliko industrijskih motorjev ter okoli 1500 raznih aparatov in likalnikov.

Iz bilance za 1930 je razvidno, da so oddale toka leta 1929. nad 4 milij. kilovatnih ur, v l. 1930. pa je poraba toka padla za 40%, ker je industrija odzvela manj toka (kot Jugoslovanska n. pr. si je zgradila lastno kalorično centralo), dohodki od prodaje toka pa so narasli za 5% na 3.8 milij. Din, ker je bil izpad industrije kompenziran s priključkom konzumentov toka za razsvetljavo. Tu se vidi, kako velikega pomena so dohodki od malega konzuma. Poleg tega so znašali dohodki od izvršenja instal-

Stanje Narodne banke

dne 15. februarja 1932.

Pravkar objavljeni izkaz o stanju Narodne banke z dne 15. februarja izkazuje v primeri s stanjem dne 8. februarja znatno zmanjšanje podloge, ki je padla sedaj prvič od zakonske stabilizacije dinarja pod dve milijardi dinarjev. Posamezne izpremembe v stanju so bile naslednje:

Zlato je neznatno naraslo, dočim so v večji meri narasle valute, in sicer za 0.3 na 2.96 milij., devizni sklad pa je padel za 37.8 na 220.9 milij. Din. Skupno znaša podloga sedaj 1989.0 milij., kar pomeni v primeri s prejšnjim stanjem zmanjšanje za 37.4 milij., nasprotno pa so narasle devize, ki ne spadajo v podlogo, za 1.4 na 85 milij. Din.

Menična posojila so padla za 1 na 1945.6 milij., lombardna pa za 0.6 na 270.1 milij.

Med ostalimi izpremembami v aktivih moramo omeniti zvišanje prejšnjih posojil državi za vsoto 0.9 na 1801.24 milij., kar je pripisovati povečanju obveznosti z rokom radi naraslih izdanih blaginjskih zapisov.

Med pasivi se je obrok bankovcev zmanjšal za 148.6 na 484.17 milij. Din. To zmanjšanje je deloma rezultat povečanja obveznosti po vidu za 7.2 na 32.7, žiroračuni pa so narasli za 24.7 na 541.3, imovina drž. gospodarskih podjetij pa za 32.9 na 81 milij. Din. Obveznosti z rokom so narasle za 60.5 na 1040.4 milij. Din, kar je v zvezi z izdajanjem blaginjskih zapisov, za katere plača država obresti na breme računa prejšnjih podjetij.

Zaradi zmanjšanja obtoka bankovcev se je vsota obtoka bankovcev in obveznosti po vidu zmanjšala za 98.2 milij., kar je povzročilo, da je odstotek celokupnega kritja neznatno padel, in sicer od 36.11 na 36.07, dočim se je samo zlato kritje povečalo od 31.44 na 32%.

Glavne postavke izkazov Narodne banke so bile naslednje (v milij. Din):

	22. 1.	31. 1.	8. 2.	15. 2.
zlato	1758.6	1758.9	1759.1	1758.1
devize	338.0	287.8	258.7	220.9
devize izven podloge	86.8	82.9	83.6	85.0
eskont	1944.7	1939.2	1946.6	1945.6
lombard	279.6	276.8	270.6	270.1
drž. podjetja	300.0	380.0	431.0	431.0
obtok bankovcev	4911.7	4944.8	4990.2	4841.7
drž. terjatve	133.1	56.2	39.9	32.7
žiro	581.0	582.3	516.6	541.3
drž. gospod. podjetja	112.9	60.4	48.1	81.0
obveznice z rokom	802.4	907.6	979.9	1040.4

Avtomobilske tržnice na letošnjem XII. ljubljanskem mednarodnem velesejmu od 4. do 13. junija, Bureau Permanent International des Constructeurs d'Automobiles v Parizu je na svoji seji dne 10. februarja t. l. odobril, da se zamorejo tvor-nice avtomobilov udeležiti kot razstavljalci letošnjega spomladanskega velesejma v Ljubljani, kakor tudi jesenske velesejne prireditve »Ljubljana v jeseni«, ki se bo vršila od 3. do 12. septembra.

Poravnano postopanje je uvedeno o imovini Senice Marije, trg. z mešanim blagom in deželnimi pridelki ter posrednice v Šmarju pri Savi (narek za sklepanje poravnave 30. marca, terjatve je prijaviti do 26. marca, ponujena kvota znaša 50%). Nadalje je uvedeno poravnano postopanje o imovini Lužarja Andreja, posrednika in trgovca v Podzemlju št. 10 (narek za sklepanje poravnave dne 22. marca, terjatve je prijaviti do 27. marca).

Potrijne poravnave, Šehara Arnold, trgovce v Razvanju št. 12 (za 25% v štirih tromeščnih obrokih); Menard Jakob, trgovce v Domžalah (za 50% v osemih dvomeščnih obrokih); Krautner Rihard, medfar in svečar v Celju (za 40% v štirih tromeščnih obrokih).

cij 0.6 milij., skupno torej 4.4 milij. Čisti dobiček je znašal 30.401 Din, odpisov je bilo 1.05 milij., vzdrževalni stroški so znašali 1.3, obratni in režijski stroški 1.4, davki, obresti, zavarovalnina itd. pa 0.5 milij. Din.

Lanske investicije so bile krite iz posojil, katerih je doslej izrabljenih ca. 20 milij. (Pokojninski zavod, Hranilnica dravske banovine in Narodna banka). K temu je priložilo še 3.6 milij. posojil, ki jih je dala banovina, v teh pa je tudi vpoštevan prvotno posojilo za gradbo Završnice. Provi-zorični podatki za 1931 kažejo, da so dohodki od prodaje toka lastnih elektrarn narasli za ca. 5%. Iz Velenja je bilo vzeto toka za 0.1 milij. Dohodki od prodaje toka lastnih elektrarn znašajo sedaj mesečno ca. 425.000 Din. Velenju je treba za do-avo toka plačevati mesečno 30—35.000 Din.

Daljnovod iz Velenj v Črnuče s transformatorsko postajo v Črnučah toliko povečan, da bo mogoče priključiti Ljubljano, bo združen z investicijo približno 20 milij., za obrestovanje, amortizacijo, vzdrževanje in obnovo do potrebnih letno približno 3 milij. Tega zneska ne bo prvi čas mogoče kriti iz dohodkov od prodaje toka iz velenjske centrale. Šele, ko oddaja toka iz velenjske centrale doseže gotovo višino n. pr. 10 milij. kilovatnih ur in gornji znesek vsako uro obremeni s 0.80 Din. bo mogoče govoriti o rentabilnosti investicije. V Velenju prejemajo KDE energijo po 0.35 Din za kilov. uro, če se upošteva izgube v daljnovodu in transformatorski postaji, bo cena električne energije v Črnučah iznesla približno 0.40 Din. lastna cena pa približno 0.70 Din pri oddaji približno 10 milij. ur. Pri oddaji približno 15 milij. ur, bo cena loko Črnuče iznesla približno 0.42 Din, zgoraj navedenih 8 milij. Din pa bo obremeno vsako kilov. uro z 0.20 Din, tako da bo iznesla lastna cena približno 0.62 Din za kilov. uro.

Po zgrajenem daljnovodu se bo moglo praktično prenesti 20 do 25 milij. ur.

Gornje cene so konkurenčne z vsako drugo kalorično centralo in tudi vodne centrale ne bi mogle nuditi stalne zanesljive električne energije ugodneje.

Daljnovod Velenje—Črnuče s transformatorsko postajo v Črnučah tvori bazo za daljnjo elektrifikacijo banovine.

Prvi čas bodo dohodki od zveznega daljnovoda razmeroma mali, nekaj primanjkljaja bo mogoče kriti iz zakladov elektrarn, ostanek pa bo morala kriti banovina.

Glede Zirov navaja poročilo te-le podatke: Pro-fizvodnja je znašala 0.45 milij. kilov. ur, lani pa je prodaja padla za 50%, ker je tovarna Pollak na Vrhniki ustavila obratovanje. Dohodki so znašali leta 1930. 0.45 milij., lani pa 0.32 milij. Elektrarna je zelo obremenjena z dolgovi, saj znašajo samo dolg banovini in dolgovi, za katere jamči banovina, razen tega znašajo stari dolgovi žirovske elektrarne z obrestmi vred nad 12 milij. Din. Doslej so dohodki elektrarne zadostili, v tekočem letu pa ne bodo več. Občutno so prizadeti žiranti za stara posojila, za katere sploh ni kritja, v teku pa je akcija za sanacijo Zirov. Dohodke elektrarne bo mogoče povečati s priključkom na banovinske prekodelne vode, tedaj bo elektrarna oddajala večje množine energije in bo imela več dohodkov.

Borza

Dne 18. februarja 1932.

Denar

Izpremembe v današnjem deviznem prometu glede tečajev so bile majhne. Promet je bil srednji, znanjši je v devizi Berlin. Vse zaključene devize je dala Narodna banka.

Ljubljana. Devize: Amsterdam 2272.33—2283.69, Berlin 1330.31—1341.11, Bruselj 783.19—787.13, Curih 1096.15—1101.65, London 193.04—194.64, New York kabel 5610.80—5639.06, ček 5588.80—5617.06, Pariz 221.30—222.42, Praga 166.27—167.13, Trst 291.65—294.05. — Valute: avstrijski šiling 7.90.

Zagreb. Amsterdam 2272.33—2283.69, Berlin 1330.31—1341.11, Bruselj 783.19—787.13, London 193.04—194.64, Milan 291.64—294.04, New York kabel 5610.80—5639.06, ček 5588.80—5617.06, Pariz 221.30—222.42, Praga 166.27—167.13, Curih 1096.15—1101.65. — Skupni promet brez kompenzacij 4.2 milij. Din.

Belgrad. Amsterdam 2272.33—2283.69, Berlin 1330.31—1341.11, Bruselj 783.19—787.13, Curih 1096.15—1101.65, London 193.04—194.64, New York 5587.50—5617.06, Pariz 221.30—222.42, Praga 166.27—167.13, Trst 291.65—294.05.

Curih. Belgrad 9.06, Pariz 20.19, London 17.655, New York 511.87, Bruselj 71.43, Milan 26.65, Madrid 39.50, Amsterdam 207.30, Berlin 121.55, Stockholm 98.50, Oslo 96, Kopenhagen 97.50, Sofija 3.70, Praga 15.17, Varšava 57.45, Atene 6.55, Carigrad 2.43, Bukarešta 3.06, Helsingfors 8.50.

Vredne tni papirji

Tendenco za državne papirje je bila danes slabša in so tečajji bili nižji kot včeraj. Na belgrajski borzi je bil promet v vojni škodi znaten, saj je znašal samo v promptnem blagu 1373 kom., za februarjski termin pa 200 kom. Nadalje je bilo za-ključenih na belgrajski borzi še 80.000 begl. obv., 7% Blera 3000 dol. in 7% obv. Drž. hip. banke 1000 dol. Zagrebška borza pa izkazuje ta-le promet: vojna škoda 400 kom., 7% inv. pos. 150.000, 6% begl. obv. 100.000, 8% Bler. 2000 dol. in 7% Bler 6000 dol.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 55 bl., 7% Bler. pos. 47 bl., Stavbna 40 den., Ruše 125 den. Zagreb. Drž. pap.: 7% inv. pos. 59—60 (60), agrarji 29—30, vojna škoda kasa 246—247 (246), 2. 245—246 (246), 3. 243.50—246, 4. 240—245, 12. 243 den., 8% Bler. pos. 53—54 (54), 7% Bler. pos. 46.75—47 (46.75), 7% pos. Drž. hip. banke 49.50—50 (50), 6% begl. obv. 40.50—41.

Belgrad. Narodna banka 4900 bl., 7% invest. pos. 59 bl., agrarji 31 bl., vojna škoda 247—248 (246, 247, 248, 247.50), 2. zaklj. 246, 6% begl. obv. zaklj. 41, 8% Bler. pos. 56 den., 7% Bler. pos. zaklj. 47.25, 7% pos. Drž. hip. banke zaklj. 51.

Dunaj. Podon.-savska-ladran. 96.50, Wiener Bankverein 11.50, Escomptes. 113, Ausseiger Chemische 125.75, Mundus 100, Alpine 13, Trboveljska 33.05.

Žitni trg

Novi Sad. Koruza bač. gar. kval. 72.50—75, bač. okol. Sombor 74—75, bač. sr. marec, april, maj 75—81, ban. gar. kval. 71—73, sr. gar. kval. 73—75, sr. gar. kval. par. št. 75—77. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendenco neizpremenjena. Promet: 29 vagonov.

Budimpešta. Tendenco slabša. Promet miren. Pšenica mar. 11.78—11.90, zaklj. 11.77—11.78, maj 12.72—12.92, zaklj. 12.71—12.72, rž marec 13.80—13.90, zaklj. 13.82—13.85, maj 14.63—14.68, zaklj. 14.62—14.65, koruza maj 14.20, zaklj. 14.18—14.20.

Winnipeg. (Začetni tečajji.) Pšenica maj 65.875, julij 67.625, okt. 69.25.

Chicago. (Začetni tečajji.) Pšenica marec 57.375, maj 60.75, julij 62.125, sept. 63.75, koruza maj 40.125, julij 42.375, sept. 43.125, oves maj 25.75, julij 25.50, rž maj 46, julij 47.375.

Sport

O NESRECAH PRI SMUCANJU.

Zadnji čas objavljajo listi poročila o številnih nesrečah pri smučanju. Ljubljanska bolnišnica in tudi Leončiče sta sprejela v svoje okolišje veliko ponesrečenec. Večina od teh ima zlomljene ali pa zvite ude, vsi poškodbe so bujskega značaja. Koliko je pa takih, ki so odnesli z izletov prošle nedelje manjše poškodbe in zdravilo svoje otekle ude kar doma? Radi tega se pač vsakdo vpraša, kako je to mogoče, da se pri tako lepem sportu kakor je smučanje, pripeti toliko nesreč.

Predvsem moramo povedati, da je nesrečam kriva prevelika drznost in ne previdnost. Sam pridno smučam in ne zamudim prilike, da ne bi napravil izlet v bližino okolice Ljubljane ako je eneg, sicer pa na Gorenjsko. Na takih izletih marsikaj vidim. Vselej sem se naletel na takih izletih na začetnike. V soboto popoldne si kupi »dilece«, od krojača dobi obleko in hajdi na Rakitno, Katarino ali celo na Gorenjsko pohite v še nevarnejše terene. Ti začetniki so nevarni v prvi vrsti izvežbanim smučarjem! Ko padejo se ne znajvo porabiti, zastavljajo pot itd. Izvežban smučar, ki naleti na tako oviro, ponavadi drago plača tla srečanje. Videl sem, kako si je nekdo zlomil nogo, ker se mu ni tak začetnik umaknil. Koliko se pa zlomi smučar radi tega! Zato naj si začetniki zapomnijo eno: Dokler so smučke tvoj gospodar, ne hodi na izlete, temveč si izberi položen travnik. Tamkaj se uči v umetnosti smučanja. Tudi to mora vsakdo vedeti, da je smučanje nevaren in naporen sport. Izlet poleti n. pr. k Sv. Katarini je za vsakočar, še celo za otroke. Na smučkah je drugače. Po etrminah gre navzdol z brzino šestdeset kilometrov na uro, na nekaterih krajih tudi hitreje. Brzina je nevarna za začetnike. Kdor ni gospodar nad smučmi, radi hitrosti pade in nesreča je tu. Zatorej ponovno: Začetniki na položne livade.

Ponesrečijo se tudi dobro izvežbani smučarji. Po najhujših strminah se spuščajo naravnost navzdol z brzino tudi sto kilometrov na uro. Ako si zlomi nogo, je poceni odnesel pete. Za te pa velja: Smučanje ni za rekorde. Tu se jemlja sport.

Smučanje, ki se je tako razširilo, radi nesreč ne sme priti v slab glas. Ostati mora za razvedrilo, ne pa povzročiti zlomljene noge in roke. Terene, kamor pohitiš, moraš dobro poznati, predvsem pa obvladati deske!

NOGOMET IN HOCKEY.

V nedeljo bodo prišli na svoj račun vsi ljubitelji sporta. Za smučanje bo ugodno, nogometna-šem priredila Ilirija in Primorje zabavo, Ilirija še posebej za drsalce. Popoldne bo namreč na drsalistič hockey tekma med Ilirijo in klubom iz Celovca. Celovčani ali Beljanci bi morali nastopiti že prošle nedelje, ker so pa imeli doma prvenstvene tekme, niso mogli v Ljubljano. V nedeljo pridejo gotovo. Imeli bomo priliko gledati, kako se igra hockey na ledu.

Popoldne se pa vrši na igrišču Primorja pokalna tekma med Ilirijo in Primorjem. To bo tekma, katero je dr. Planinšek že lani pri stanju 2:0 radi teme prekinil. Po pravilih se mora sedaj igrati ponovno, ker ostanek ni bil odigran v določenem času. Sodil bo zopet dr. Planinšek. Predigro preskrbita dva ligina kluba Svoboda in Atletiki, ki odigra prvenstveno tekmo. Že danes vlada za prireditve precejšnje zanimanje.

Po v

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglaševanje strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din.

Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovorjamo le, če je priložena znamka. Ček račun Ljubljana 10349.

Službe isčemo

Beseda samo 50 par

Zobotehnik

verziran v vseh delih — isče službo. Cenjene ponudbe poslati na podružnico »Slovenca« Jesenice

Mlada gospa

agilna, s 15 letno trgovsko prakso, verzirana v meš. stroki, vajena pisarniških in ročnih del, z znanjem nemščine, želi službo kjerkoli. Cenjene ponudbe na oglasni oddetek »Slovenca« pod »Poštena in vestna« 1978.

Službo določim

Beseda samo 50 par

Išče se fant

poštenih staršev kot učenec za mesarsko obrt. Ponudbe pod Kolšek Albin, mesar in prekajevalec, Trbovlje.

Strojne delavce

rabimo za čevljarstvo obrt in sicer temparje, cvikarje, rezbarje (frezerije) in prebijače (štancarije). Predstavite se osebnostno. Bata, Zagreb, Ilica 10 — 21. februarja ob 10.

Zasluzek

Beseda samo 50 par

Zastopnike (-ce)

sprejemamo kot naše zastopnike v vseh krajih — brez kavcije. Stalen zaslužek z jamčenjem. Ponudbe na: Materinska pomoč, Maribor, Aleksandrova 19.

Pouk

šivilje in krojači!

Od 29. februarja do 15. marca 1932 priredim **damski prirokovalni tečaj**

Poučeval bom po najmodernejši metodi. Priglasitve sprejemam do 27. februarja 1932. Natančnejša pojasnila daje lastnik konces. strok. šole

Teodor Kunc,

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 4/II. n. Krojni vzorci se izvršujejo po meri.

Kaj ste tudi dolžni svojemu renomeju?

Male oglase v „Slovenca“!

Sprejemajo jih tudi naše podružnice: v Ljubljani, Miklošičeva 5, v Celju, na Jesenicah, v Mariboru, v Novem mestu, Ptuj in Trbovljah

Hišo

z gospodarskim poslopijem in zemljiščem, v Zalcu 100, za nizko ceno proda Fran Kranjc, Sv. Barbara pri Mariboru, ali Valentin Dolinšek, Št. Ilj pri Velenju.

Lepo hišo

v lepem kraju Gorenjske proda. V hiši je gostilna, trgovina, mesarija, brivnica — pri cerkvi in šoli — ugodno za kakega upokojenega gospoda ali slično, proda. Lepa prilika! Poizve se v upravi »Slovenca« pod št. 2016.

Naprodaj

gozdno posestev s hišo in žago, ob okrajni cesti, blizu kolodvora, proga Maribor—Brezno, lepa romantična lega, gozd v dobri rasti, priljubljen kraj letoviščarjev, voda, pesek, gozd v bližini, avtopromet, izletna točka Maribora. Gozda 44 orlov, ca 6 orlov sado-nosnika in košenine. — Stalna vodna moč, pripraven prostor tudi za drugo podjetje. Ponudbe pod »Ugoden nakup« št. 2023 na podružnico »Slovenca« v Mariboru.

Hišico

z vrtom, pri Ljubljani — poceni prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2034.

Čitajte in širite »Slovenca«!

Posrestva

Beseda samo 50 par

Prodaj žago

venecijanko in mlin na vodni pogon, vse v najboljšem stanju. — Zraven stanovanje in ca. 10 jorov njiv in travnikov. — Promet velik, lega ugodna v bližini dveh trgov. Naprodaj tudi več gozda v neposredni bližini žage. Vprašanje pod zn. »Dobro obrestovanje« št. 1765 na upravo »Slovenca«.

Gostilna

s pohištvo se odda. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2033.

V najem vzameta

dvostanovanjsko dvosobno vilo dve tročlanski družini. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Referent« št. 1995.

Čamernikova šoferska šola

Ljubljana, Dunajska c. 36. Prva oblast koncesionirana Prospekt št. 16 zastoni. Pišite ponj! Sprejem učencev vsaki čas.

Stanovanja

Beseda samo 50 par

Gospod

išče malo sobo, kabinet, mebliran, s posebnim vvhodom, v Ljubljani. Ponudbe na upravo »Slovenca« Ljubljana pod št. 3545/2003.

Lepo opremlj. sobo s separiranim vvhodom in elektriko — na ulico — oddam na Sv. Petra cesti št. 44.

Vnajem

Beseda samo 50 par

Pekarna

edina, za štiri večje občine, brez konkurence, na lepi, prometni točki v Savinjski dolini, se da v najem, event. tudi prodaj. Interesenti naj naslovijo nadaljnja vprašanja na upravnništvo »Slovenca« pod »Pekarna« št. 1916.

Restavracijo

(gostilno) vzamem v najem v Ljubljani. Odkupim inventar. Dopisi na oglasni oddetek »Slovenca« pod šifro »S. K. 40« št. 2031.

Zakaj stanuje 80 milijonov Amerikancev

v lesenih hišah? Ker vidijo, da so praktične, zdrave ter mnogo cenejše kakor zidane.

Kdor želi oziroma namerava graditi, naj

zahteva prospekt za stanovanjske, weekend in druge podobne zgradbe od tvrdke

Fran Ravnikar
Lesna industrija
Ljubljana
Linhartova ulica 25.
Telefon 24-15



Tovarn. znamka

Dr. Joža Lovrenčič:

Anali izumrlega naroda

Roman iz drugega stoletja pr. Kr.

Zadnja peščica Rimljanov se je borila in že je odmevalo po dolini in od vseh brd zmagovalje Istrov, ko je prispela z Mluma nova četa Karnov, ki jo je vodil Katmel.

»Kraljica nas pošilja, kralj! Z mlumskega obzidja je opazovala z nami boj in bila vsa vesela, ko je videla, da zmagujete, a nenadoma je vzkrinknila.

— Kaj ti je, kraljica? — smo jo vprašali.

— Poglejte, pogledajte! — je kazala z roko proti Mirni reki. Pogledali smo in opazili, kako se z obeh strani reke iz lesov na pobočjih valijo močni oddelki legionarjev kakor bi rastli iz zemlje. Jasno nam je bilo, da so to nove legije, ki hitijo prvi na pomoč.

— Katmel, kralj je v nevarnosti, odvedi moje Karne, da mu pomoreš! — mi je velela kraljica.

Izbral sem jih in ti jih privedel. Vsi so hoteli z menoj, a močan oddelek sem le pustil v gradišču, da bi razpolagala z njim kraljica, ker kdo ve, kako se vse zaobrne!

Tako je poročal kralju Katmel.

»Belen ti bodi, Ena, dober!« je vzkrinknil kralj in odposlal večino vojske s kraljičinimi Karni in Katmelom, da bi tudi nove legije, katerih dotlej ni bil opazil, zvižučno zajeli, sam pa je hotel s svojimi, ki v boju niso odnehali, do konca poklati legijo bratov Aelijev...

Kraljica Ena je z mlumskega obzidja gledala za

svojimi Karni, ki jih je vodil Katmel; videla je, da je kralj odposlal številne in močne oddelke proti prihajajočim legijam, in se je tresla in prosila Belena in Hesa, naj pomagata Istrom in Karnom v boju za rodno zemljo in svobodo, dragoceno dediščino svobodnih očetov iz za davnih dni. Videla je še, kako sta udarili dve rimski vojski z obeh strani reke na Istre in Karne, ki so se nekaj časa ustavljali, hrabro se boreč, a se potem umikali do sotočja, kjer so se spet postavili v bojni red in se združili z vso silo zagnjali v Rimljane. Zaman. Prevelika sila jim je stala nasproti. Sovražni vojski sta jih drobili in redčili in končno je videla, kako so se Istri in Karni prebili skozi obroč legij in bežali po dolini Mirne reke proti vzhodu, da bi se rešili v notranjost, drugi so pa udarili po dolini Bračane proti severu...

»Bežimo, kraljica!« so jo prosili velmožje, ki so stali v gradišču, in Empeto se ji je približal z Osom in Kranom in ji prigovarjal, naj posluša velmože in se ne izpostavlja nevarnosti, da bi v drugo doživela usodo z Medejskega gradišča.

»Čakajmo, da pride kralj!« je rekla in hotela vztrajati.

»Prepozno bo, kraljica! Rimljani ne ostanejo v dolini, gradišče obkrožijo in vse nas zajamejo!«

Se bi se ustavljala kraljica, a od Bračane so pridrevli okrvavljeni Karni in z njimi Katmel in so že od daleč klicali:

»Kralj se je rešil proti Pikventu ali kam! Ob Mirni reki se je prebil skozi Rimljane in odjahal s četo, ki mu je ostala. Močni so še, ne boj se zanj, kraljica! Na konja in domov!«

Tudi Katmel sam ji je svetoval, naj se ne izpostavlja nevarnosti, češ, da bo Mlum prvi, ki ga sov-

ražnik naskoči, ko je videl, da je prišla kralju iz gradišča pomoč.

Kraljica ga je poslušala. Sredi svojih Karnov je odjezdila po planoti proti Pikventu, hoteč priti h kralju — a ni prišla. Karni so zaobrili konje proti Bračani in jih podili, da bi se umaknili rimski nevarnosti in jih prehiteli, če jih zasledujejo, ter tako prišli v gorenjo Istro, odkoder bi lahko mirno jezdili skozi Karusadijski les proti domu...

»Daleč je Pikventum!« je rekla kraljica, ko je ni hotelo biti konec poti, ki bi se vzpela v utrjeno pikventsko mesto.

»Daleč, kraljica, daleč za nami je, ker se mu oddaljujemo! Rešena si, zahvali Belena!« ji je pojasnil Orgo, starešina iz Tolmone.

»O, Epulo!... Vrnimo se, vrnimo, Karni moji! Poslušajte kraljico!« je prosila.

»Rešili smo te! Kraljica naša, karnske zemlje si, v njej se bojuj do smrti! Istro prepusti kralju in se ne boj zanj! Ko izve, da si se rešila, bo vesel in lože mu bo v boju, če bo vnovič udaril na Rimljane!«

»Samo še enkrat bi rada videla kralja, samo še enkrat!« je prosila kraljica in zaustavila konja.

»Ne boj se, še ga boš videla, samo strpi se! Če hočeš zdaj k njemu, ne dosežeš ga, ne boš ga videla in mi in naša zemlja bi ne videli več tebe, kraljica!«

Kraljica se je morala udati in krenili so v dolino Bračane, odkoder so menili najhitreje prispeti v gorenjo Istro. Že so bili v dolini, Mlum je bil že daleč za njimi, kar so zaslišali za seboj konjski topot. Zdrznili so se.

»Ali so naši?« je vprašala kraljica, meneč, da je prišel Epulo v Mlum in jih hoče dohiteti, ko je izvedel, kam je krenila s svojimi.

Mednarodni velesejem v Drači

13. do 20. marca 1932

Svetovni velesejem

na katerem so zastopani narodi in države

Znižana vožnja

za brzovlake in navadne vlake

Jugoslavija 25 %, Čehoslovaška 33 %, Avstrija 25 %

Pojasnila in legitimacije daje:

Aloma Company Čehoslovaški konzulat, Pufnik
Aleksandrova cesta 2 Dunajska c.

Glasba

Beseda samo 50 par

Kratek črn klavir

165 cm, ter pianino, oba kot nova, ugodno prodam. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 2018.

Kupimo

Beseda samo 50 par

Parjeno bukovino

javorjeve in hrastove plohe kupim. »Šuma«, Ljubljana, Dvofakova ul. 3/I.

V dopolnilo Valvazorja

rabim: 1. Buch, 2. Heft, stran 25 do 32 — tudi zamenjam za druge zvezke. Ponudbe na Drogerijo Gregorič, Ljubljana, Prešernova ulica 5.

Srečke, delnice, obligacije

kupuje Uprava »Merkur« Ljubljana — Selenburgova ulica 6 II nadstr.

Ali ste že poravnali naročnino?

Prodamo

Beseda samo 50 par

Jabolka

kisla, 2, 3, 4, 5 Din. za boji 45, 75 kg, prima orehe 5 Din, franko povzetje razpošilja: Postržin, Krško, Slovenija.

Šivalni stroj

nemške znamke, popolnoma nov, naprodaj za 1800 Din. Miklošičeva 7/III, levo, poleg »Depa«.

Goizerce na obroke

TEMPO, Gledališka ul. št. 4 (nasproti opere).

Puhasto perje

čisto, čohano po 48 Din kg druga vrsta po 38 Din kg čisto belo gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg Razpošiljam po poštne povzette L. BROZOVIC — Zagreb, Ilica 82. Kemična čistilnica perja

Namočena polenovka

najboljše vrste, prima šunka, sveži narezki, razne delikatese — po zelo znižani ceni. Vino črno in belo, priporočljivo osobito za bolnike, ter vedno sveže specerijsko blago po konkurenčni ceni priporočila trdka F. R. Kovarčič, Miklošičeva cesta 32. Prepričajte se!

Purane, kokoši

piščance, pitane, zaklane, očiščene, omot 5 kg 75 Din, la orehova jedra 5 kg 80 Din, franko vsakega naročnika razpošilja G. Drechsler — Tuzla.

Pisalna miza

omara s predali — naprodaj. Kje, pove uprava »Slovenca« pod št. 2015.

Otroški voziček

moderen — dobro ohranjen — naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2011.

Pletilni stroj

št. 8, 50 dolg, poceni naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2000.

Naprodaj

po ugodnih plačilnih pogojih takoj velika restavracija z vsem inventarjem. Ponudbe pod šifro »Takoj« št. 2004 na upravo »Slovenca« Maribor.

Jabolka

kg 1.50 Din dobijo železničarske družine. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2022.

Natakarji, pozor!

Tri lepe frake zelo poceni prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2019.

Obrt

Beseda samo 50 par

Oglejte si

zalogo damskih klobukov zadnje novosti v salonu »La Femme Chic« Anica Puhek, Selenburgova ulica 6/I.

Debele

»uskinaste« trobe kupite na cenele pri trdk A. VOLK LJUBLJANA Resljeva cesta 24.

FOTOAPARATE

svetovnih tvrdk Zeiss-Ikon, Rodenstock, Voigtlander, Welta, Certo itd ima vedno v zalogi

fotoodd. Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani Zahtevajte cenik!

Ljubljana, knjižnica: Iz založništva Jugoslov. knjigarne v Ljubljani: 29 zvezek: Savinjski; 30 zvezek: Šenčerski; 31 zvezek: Škofljica; 32 zvezek: Škofljica; 33 zvezek: Škofljica; 34 zvezek: Škofljica; 35 zvezek: Škofljica; 36 zvezek: Škofljica; 37 zvezek: Škofljica; 38 zvezek: Škofljica; 39 zvezek: Škofljica; 40 zvezek: Škofljica; 41 zvezek: Škofljica; 42 zvezek: Škofljica; 43 zvezek: Škofljica; 44 zvezek: Škofljica; 45 zvezek: Škofljica; 46 zvezek: Škofljica; 47 zvezek: Škofljica; 48 zvezek: Škofljica; 49 zvezek: Škofljica; 50 zvezek: Škofljica; 51 zvezek: Škofljica; 52 zvezek: Škofljica; 53 zvezek: Škofljica; 54 zvezek: Škofljica; 55 zvezek: Škofljica; 56 zvezek: Škofljica; 57 zvezek: Škofljica; 58 zvezek: Škofljica; 59 zvezek: Škofljica; 60 zvezek: Škofljica; 61 zvezek: Škofljica; 62 zvezek: Škofljica; 63 zvezek: Škofljica; 64 zvezek: Škofljica; 65 zvezek: Škofljica; 66 zvezek: Škofljica; 67 zvezek: Škofljica; 68 zvezek: Škofljica; 69 zvezek: Škofljica; 70 zvezek: Škofljica; 71 zvezek: Škofljica; 72 zvezek: Škofljica; 73 zvezek: Škofljica; 74 zvezek: Škofljica; 75 zvezek: Škofljica; 76 zvezek: Škofljica; 77 zvezek: Škofljica; 78 zvezek: Škofljica; 79 zvezek: Škofljica; 80 zvezek: Škofljica; 81 zvezek: Škofljica; 82 zvezek: Škofljica; 83 zvezek: Škofljica; 84 zvezek: Škofljica; 85 zvezek: Škofljica; 86 zvezek: Škofljica; 87 zvezek: Škofljica; 88 zvezek: Škofljica; 89 zvezek: Škofljica; 90 zvezek: Škofljica; 91 zvezek: Škofljica; 92 zvezek: Škofljica; 93 zvezek: Škofljica; 94 zvezek: Škofljica; 95 zvezek: Škofljica; 96 zvezek: Škofljica; 97 zvezek: Škofljica; 98 zvezek: Škofljica; 99 zvezek: Škofljica; 100 zvezek: Škofljica.

Slovenci!

Dne 28. nov. 1981 je umrl v Gorici nadškof dr. Frančišek Borgija Sedej.

Ko je leta 1906 postal slovenski metropolit, je s sebi svojsko odločnostjo pred duhovščino in verniki izjavil: »Meč nosim!« — Zaman so takrat ugibali, kam naj bi merile te njegove besede...

Pršla in minila je svetovna vojna. Prišlo so mirovne pogodbe. Nad njegove vernike je planil val krivic. Gazile so se prirodne pravice slovenskega naroda. Krivično nasilje je seglo v cerkev in hotelo zatreti slovensko besedo celo tam. Tedaj je metropolit Sedej dokazal, da za brambo pravice reš nosi meč, ki je vse dotlej miroljubno počival. Zato se je vsa krivična jeza obrnila vanj kot voditelja. Stal je sam. Tlačen narod mu ni mogel dati opore, mi smo gledali na to velikansko borbo tako, kakor da se nas ne tiče. Toda nadškof Sedej ni klonil. Stal je kot hrast. Na njegovi palači so kričali madeži in napisi »Smrt Sedeju!«. Metropolit

Sedej ni trepetal. Rasel je v heroja, boritelja za naravne in božje pravice slovenskega ljudstva, dokler ni došel vrha vse tragike in je posekan padel.

Slovenci! Metropolit Sedej zasluži, da se mu slovenski narod oddolži vsaj s skromnim spomenikom. Danes ga že gledamo odmaknjenega svetu kot poduhovljeni simbol narodnega trpljenja in herojskega odpora.

S tem spomenikom hočemo združiti tudi imena in spomin vseh tistih, ki so z metropolitom Sedejem vred dali za svoj zasluženi narod življenje, ki so zanj trpeli in trpe. Ta monument nam bodi vsem opomin, zgled in živa vest.

V Ljubljani, dne 10. februarja 1982.

Akcijski odbor.

Pripravke je pošiljali »Slovenski Matice« v Ljubljani, Kongresni trg, čekovni račun št. 11.672.

Seja banovinskega sveta

Razprava o elektrifikaciji

Ljubljana, 17. februarja.

Zapisnik dopoldanske seje je bil odobren. Nakar je višji fin. sekretar Božič prečital zadnjo partijo proračuna o oddelku za trgovino, obit in industrijo, to so postavke za pospeševanje tujkega prometa v banovini.

K razpravi o tej partiji se je oglasilo več gospodov.

G. ban je izjavil, da se vrše pogajanja med banko upravo in Mestno hranilnico v Ljubljani glede načina sanacije električne centrale v Zireh. Kranjske deželne elektrarne so dobile z jamstvom banovine za to elektrarno že 3 milijone dinarjev. Dva milijona je dala Mestna hranilnica v Ljubljani, en milijon pa banovinska hranilnica. Rešitev te zadeve se zdi le v tem, da Mestna hranilnica in drugi upniki pristanejo na odpis določene vsote dolga. V okviru svojih zmoglosti bodo KDE skušale, da se to vprašanje likvidira.

G. načelnik dr. Marušič pravi, da sme kmet zaklati živino le na svojem domu.

Višji fin. tajnik g. Božič čita nato partijo o rudarskem šolstvu, za katero je predvideno 60.000 Din.

S tem je bila končana razprava o proračunu oddelka za trgovino, obit in industrijo.

Banovinski svet je nato začel razpravo o proračunu komisije za agrarne operacije. Poročilo je podal načelnik g. dr. Lukan.

G. ban dr. Drago Marušič odgovori na vprašanje g. Litropa, da prodaja posestva nikakor ne vpliva na vnculum agrarne reforme. Če je križevska imovinska občina Esterhazyjevo posestvo kupila, ostane posestvo navzlic temu vezano na agrarno reformo.

Rezervni kredit. Poročevalec čita nato postavko o rezervnem kreditu. Z izdatki za novinarski dom (10.000 Din), za sokolske čete (100.000 dinarjev), za vaješke domove (100.000 Din), za poklicne posvetovalce (10.000 Din) in za tujski promet (100.000 Din) znaša rezervni kredit 2.342.573 Din. G. ban pojasni, da je bil rezervni kredit čim najnižje kalkuliran. Na vprašanje g. Zadravca odgovori, da bo banovina podelila podporo za zgradbo obrtnodajaljevalne šole v Mariboru, čim bo ta načrt zavzel konkretnije oblike. Na vprašanje g. Bajuka pa odgovarja, da so podpore za gasilstvo predvidene iz posebnega 1% in 2%nega fonda. Pri tej priliki se s toplimi besedami spomni človekoljubne naloge, ki jo opravlja gasilstvo v naših krajih. Našim gasilec, najštevilnejšim in najboljšim organiziranim v državi gre vsa čast in hvala. S tem je bila razprava o izdatkih zaključena.

Nato je bilo podano poročilo o Kranjski hranilnici, ki je objavljeno na drugem mestu.

Poročila so bila sprejeta na znanje. Glede na vprašanje o jamstvih za okrajne hranilnice po ukinitvi okrajnih zastopih je ban izjavil, da je vse obveze pri razpustu teh odborov prevzela banovina in da se sedaj sestavlja nov pravilnik. Nato je bila seja zaključena. Jutrišnja seja bo posvečena dohodkom.

Velenjski in zabukovski rudnik prevzame banovina

Četrtekova seja

Ljubljana, 18. februarja.

Današnja seja je g. ban otvoril ob pol 10 in odredil prozivko. Po čitanju zapisnika večerajšnje popoldanske seje, ki je bil odobren, je g. ban izpremenil dnevni red današnje dopoldanske seje v toliko, da je pred razpravo o dohodkih banovinskega proračuna postavil vprašanje o prevzemu rudnikov v Velenju in Zabukovci po Dravski banovini.

G. ban je prošil poročevalca, da je prečital poročilo posebnega odbora, ki je bil imenovan iz vrst banovinskega sveta za proučitev tega vprašanja. Odbor se je po daljši razpravi na podlagi predloženih podatkov in računov odločil soglasno za to, da predlaga banovinskemu svetu, naj pooblasti g. bana, da skuša pridobiti državo za odstop obeh rudnikov Dravski banovini za njeno elektrifikacijske načrte. Davsko vprašanje je v tem, da bi moralo Velenje za izvedbo nadaljnjih načrtov banovinske elektrifikacije postaviti tretji agregat. Po pogodbi z državo bi se moral ta agregat dobaviti iz reparacij. V skladu mednarodnih dogodkov pa so reparacije negotove, d. žava sama pa tega agregata ne bi mogla dobaviti. Zato se je poročila misel, naj ta agregat postavi banovina, ki je največ zainteresirana na rudniku zaradi svoje elektrifikacijske akcije. S popolnim prevzemu tega rudnika in rudnika Zabukovca bi banovina zaokrožila svojo elektrifikacijsko akcijo. Premog Velenja sicer ni prvovrsten, vendar bi s potrebno sušilnico pridobil na kvaliteti in povečal s tem aktivnost podjetja. S tretjim agregatom bi centrala v rudniku potrošila mesečno 900 do 1000 vagonov, rudnik pa je aktiven z 800 vagoni. Izdatki za vso to akcijo bi znašali: za centralo v Velenju (za tretji agregat) 10 milijonov, za sušilnico 7 milijonov in za izpopolnitev rudnika v Zabukovci 2 milijona. Po poročilu je g. ban podal besedo članu b. s. g. Defeli, ki je predlagal:

Ker je elektrifikacijski program Dravske banovine najožje povezan z obratom velenjskega trga, premogovnika in ker je rentabilnost obrata tega premogovnika za bodočnost odvisna v glavnem od napredovanja elektrifikacije v Dravski banovini smatra banovinski svet za prirodno, ter v interesu zdravih gospodarskih načel, ako drža-

va izroči ta premogovnik Dravski banovini v last. Z ozirom na to, da po prenosu velenjskega premogovnika ne bi bilo racionalno, da ostane premogovnik Zabukovca v obratu države, se naj prevzame tudi Zabukovca v last banovine.

G. ban se naproša, da v slučaju izročitve obeh premogovnikov v last banovine zagaruje tem premogovnikom, da bodo že pričetke investicije dokončane na račun države. Zlasti glede naprave novega agregata pri elektrarni v Velenju je banovinski svet mišljenja, da se mora ta naprava dokončati ob sodelovanju države. Ako sedaj ni mogoče strojev dobaviti na račun reparacij, naj država prispeva k tem investicijam za sedaj vsaj 50 odstotkov, ako pa pride pozneje do povoljne rešitve reparacijskega vprašanja, naj se banovini vrne njen del vloženih investicij; potrebno posojilo se naj banovini osigura iz bratovskih skladnic.

G. ban se naproša, da smatra zadevo kot vitalno važno za Dravsko banovino ter naj skuša doseči ob prevzemu obeh rudnikov kar najbolj ugodne pogoje, ker bo tudi v interesu bodočih državnih dohodkov, ako se gospodarstvo v Dravski banovini četudi s trenutnimi žrtvami oklepi.

G. ban odgovori o tem predlogu debato, ki so se je udeležili razni gospodje.

Pomočnik bana g. dr. Pirkmajer omeni, da je pogodba med Velenjem in Kranjskimi deželnimi elektrarnami sklenjena za daljšo dobo. Pri elektrarni je vse pripravljeno za montažo tretjega agregata in gotovo je, da se mora rešiti zadeva z rudnikom že p. ed 1. aprilom, to je pred novim proračunskim letom. Vprašanje je le še, kakšna bo pogodba med Kranjskimi deželnimi elektrarnami oziroma banovino in trvdko Bowerl. Banovina je predlagala trdki plačilo treh milijonov takoj, ostalih 16 pa v petih letih brez obresti.

G. ban dr. Drago Marušič pravi, da stoji banovina na stališču, da mora dati država rudnik v Velenju brezplačno banovini, ker mora banovina prevzeti tudi obveznosti in za rentabilnost rudnika itak samo ona skrbi.

G. Detela: Če žrtvuemo 20 milijonov za agregat, potem je jasno, da moramo imeti tudi rudnik. Banovina naj skuša dobiti rudnik pod največjimi ugodnostmi.

G. ban pozove poročevalca, da prečita poročilo o Kranjskih deželnih elektrarnah.

G. pomočnik bana dr. Pirkmajer pojasni, kakšni razlogi so merodajni p. i programu elektrifikacije in kako se je Novo mesto obvezalo, da sodeluje z velikimi investicijami. S priključitvijo Ljubljane pa je čisto sigurno, da bo tempo elektrifikacije pospešen in da bo mogoče priključiti tudi te kraje, ki za enkrat še niso v p. gramu. — K sprejeti resoluciji o prevzemu Velenja in Zabukovce po banovini predlaga izpopolnitev besede, tako da država prepusti oba rudnika Dravski banovini v obreme pristo laste.

S tem je bila razprava o velenjskem vprašanju zaključena. G. ban obvesti svet, da odbor, ki p. očuje finančna vprašanja, ni prišel do zaključkov. Zato predlaga, naj se ta odbor še enkrat sestane pod njegovim predsedstvom. Zato odlaga razpravo o dohodkih na popoldansko sejo in zaključuje dopoldansko zasedanje.

Davki in doklade

Popoldansko sejo je g. ban dr. Marušič otvoril s tricitratno zamudo. Medtem je namreč zasedal odbor, ki mu je bila dana naloga, da najde primerno rešitev kuluškega vprašanja. B. svet je nato prešel k razpravi o dohodkih. V. d. načelnika finan. oddelka je g. dr. Oreš (dohodki so proračunani v skupnem znesku 111.951.978 Din) dal tale pojasnila:

Proračunani dohodki so za okroglo 4,4 milijona Din manjši od lanskih. Preliminirani izdatki so za obči prosep banovine koristni, zato so potrebna tudi bremena. Obča doklada k državnim neposrednim davkom (neizpremenjena, 35%) bo po proračunu nesla 2 milijona manj, ker se je davčna osnova zmanjšala. Po podatkih posameznih davčnih uprav bo znašala osnova 745 milijona Din. Na posamezne davčne vrste odpadejo te-le osnove: Na zemljinino 20,8 milijona, na zgradarino 15,5, na pridobitno 24,8, na rentnino 1,4, na družbeni davek 10,8 in na uslužbenški davek 2,9.

10%-na zdravstvena doklada ni nova obremenitev. Druge banovine so to doklado uvedle že lani. Pobirala se bo na področju združ. zdravst. občin. Med trošarinami je na prvem mestu trošarina na alkoholne tekočine. Trošarina na umetne brezalkoholne pijače se je uvedla na poziv kmet. ministrstva. Radi boljšega donosa bo odslej predvsem zatrosarinjena ogljikova kislina in šele v drugi vrsti pijače same. In sicer pri uvozu v Dravsko banovino. Trošarina bo znašala 15 Din za kg ogljikove kisline. Na 1 liter pijače pride trošarina Din 1 in poldruga para. Na takozvane »Sparkle« steklenice za izdelovanje sodavice je predvidena pavšalna trošarina v letnem iznosu Din 100. Predvidena je tudi obdača tablet »Clio« za peneče umetne pijače.

Z lanskim proračunom je bila uvedena trošarina na pneumatiko. V bodoče se bo ta trošarina pobirala kot 100%-ni pribitek k banovinski taksi za motorna vozila. Donos trošarin je predviden s 4,2 milijona Din manj.

Novi sta taksi: 50%-na doklada k dopolnilni prenosni taksi in taksa na nakladanje in razkladanje. Zadnje tako je banska uprava hotela uvesti že lani. Finančni minister pa jo je bil črtal. Do čim pa bi bila lani znašala 25 par na 100 kg, se bo v smislu pravilnika k novemu proračunu ta taksa



ASPIRIN tablete

v originalnih omotih jamčijo, da so pristne.

Odobreno od Ministrstva socijalne politike in narodnega zdravja št. št. 1410, 6/2 1932

diferencirala po notranji vrednosti blaga in bo znašala 20 do 50 par od vsakih začetih 100 kg tovarniške teže.

Taksa na živinske potne liste je izpremenjena. Na živinski potni list za male živali se lahko vpiše poljubno število drobnice, proti enkratni taksi. Taksa za veliko živali je znizana s Din 6 na 3 Din od glave. Iz novega proračuna je izpadel davek na kmetijske hiše.

Predvideni donos iz prispevkov avtobusnih podjetij za večjo uporabo cest je znatno znižan in je predviden s poldrugim milijonom. Od 1. aprila 1931 do 15. februarja 1932 so avtobusna podjetja plačala iz tega naslova Din 1.154.000. Skoro vse revizije o izdajanju vozovnic so pokazale, da se skušajo avtobusni podjetniki izogniti plačilu te takse. V banovini obratuje 48 podjetij s približno 160 avtobusi. Na eno vozilo odpade povprečno Din 7.212.

V proračunu za l. 1931/32 je bil preliminiran donos vseh banovinskih trošarin, taksi in samostojnih davščin po odbitku davka na kmetijske hiše z zneskom 65.570.000 Din. Do 15. februarja 1932 je bilo plačano 47.436.052 Din ali 72,34% proračunskega zneska. Doklada na neposredne državne davke je nesla v istem času 20.959.548 Din ali dobrih 74% od predvidenih 28 milijonov Din. Na državni dotaciji je bilo doslej izplačano šele 3 milijone ali komaj 1%. Celokupnih dohodkov do 15.

Nove težave v rudarskih revirjih

Trbovlje, 18. februarja.

Se več praznovanja — odpust inozemcev — prihod Rusov. Poleg že razglašene praznovanja za ta mesec, bo še tudi 22. februarja dela prost dan, tako da bo v drugi polovici meseca samo osem delovnih dni. In to je sedaj ob najhujšem mrazu! Kaj bo šele na poletje. Gotovo bo na oddajo premoško slabo vplivala tudi omejitev vlakov, ker so železnice glavni odjemalci, ki pa sedaj krči tudi osebni promet tako občutno.

TPD je dobila nalogo, da odpusti vse inozemce, ki jih med uradnimstvom menda ne bo več, pač pa še nekaj med delavstvom, ki so se tu že čisto udomačili, a se za državljanstvo niso pobirali. Več pa s tem odlokom zadetih steklarjev v Hradi-

februarja je bilo 79.699.510,81 Din, kar da nekaj manj ko 70%. Izkušnja je pokazala, da so najboljše odrezale trošarine, ki tvorijo najvažnejši del banovinskih dohodkov.

Po teh pojasnilih je bila otvorjena razprava. K besedi se je prijavil g. dr. Lipold, župan v Mariboru, ki je poročal o odboru za finančna vprašanja. Sklep se glasi:

Odbor je proučil vprašanje odprave kuluka in s tem zvezanega nadomestila ustreznih dohodkov za banovinski proračun ter je prišel do sledečega zaključka: Odprava kuluka se naj izvrši ob istočasnem izenačenju okr. cestnih doklad vsaj v kolikor gre za kritje izdatkov za redno vzdrževanje banovinskih cest (t. s. izdatki l. poglavja proračunov okr. cestnih odborov). Kuluk se da odpraviti s 15% dokladami na neposredne davke, vprašanje okr. cestnih doklad pa spraviti na pravilnično osnovo s tem, da se za prispevanje h kritju izdatkov za redno vzdrževanje cest določi enakomerna 10%-na doklada za vse okraje dravske banovine. Iz naslova odprave kuluka in rednega vzdrževanja cest se naj pobira skupaj 25%-na nadomestna doklada na državne neposredne davke. Hkratu naj se maksimirajo cestne doklade, ki so obremenjevale okraje dozdaj z dokladami do 45%, z 20%-no doklado, ki se ne sme nikjer prekoračiti.

Ban dr. Drago Marušič je nato poudarjal, da je odbor to vprašanje rešil na zadovoljiv način.

niku, ki se drugače radi selijo, v sedanji splošni krizi pa jim najbrže ne bo to prijetno. Smatra se, da so to odpusti inozemcev odgovor na izgon naših ljudi iz Nemčije in Francije. Samo iz Nemškega poročajo, da se vrne okoli 15.000 naših ljudi. Na drugi strani se pa vzdržujejo vesti, da bo rudnik prevzel v zaposlitev večje število Rusov.

Kako bo to mogoče, ko naši domači ljudje stojijo pred redukcijami in bo iz Nemčije došle vendarle treba nekam sprejeti, nam je res uganka. Gotovo je, da postaja brezposelnost tako težko vprašanje, da se bodo morali za njegovo rešitev resneje poboriti vsi odločilni faktorji — ker od praznovanja delavnikov, redukcij in omejitve prometa se ne bo dalo živeti.

Treznostna akademija

v soboto 20. februarja ob 8 zvečer v Unionu.

Spored:

Esperanto — marš. Waldteufel: Čar siren. Orkester »Zaria«.

Adamič: Vse rožice rumene; Oženil se bom. Moški zbor učiteljske, vodi g. Mihelič.

Govor.

Pavčič: Pojdem na prejo. Adamič: Nocoj je en lep večer. Pavčič: Dedek samonog. Poje gosp. Dolničar. Na klavirju spremlja St. Fink.

Deklamacija Kette: Pijanec.

Mozart: Figarova svatba. Arija Suzana, poje gđ. Jelka Iglič, spremlja g. Fink. — Odmor.

Pozdrav — marš. Kalman: Pesem iz operete Viktorija. Orkester »Zaria«.

Lajovic: Rožmarin. Pavčič: Strunam. Poje g. Simčič, na klavirju spremlja Al. Mihelič.

Prizor A. Medved: Vino ali voda?

Hajdrih: Jadransko morje. Marinkovič: Hej trubači! Moški zbor.

Deklamacija: V boj!

Bizet: Menuette. Schumann: Finale. Igrajo gđ. Zajc, Plantarič, Fink.

Vatopnine ni. Radovoljni darovi se rado sprejemajo, ker so veliki stroški. Med odmorom, pred in po akademiji se dobijo v bufetu brezalkoholne pijače, pristno brezalkoholno vino finega okusa in jedila.

Z ozirom na plemenito idejo se pričakuje obilna udeležba.

Številne odpovedi zasebnim nameščenjem

Ljubljana, 18. decembra.

Zadnje dni dobivajo ljubljanski trgovski nastavljenici in drugi zasebni nameščenici številne odpovedi služb. Tako so nekatere trdke odpovedale vsem svojim nastavljenjem službe. Vzrok tem neandnim in številnim odpovedim pa ni iskati morda v gospodarski krizi, temveč si je treba ta pojav razlagati tako, da hočejo na ta način ljubljanski trgovci in posamezne trdke protestirati proti določbam novega obrtnega zakona, ki stopi 9. marca v veljavo. Ta obrtni zakon namreč predpisuje daljšo odpovedno roko in dopušte in predpisuje na pr. da mora delodajalec, če uslužbenca odpusti, dati mu odškodnino po službenih letih. Cim dalj je namreč zasebni nastavljenec v službi, do tem večjega dopusta ima pravico in tem večjo odpravnino naj dobi, ako mu je odpovedana služba.

Nekatere trdke in trgovci pa bi se tem določbam očitno radi izmaknili in obšli novi zakon. Najbrž si ti zakon razlagajo tako, da bodo njihovim uslužbencem tekla leta šele od 1. marca, ko jih bodo sprejeli nanovo. Ta razlaga je gotovo napačna in je le škoda, da so prizadeti trgovci napravili tako korake, ki so med zasebnimi nastavljenici v Ljubljani povzročili tako veliko zmedo, ogroženje in razburjenje. Celo nekatere stare in sicer ugledne trdke v Ljubljani so sedaj odpovedale svojim nastavljenjem. Na drugi strani pa moramo ugotoviti, da so se našli tudi trgovci, ki niso sledili zgledom in navodilom in so mirno sprejeli na znanje socialne določbe novega obrtnega zakona. Med takimi uvidenimi trgovci je bil na primer pokojni Lovro Demšar, ki je nekaj dni pred svojo smrtjo sporočil svojim nastavljenjem, da jim ne bo odpovedal.

Očitno je, da je nekdo te številne odpovedi organiziral. Ni napravil dobrega dela. Saj ima predvsem trgovina interes na tem, da se v časih gospodarske krize ne povzročajo nepotrebna razburjenja v javnosti, zlasti na umeten način ne. Po vsem tem

je sicer jasno, da ne bodo vsi ostali brezposelni, vendar pa je verjetno, da bodo razni nevidni trgovci izrabili in občutno znižali še dohodek svojim nastavljenjem. Privatni nastavljenici pripravljajo za jutri, v petek zvečer, velik protestni shod proti takemu ravnanju.

Svatba v Suhi Krajini

Smihel, 17. februarja 1982.

V vasi V. na prijaznem griču nad reko Krko je bila svatba. Domači vaški fantje so po stari navadi šli zapeti podoknico in so zaslužili en škafl vina in precej prigrizka, kar so nesli k sosedu v hišo, da tam pospravijo te božje in nevestine darove. Pa kakšno razočaranje! Ko so se ravno mislili početi okrog mize, stopi v hišo okrog 40 fantov oboroženih z bajoneti, kljuke, »moraz« in noži. Domače fante spode proč, zapijo orožje v mizo, popijejo vino in pojedjo, kar je bilo na mizi in zopet izginejo v noč. Domači fantje so pa cedili sline in stiskali pesti, a kaj, ko je vas majhna in fantov malo.

Par dni kasneje je bila svatba v sosednji vasi. Tudi tam so se pojavili tuji gostje, še več po številu, pa so slabo našli, kajti domači fantje in moške so se pripravili, da jim postrežejo z batinami, nakar so žejni gostje urno pobegnili. Doma so bili baje od daleč in so prišli dve uri daleč svoj gozdo k nam, čeprav pravijo, da smo mi »Suhi krajanec«. Pri nas v Suhi Krajini smo take prisilodarije že pred sto leti opustili.

Se nekaj o požaru ljublj. gledališča

Bral sem poročilo g. Permeta o požaru ljubljanskega gledališča. Da bo to poročilo brezhibno, dovoljujem si je popraviti v toliko, da se družina hrisnika, ki so jo rešili iz gorečega poslopja skozi okna, ni pisala Gogala, temveč Kolnik. Tudi Lingova gostilna mi ni bila znana, pač pa se je imenovala dotična gostilna »Zur Linde«, torej »Pri lipi«, kakor smo jo Slovenci že tedaj imenovali. Požara tudi nista prva zapazila dva stražnika. V kazinskem steklenem salonu je bil tisti večer vojaški koncert. Dva častnika eta se vračala od koncerta skozi »Zvezdo« domov, in zapazila požar ter čula klice hrisnikove družine na pomoč, kajti izhod njih stanovanja, ki se je nahajalo v sprednjem traktu nad bufetjem, je bil že v plamenu. Alarmirala sta takoj družbo, ki se je že zabavala na koncertu. Kdo je nato obvestil gasilce, mi ni znano. Silen mrav je bil tiste dni. Gasilci so morali menjavati cevi brezgalnic ter jih nositi v »Narodno tiskarno«, ki se je tedaj nahajala v Kirbischevi hiši, da so se otajale. Nepozabljam mi je prizor, ko se je proti jutru zrušil atrop in z njim veliki plinov lestene. Tiste čase je bil fiskarjem najljubši sport — krokarja. Casopise sicer ni redno poročalo o izidih tega sporta kakor dandanes. Menda ni bilo tedaj še tako agilnih reporterjev. Včasih smo pa je čitali naslednji dan, da je bil napis poleg rotovža »Städtische Sparkasse« tiskarsko črno barvo prepleskan. Tudi Anastasius Grün na vogalu poleg krizanske cerkve je bil večkrat s stražnikom, ki ga je stražil v Auerspergovu veži, vred deležen te črne umetnosti, o kateri je zlasti »Laibacher Tageblatt« vselej obirno poročal. Tudi v drugih panogah so se tiskarji v onih časih udeleževali; toda tu ni na mestu, da bi vam o njih podrobneje poročal. Naj omenim le še to, da me je ta šport onno noč, ko je pogorelo ljubljansko gledališče do tal, privedel na mesto požara, katerega sem do jutra opazoval izpred karvarne Fischer na Končarskem trgu.

Srečko Ževestekdo.

Ljubljana

Vsem trgovskim in privatnim nameščencem!

Podpisane organizacije sklicujejo za v petek, dne 19. februarja ob 20 v dvorani Delavske zbornice javno zborovanje, na katerem se bo razpravljalo o odpovedi, ki so jih te dni prejeli skoro vsi trgovski in privatni nameščenci v Ljubljani.

Udeležba na tem zborovanju mora pokazati, da si ne pustimo v teh resnih dneh jemati že pridobljene pravice.

Vsi in vse na zborovanje!

Zveza privatnih nameščencev Jugoslavije.

Pomočniški zbor gremija trgovcev.

Zveza društev privatnih nameščencev.

Strokovna zveza privatnih in trgovskih nameščencev za Jugoslavijo.

Registracija motornih vozil

Uprava policije v Ljubljani objavlja, da se bo po točki 4. pravilnika min. sveta z dne 26. IX. 1928, Ur. l. št. 336-400 vsilil redni letni pregled vseh motornih vozil po ... to določeni komisiji. V to svrhu imajo lastniki motornih vozil, katerih vozila stalno garažirajo na področju uprave policije v Ljubljani, pripeljati vsa svoja motorna vozila radi pregleda ter prevzema novih evidenčnih tablic in plombiranja istih po sledečem redu:

A. Potniški (osebni) avtomobili.

1. Dne 20. februarja ob 9.30 in 22. februarja ob 9 vse one avtomobile, s katerimi se izvršuje obrtno prevažanje oseb ne glede na visokost njih evid. številke, t. j. za avtozvoške in avtomotorske (ne avtobuse) 2. 22. febr. ob 14. 3. dne 23. febr. ob 9. 4. 23. febr. ob 14. 5. 24. febr. ob 9. 6. 24. febr. ob 14. 7. 25. febr. ob 9. 8. 25. febr. ob 14. 9. 26. febr. ob 9. 10. 26. febr. ob 14. 11. 27. febr. ob 9. 12. 27. febr. ob 14.

V dnevih 26. in 27. febr. 1932 se ne bodo pregledovala motorna vozila, ki so vpisana pri upravi policije v Ljubljani, marveč izključno te vozila iz okraja Ljubljana okolica.

B. Tovorni (pol-, lahketovorni) avtomobili:

1. Dne 2. marca ob 9. 2. dne 3. marca ob 9. 3. dne 4. marca ob 9. 4. dne 5. marca ob 9. 5. dne 6. marca ob 9. 6. dne 7. marca ob 9. 7. dne 8. marca ob 9. 8. dne 9. marca ob 9. 9. dne 10. marca ob 9. 10. dne 11. marca ob 9. 11. dne 12. marca ob 9. 12. dne 13. marca ob 9. 13. dne 14. marca ob 9. 14. dne 15. marca ob 9. 15. dne 16. marca ob 9. 16. dne 17. marca ob 9. 17. dne 18. marca ob 9. 18. dne 19. marca ob 9. 19. dne 20. marca ob 9. 20. dne 21. marca ob 9. 21. dne 22. marca ob 9. 22. dne 23. marca ob 9. 23. dne 24. marca ob 9. 24. dne 25. marca ob 9. 25. dne 26. marca ob 9. 26. dne 27. marca ob 9. 27. dne 28. marca ob 9. 28. dne 29. marca ob 9. 29. dne 30. marca ob 9. 31. dne 31. marca ob 9.

C. Motorna kolesa:

1. Dne 4. marca ob 9. 2. dne 5. marca ob 9. 3. dne 6. marca ob 9. 4. dne 7. marca ob 9. 5. dne 8. marca ob 9. 6. dne 9. marca ob 9. 7. dne 10. marca ob 9. 8. dne 11. marca ob 9. 9. dne 12. marca ob 9. 10. dne 13. marca ob 9. 11. dne 14. marca ob 9. 12. dne 15. marca ob 9. 13. dne 16. marca ob 9. 14. dne 17. marca ob 9. 15. dne 18. marca ob 9. 16. dne 19. marca ob 9. 17. dne 20. marca ob 9. 18. dne 21. marca ob 9. 19. dne 22. marca ob 9. 20. dne 23. marca ob 9. 21. dne 24. marca ob 9. 22. dne 25. marca ob 9. 23. dne 26. marca ob 9. 24. dne 27. marca ob 9. 25. dne 28. marca ob 9. 26. dne 29. marca ob 9. 27. dne 30. marca ob 9. 28. dne 31. marca ob 9. 29. dne 31. marca ob 9. 30. dne 31. marca ob 9.

D. Avtobusi:

Dne 7. in 9. marca vse one avtobuse: a) ki stalno garažirajo v Ljubljani in b) tudi one, ki obratujejo do Ljubljane ali skozi Ljubljano, čeprav ne garažirajo v Ljubljani in ne glede na visokost njih evidenčne številke, ako to lastniki žele. Pregled se vrši v garaži Triumph-automobil v Ljubljani, Celovška cesta 38. Vozovi se postavijo po vrsti kot privozi na Zilbertovi ulici z dehomom iz Medvedove ceste. Vozila se imajo prilesti k pregledu v očiščeni stanju in sposobna za vožnjo. Vsak lastnik avtomobila ali motornega vozila ima prilesti k pregledu s seboj: 1. izpraznjen o preizkušnji voza (v kolikor ga niso že priložili prijavi); 2. vožno dopustilo (solersko legitimacijo); 3. potrdilo o plačani drž. taksi in banovinski davčini; 4. obrtni list, ako izvršuje prevažanje oseb z motornimi vozili; 5. takso za pregled v znesku Din 60 od vsakega avtomobila in avtobusa, odnošno Din 30 od vsakega motornega kolesa in 6. Din 30 za stroške evidenčnih tablic za vsako motorno vozilo, najsi bo ono avtomobil ali motorno kolo. Prinesti je s seboj tudi tablice iz leta 1931 ter jih oddati pri prevzemu novih zastopnikov policijske uprave, ki bo tam uradovale.

Lastniki, ki svojega motornega vozila iz utemeljenih razlogov ne bi mogli nikakor ob navedenem času pripeljati k pregledu, naj se pravčasno opravijo, sicer ne bodo smeli voziti z nepregledanim vozilom.

Ljubljana, dne 17. febr. 1932.

Uprava policije.

Kaj bo danes

Drama: Zaprti.
Opera: Zaprti.
Stolnica: Ob pol osmih zvečer postna pridiga g. škola dr. Rožman.
Unionska dvorana: Simfonični koncert opernega orkestra. Ob 20.
Nočno službo imajo lekarni: mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Uštar, Sv. Petra cesta 78, in mr. Hočevar, Celovška 34 (Siska).

Frank Suklje:

Cesar Franc Jožef I.

(Dalje.)

IV. poglavje.

Franc Jožef v zakonu.

Franc Jožef se je oženil baš v dobi orientalskih zmešnjav, mlada zakonska sreča mu je vidno olajšala težave in zoprnosti teh nesodnih let.

Sicer je bil mladi avstrijski vladar skozinskih prozaičnih narava, vendar pa je iz njega podjarmila sila prve istinitne ljubezni. Kajti njegov zakon s sestrično, bavarsko princezino Elizabeto ni bil, kakor običajno pri kronanih glavah, sad političnih razmišljanj in hladnokrvnega preračunavanja, marveč narekovalo ga je mlado gorko sree.

Cesarjeva mati, nadvojvodinja Zofija, se je lotila naloge, polskati mu primerno nevesto. On sam je po Libényevem atentatu resno začel misliti, da bo le kazalo oženiti se. Njegovi materi se je zahtelo dobiti sinova iz rodbine vojvode Maksa bavarskega. Maks je bil poročen z Zofijino sestro Ludoviko, iz zakona sta bili dve hčeri, Jelena in Elizabeta. Cesarjeva mati se je odločila za starijšo Jeleno, saj je mlajša bila še napol otrok. Ali ko so bili starši z mladima princezinkama povabljeni na ogledce v Ischl, se je po naključju Franc Jožef najprej srečal s sestrično Liabeto in takoj se je tako strastno zaljubil v družestno dekle, da o nobeni drugi ni maral niti slišati. Mati mu je odgovarjala, hotela je imeti za snuho starijšo Jeleno, toda Franc Jožef je enostavno odgovoril: »To — ali pa ostanem samec! Njegova je obveza! 18. avgusta 1853 je objavila uradna »Wiener Zeitung«, da se je cesar zoročil. V zakon sta poč stopila šele 12. aprila 1854. Rad verjamem, da je

prihod mlade, izredno lepe Elizabete bil obdan od romantičnega bleška. Saj se je tudi ona, sicer sprva prestrašena po nepričakovnem snubaču, kmalu zgledala v lepega lastnika venčanega s krono habsburških cesarjev!

Dunajski prebivalci so sprejeli cesarsko nevesto, »rožo z Bavarskega«, s pravim entuzijazmom, tudi cesar je postal popularen. Dober vtis je napravljalo po vsej državi, da je poroki sledila velika amnestija. Leta 1855 so se odprle tudi ječe, v katerih so dolgi tiralni ogrski puntarji iz l. 1849.

Zakon cesarske dvojice je bil sprva zelo srecen, zlasti ko je leta 1858 po dveh dekletih Elizabeta porodila tako zaželenega sina. Živo se še spominjam, ko sem se lepega poletnega dne z očetom in s stricem Janozom Pašičem, senožetnim župnikom, peljal v Trst. Skoraj smo že bili na Opčini, ko zaslislimo strele s tržaškega grada. Napeto smo šli do 21, ko je potem 22. strel počil, smo vedeli, da se je rodil prestolonaslednik! Največje veselje je morala pač imeti mati, kajti čisto drugačna je usoda in veljava cesarice z moškim potomcem od one, ki more pokazati le ženski zarod.

V prvih letih je spremljala Elizabeta svojo cesarskega gospoda na njegovih potovanjih po širokem cesarstvu. Pred vsem je omenjati obisk cesarske dvojice v Lombardobenečanskem kraljestvu in na Ogrskem l. 1857. Cesar Franc Jožef ni potoval zgolj iz radovednosti ali radi zabave, Uživel se je v nalogo absolutnega vladarja, da mora on sam osebno se umeriti, kako se izvažajo njegovi ukazi, ali je uprava baš dovolj točna in jda. Živo je bil prepričan, da je narod sam za veroval v dobroto in koristnost njegove absolutne vlade, da si boljše ne želi ter da so le one puntarske tolpe, ki so ušle v inozemstvo, ki od tam s svojimi spletkami begajo ljudstvo ter ga hujskajo proti dobrodejnim njegovim nameram. V teh iluzijah podal se je s cesarico v italijanske dežele,

Dnevna kronika

Kaj pravite?

Ljudje so menda vedno hcalili »dobre slove«, čeč, da je bilo tedaj čas mnogo boljše, kakor pa je dandanes. Morda imajo pravo, morda tudi ne, toda na eno smo se ob tej priliki spomnili:

Kdor je bil časih zapleten v kakšno čudno delovno malinacijo, je bil brezpogojno izključen iz javnosti. Dandanes so pa dobili taki tako trdo kožo, »javnosti« pa tako močno celode, da jih še trpe in časte, ko paradiirajo pri vseh reprezentativnih prireditvah in celo v prvih vrstah.

Je pa to prav gotovo vnapredek svoje vrste, da smo poslali še skoraj čisto »brezpredsodkov«, prav kakor je večkrat pisano v »Zlati knjigi«: »Zelim znanja z gospodično brez predsodkov«.

Koledar

Petek, 19. februarja: Kvalitni petek. Konrad Plac, pušavnik; Julijan, mučenec.

Osebnosti

— Poročila sta se g. Stanko Zitzerschlager, tehn. uradnik žel. v Mariboru in gđa. Alžbina Vrajčeva, uradn. p. hran. v Ljubljani. Obilo sreče!

— S pošte. Za pogodbeno poštarico so postavljene: Marija Kaluževa v Gorah pri Bledu; Bavačkova v Petrovcih in Terezija Bljakova v Krizah na Gorenjskem; za dnevničarko Frida Grunova na poštinem ravnanstvu. — Premošeni so: Andrej Anžlovar iz Celja v Zagreb, Vera Janova iz Maribora v Ljubljano, Amalija Glihova iz Ljubljane v Maribor, Bernardina Urbančičeva v Vrhniki v Ljubljano, Apolonija Zagorjaka iz Sevnice v Cabar, Frančiška Cinglova iz Konjice v Ormož, Avgustina Juhova iz Murske Sobotne v Ljubljano, Pavla Kurinčičeva iz Laškega v Maribor, Lavra Brašova iz Ljubljane v Laško, Joško Mihelj iz Pragerskega v Grobelno, Avgustina Safarčičeva iz Ormoža v Konjice, Avgust Jenko z ljubljanske glavne na ljubljansko kolodvorsko pošto, Joško Pintarič iz Murske Sobotne v Belince, Angela Tomažinova iz Grobelne v Pragersko, Katarina Bulanova iz Cabra v Sevnico, Alojzija Pankova iz Ljubljane na Rakek, Bogomila Zupanova iz Brezice v Trbovlje, Anton Springer iz Podčetrka v Ljubljano, Linda Marinkova iz Belincev v Krško, Elizabeta Jakličeva iz Podčetrka v Most pri Ljubljani, Miroslava Jebračeva iz Most pri Ljubljani na ljubljansko glavno pošto in Anica Tankova iz Ljubljane na Rakek.

— Pogodbeni poštarica Alžbina Magovčeva v Krizah na Gorenjskem je stopila iz poštne službe. — Umrli je Pavla Andrea v Novem mestu. — Poroke: Rudolf Mehora v Bohinjski Bistrici se je poročil s Frančiško Preželjevo in Karel Hočevar v Velikih Laščah z Angelo Adamčičev.

— Izpisi so napravili za čim rezervnega pehotnega podpomočnika naslednji rezervni pehotni naredniki-dijaki: Cesar Vincenc, Rudolf Plugg, Josip Mavrtiček, Dragotin Lacin, Zdenko Bismondo, Marinko Zavr, Zlatko Fureš, Mladen Barborić, Zvonko Nagler, Josip Ilč, Valtor Cerne, Franjo Galger, Marjan Kovačič, Niko Kovač, Eugen Vindis, Stefan Jug, Tihomir Kalmar in Franjo Koren.

Pravkar je izšla knjiga dr. Ciril Potočnik:

Dobri Pastir

III. zv. ter stane broširana 40 Din, vezana v polpatno 52 Din, v celo platno 64 Din, po pošti 2 Din več. Dobi se v prodajalni Ničman, Ljubljana.

Ostale vesti

— Vremensko poročilo Direkcije drž. železnice v Ljubljani po stanju 18. februarja ob 8 zjutraj (ki velja v službene svrhe na dotičnih postajah): Bistrica-Bohinjsko jezero — 4, jasno, snega 45 cm. — Brezice — 5, jasno, snega 30 cm. — Celje — 4, sneži, snega 20 cm. — Dravograd-Meža — 3, oblačno, snega 15 cm. — Jesenice — 14, jasno, snega 42 cm. — Kranj — 5, jasno, snega 15 cm. — Kranjska gora — 12, jasno, snega 50 cm. — Kočevje — 5, sneži, snega 24 cm. — Kotoriba — 5, jasno, snega 15 cm. — Ljubljana gl. kol. — 4, jasno. — Ljutomer — 5, oblačno, snega 10 cm. — Maribor gl. kol. — 3, oblačno, snega 10 cm. — St. Janž. na Dolenjskem — 4, oblačno, snega 4 cm. bura. — Novo-mesto — 2, oblačno, snega 40 cm. — Trzin — 6, oblačno, snega 38 cm. — Rakek — 4, sneži.

— Vremensko poročilo iz Kranjske gore po stanju dne 18. februarja 1932 ob 7. zjutraj: barometer 771 mm, snega 55 cm, temperatura — 12 C, sneg prši, vreme jasno in mirno, smuka idealna, veter jugovzhodni, skakalnic uporabna, sankliskiše uporabni. Izgledi za nedeljo odlični.

— Trečji za avtogetnično varjenje v Mariboru. Mariborska poštovalnica obrtno pospeševalnega za-

voda zbornice TOI priredi v Celju učni tečaj za avtogetnično varjenje z uporabo najmodernejših tehničnih sredstev. Tečaj vodi specialist v tej stroki g. ing. Knez iz Ruš. Tečaj se odpre v ponedeljek, dne 29. t. m. in bo trajal z dnevnim teoretičnim in praktičnim poukom 10 dni. Udeležijo se ga lahko mojstri in pomočniki mehanične, elektrotehnične in vseh ostalih kovinarskih strok. Posebne važnosti je znanje avtogetnega varjenja tudi za kovače. Prijave je poslati posamezno ali potem pristojne obrtne zadruge za več udeležencev skupno brez odloga in najkasneje do 22. t. m. na naslov: »Za vod za obrtno pospeševanje zbornice za TOI, po pošalnice v Mariboru« (sresko nadlestvo), odkodle določe udeleženci vsa potrebna nadaljna poljsila.

— Razpisana je služba pogodbenega poštarja pri pošti v Illoah (II-2). Jamedvina 1500 Din. Redni prejemki: 20.000 Din, izredni prejemki: za byzjav 300 Din. Prošnje s prilogni je poslati na pošto in brzojavno ravnanstveno v Ljubljani do dne 1. marca.

— Zagonje. V nedeljo se bo vršil ob 9 dopoldne občni zbor zveze bojevnikov iz svetovne vojne v sponu g. Josipa Razingerja. Tovariši iz svetovne vojne so vljudo vabljeni, da se zbora udeležijo. — V nedeljo se bo vršila tudi medklubski smučarska tekma za prvenstvo Zasavja Start ob 9 na Sv. Planini čez Čemšenik do Zagerja.

— Nove uniforme za kazence. V službenih novih št. 37 od 17. februarja je objavljen »Pravilnik, ki določa barvo in kroj obleke za kazence v kaznišnicah in sodniških zaporih«. Člen 5 tega pravilnika odreja šest vrst obleke različnih barv, tako da bo lahko vsakdo že po zunanosti vedel, za kakšen greh dela pokoro dolžni kazencev.

— Orkan v Liki in Dalmaciji. Iz Splita poročajo, da je proga Gračac—Knin še vedno zasuta s snegom v dolžini kakih 60 kilometrov. Čiščenje je oteženo, ker vlada temperatura do 15 stopinj pod ničlo in poleg tega divja silen orkan. Tudi v Liki divjajo snežni viharji. Promet na morju je otežčen, vendar ni ustavljen.

— Pri boleznih srea in poapnenju žil, nagnjenju k krvavenju v možganih ter napadom mrtovca zagotavlja naravna »Franz-Josef« grenčica lahko odvajanje brez napora. Znanstvena opazovanja na klinikah za bolezni krvnih žilic so dognala, da »Franz-Josef« voda posebno starejšim ljudem zelo dobro služi. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— Borata dedščina v sliki. Pred nekaj dnevi je umrl v Kruscu bogataš Jovan Radosavljevič. Pokojni Jovan je vse svoje premoženje zapustil svojemu bratu Gjorgju Radosavljeviču v Novem Sadu. Zlasti veliko premoženje predstavljajo najrazličnejše umetnine, med katerimi je tudi znamenita slika »Mati in dete«, delo slavnega španskega slikarja Velasquesa. Omenjeno sliko je kupil v Parizu oče Jovana in Gjorgja. Za sliko se je že pred leti zanimala posebna komisija, veslana iz Louvra, ki je ponudila za sliko 1.200.000 Din, toda lastnik je ni hotel prodati.

— Lastno ženo uredil iz Varaždina poročila o vzezanimljenem dogodku, ki se je pripetil v vasi Vinici. Mladi kmet Ivan Florianovič se je oženil s Katico Seneč. V zakonu pa je kmalu prišlo do prepirov, ki so se končali s tem, da je Ivan pobegnil od svoje žene. Preteklo spomlad jo je srečal na cesti in jo pozval, naj se vrne k niemu. Žena se je uirala in umirala, toda Ivan jo je, ne bode len, porabil in jo nesel v svojo hišo, kjer jo je imel 24 ur zaprt. Nato so prišli orožniki in Katico osvobodili. Državno tožilstvo je na podlagi orožniške prijave oblozilo Ivana radi kršenja osebne svobode. O tej zanimivi ugrabitvi je dne 1. razpravljalo varaždinsko sodišče, ki je na podlagi obdanežnega materiala ugotovilo, da v omenjenim slučaju ne gre za kršenje osebne svobode, ampak za upravičeno zahtevo moža, naj se žena vrne k njemu. Poleg tega pa sta se mož in žena pobotala.

— Opozarjamo na današnji inšert »Mednarodni volestven v Pravi«!

— Zaprte. Od mnogo zdravnikov priporočena naravna »Franz-Josef« grenčica ureja delovanje črevesja, krepi želodec, zboljšuje kri, pomirja živce in povzroča tako svetli dober počutek in jasno glavo.

— Prebrana po novih zdravstvenih načelih. Po sloh dr. med. M. Bomeria in po zbirki tiskarskih zapiskov gospe Brumbecher-Bieber v Zürichu, priredila Stefanija Humek, učiteljica gospodinstva, 224 strani. Založila Jugoslovarska knjigarna v Ljubljani. Cena vezani knjigi je Din 40.—, nevezani Din 30.—. — Knjiga vsebuje teoretičen nauk o prehrani brez mesa, pripravljeni po načelu, ki ustreza sedanjemu stanju vede o prehrani človeka in podaja 323 praktičnih preizkušnih receptov za tovrstno hrano, ki je za mnoge bolezni najboljše zdravilo.

— Kakor skromnost povelja izpota, tako so povelja smeha z lepimi belimi zobmi, kateri so negevan z divno osvetočoo Chlorodont zobno pasto. Poskus Vas bo prepričal. Tuba Din 8.

obiskal Benetke, mudil se cele tri mesece v Milanu ter skušal s sijajem svojega dvora, s pomilostjenjem preganjanj plemenitšav in inteligentov ter z raznimi olajšavami pridobiti javno mnenje za tujo nadvlado. Ni vedel, da je tako podcenjeval svojojino moč narodnodemokratskega gibanja, ki je prevečalo mlado Italijo!

Iz Lombardije na Ogrsko! Tudi tam isti prizoril Cesar, ki je znal biti prav ljubeznjivega obnašanja, se je prizadeval osebno pritegniti k sebi glave plemenitšake družbe v Budimpešti, se veliko bolj se je pa Madja om priklopila družestna cesarica, ki se je živo zanimala za mladostno plemstvo in njegovo posebnost, to mešanico strastne napolbarbarske polnokrvnosti in fine zapadne olike. Ali ko je velika deputacija ogrskega plemstva, vodena od ogrskega primasa kardinala Szito wskega, cesarja iz očila dokaj zmerno peticijo, v kateri so protili za uvedbo madjarščine kot uradnega jezika, in za upravnno zjednotenje ogrske dežele, ki je po revoluciji bila razdeljena na pet upravnih enot, mu je vzklopila kri in z vidno nevoljo je odklonil peticijo. Na Og skem je tudi po cesarskem obisku ostal v veljavi toliko osvozarjeni Bachov sistem.

Na pozno jesen l. 1857 je prišla cesarska dvojica na Kranjsko in imel sem priliko osebno videti jo v Ljubljani. Tista zima je bila nenavadno zgodnja in mizla. Živo se spominjam še danes, kako smo se od mraza tresli mali šolarčki — bil sem tedaj v tretjem razredu »normalke«, ko smo takoli 18. novembra 1857 cesarsko dvojico, s črno-zoltnimi zastavicami v rokah, in tako navdušeno hripavi smo kričali svoj »vivat«, ko so dvorne ekvipaže mimo nas peljale cesarja in njegovo lepo družico. Ljubljana si je nadejala praznično obleko. Celo mesto v zastavah, z vseh 148 so-mahale čemožele in modrobele baidere, nad Mediatovo hišo je stala »porta triumphalis« in

enonastropno hišo, ob kateri je bila postavljena, je še mnogo let kasneje dila napis »Gasthaus zur Ehrenpforte«. Na Ljubljanci pa je bilo videti veliko ledjo z jambori in jadrji, na kateri so službo opravljali kot mazi maskirani Krakovčani in Trnovčani s svojimi petci. Naravno, da je bila tudi velika razsvetljava po mestu, z eno besedo, vse je bilo prežeto lojalnega razmaha. Mimogrede bode povedano, da navzile splošnemu navdušenju pri uradni manifestaciji v beli Ljubljani, srca Slovenije, nisem slišal niti ene slovenske besede!

Ali dnevi Franc Jožefove zakonske s čee so bili šteti in kmalu se je čulo govoriti, da so se med cesarjem in cesarico začela javiti nesoglasja, ki so jo kmalu dovedla do popolnega odvajanja. Menda se nikoli ne bo vedelo, kako je ta zljubljeni par prišel narazen. Gotovo je, da se cesarica in njena laša niti malo nista razumeli. Nadvojvodinja Zofija, visoka in ponosna gospa, ni mogla pozabiti, da je bila ona mislila na drugo snasico. Potem pa globoka različnost med osebnostjo in značajem F ranc Jožefa in njegove žene. On, po svojem bistvu suhoparne, prozaične narave, Elizabeta živa, fantastično romantična. Prva leta je medsebojna zaljubljenost zakrivala različnosti in nesproja obeh osebnosti, ko se je pa oblađila zaljubljenost, je nastal — razlor! Seveda, ljudstvo si je drugače tolmučilo to razpoko v zakonski sreči svojega vladarja. Ko je cesarice mesece in mesece prebivala na afrikanskem otoku v Madeiri, se je kot povod očitvene ločitve označilo med ljudstvom neko stvar, ki je tudi najboljša zakonska žena ne more odpuštili svojemu zakonskemu možu. Po mojem mnenju je bila ta govorna navzile svoji različenosti vendar le neosnovana.

Kako pa je tedaj izgledalo po širnem cesarstvu in kakšno je bilo razmerje med avstrijskim narodi in njih vladarjem?

Maribor

Strokovnjaki revidirajo Kmet. eksp. zadrugo Na premijah doslej uplaćanih 3.800.000 Din

Maribor, 18. febr.

Danes sta oba strokovnjaka dr. Lajovic in Zolger končala z revizijo poslovnih knjig Kmetijske ekportske zadruge in se je včeraj in danes vršilo zasliševanje osumljenec v zvezi z revizijo v p. ostorih zadruge na Aleksandrovi cesti. Končne sodbe o zadevi znanokrat se ni moglo napraviti, ker neprestano prihajajo pismene in osebne prijave na okrajno sodišče. Doslej je sodišče prejelo nad 400 pismenih prijav. Naravno, da ni bilo mogoče tako ogromnega materiala pregledati. Preiskava bo radi tega dolgotrajna in težavna. Revizijski knjig je, kakor smo zvedeli, ugotovila, da so vplaćila članov zadruge znašala okrog 3.800.000 Din. Od te vsote je bilo likvidiranih 193.000 Din. Rezijski stroški so v poldrugem mesecu delovanja

dosegli vsoto 208.000 Din. Revizorja knjig sta nadalje našla v knjigah zabeleženih na imena Krizovič, Zankovič in Kenda skupno 800.000 Din in sicer, na vsakega posebej po 100.000 Din. Osumljeni trdijo, da gre v zvezi s temi zneski za neko posojilo. Istotako so se v knjigah našle neke postavke za naročeno obleko in plaćilo krojačev.

Točnejše bo dognala še nadaljnja preiskava, ker ni še možna popolna jasnost. V zvezi s preiskavo nas naproša preiskovalni sodnik za objavo naslednjega obvestila:

V zadevi Kmetijske ekportske zadruge revizijske ni končane. Začasno naj se stranke, ki se čutilo oškodovane, osebno sploh ne javljajo pri preiskovalnem sodniku, ampak naj čakajo nadaljnjih časopisnih poročil.

Mladina poje

Maribor, 18. febr.

Sinočnji koncertni nastop glasbenega društva mariborske klasične gimnazije je bil za številno publiko, ki je napolnila veliko kazinsko dvorano prijetno in nepričakovano presenečenje. Mladinske koncertne prireditve so sicer za nas že nekaj običajnega in imeli smo že p. liko poudarjati visoko glasbeno naobrazbo in dobro kvaliteto naših mladih pevcev in glasbenikov. Nastopali pa so pod vodstvom preizkušenih pevovodij in dirigentov, pri katerih sta že njihov sloves in rutina jamčila za uspeh. Sinoči pa je mladina stopila na oder pod taktirko dveh mladih vodil-srednješolcev Jožeta Mihelića in Silvija Haasa, ki sta imela to prvič priložnost pred publiko dokazati, da sta izredna glasbena talenta, na katera more naše glasbeno življenje za bodoče postaviti še lepe nade. Vso to pisano družbo sta znala oba vodja vnesti v homogeno celoto, ki držali v disciplini ter ji vtišili pečat vsakega umetniškega hopenja, da jima je sledila v vsaki zamisli. Umevno je, da so zahtevali priprave za koncert dolgotrajno vžbanje in izredno ljubezen do stvari same, tako od nastopajočih, kakor od dirigentov.

Spored koncerta je bil izredno pester ter priča o dobrem okusu prirediteljev. Nastopal je orkester, moski zbor, mešani zbor, solisti: tenor Beno Firm, bariton Anton Goršek, sopranistinja Sonja Kukovec, klavir Silvo Haas, ožji moski zbor s spremljavo klavirja, godbeni kvartet in klavirski kvintet — skratka, mladina je pokazala vse p. nage glasbe, s katero se intenzivno bavi in vse to v večini glasbeni formi, da je prihajalo navdušeno odobravanje publiko res od srca. Med koncertom je kot domačin te lepe prireditve pozdravil publiko, posebej se razne odlične zastopnike oblasti in korporacij očetovali skrbeti za klasično gimnazijo dr. Tominec ter se ognjevit za vzemal za nadaljnji obstoj klasične gimnazije v Mariboru, ki je dan sedaj v 175. letu svojega obstanka resno ogrožena. Njegove besede so bile sprejete z velikim odobravanjem ter le še povečale lep vtis večera. Omeniti moramo tudi zelo lepo dekorirano dvorano, katero je okrasila z zelenjem vrtnarska trdnja Jemec popolnoma brezplačno ter pokazala s tem veliko razumevanja za idealno stremiljenje mladine. Mladina se navedeni trdnji za izkazano naklonjenost najiskrenejše zahvaljuje. Takšnih koncertov bi si želeli še večkrat.

Cesta Maribor—Ptuj v zametih

Maribor, dne 18. febr.

Radi silnega vetra se je nakopičilo na cesti Maribor—Ptuj toliko snega, da je bil včeraj ukinitelj avtobusni promet na progah Maribor—Sv. Miklavž—Ptuj in Maribor—Rače—Ptuj. Mestni avtobus je obdržal pri Framu, ker ni mogel dočeti. Ravno tako je obdržal v Ptuj Ljuterjeve avtobus.

SK Maraton. Plavalna sekcija p. ootj trening ob običajni uri za plavce. — Trener Edgar Košak.

Afera »Ekportske kmetijske zadruge« in »Vzajemne pomoči«. Mariborski glavni zastopnik »Vzajemne zavarovalnice« in posmrtninske zavarovalnice »Karitas« Franjo Žebot nas prosi, da objavimo sledeče: »Nekateri brezvestni agencije in neuki ljudje spravljajo »Vzajemno zavarovalnico« v zvezo s tako zvano »Ekportsko« in »Vzajemno pomočjo« v Ljubljani, pri katerih se je vršila pred kratkim preiskava. Naše zavarovalnice vpludno opozarjamo, da naš zavod z »Vzajemno pomočjo«, »Kmetijsko ekportsko zadrugo« in sličnimi ustanovami nima ničesar skupnega. »Vzajemna zavarovalnica« je redna zavarovalnica in slii njeno delovanje na zavarovalno-tehnični podlagi. Glavni zastopnik »Vzajemne zavarovalnice« in posmrtninsko-življenjske zavarovalnice »Karitas«, Maribor, Loška ulica 10.

Smrt starega vojaka. Na Aleksandrovi cesti št. 11 je umrl včeraj jutraj 77 letni upokojeni polkovnik g. Martin Hegeduš. Pokojni je bil star mariborski mešan. Živel je v našem mestu od upokojitve 1907 dalje. Pridobil si je mnogo simpatij in njegovi starejši znanci ga bodo težko pogrežali. Pogreb pokojnika se bo vršil v soboto ob 3 popoldne iz mrtvašnice na mestno pokopališče. Blag mu spomin. Žalostnim naše iskreno sožalje!

V najp. moski dobi 31 let je ugrabila smrt carinka Matijo Laha, stanujočega v Wildenrainerjevi ulici 6. Pogreb bo danes ob 3 popoldne iz mrtvašnice na mestno pokopališče. Bodi blagomu pokojniku, ki je bil zlata duša, ohranjen časten spomin, težko prizadetim žalostnim pa naše iskreno sožalje!

Prosvetna knjižnica na Aleksandrovi 6 je prejela med drugim na novo sledeče knjige: Weiler, Die biologischen Grundlagen der Dorcaritas; Keller, Grundzüge der Dorcaritas; Siese, Aus ganzem Herzen (Gedanken und Bilder von der Caritas); Wiesen, Seelsorge und Seelsorgehilfe; Die organisierte Caritas in einer Industriearbeit; Menschennut und Christenhilfe; Spiese, Geschichte der Caritas.

Poročili so se v Mariboru v zadnjem času: žetarski sin Janez Ketiš in žetarska hči Marija Fras; nadprevodnik drž. žel. Blaž Brieman in gospodinja Jožeta Požanec; tehnični uradnik Franko Bartol in uradnica Viktorija Šusteršič; delavec Fr. Muras in delavka Marija Gajšek; posestniški sin Dominik Fanel in posestniška hči Julijana Schönwetter. Bilo srečno!

Iz gledališča. V nedeljo pride v vas »Povh« iz Ljubljane in bo gostoval kot baron Weps v »Ptičarju«; prihodnja letošnja glasbena premijera bo Milčekarjev »Dijak prosjake«. Naslovno vlogo bo pel B. Sanein. Omenjena spevoigra se v Mariboru v slovenski št. ni vpriporila.

Kje so ostali snežni plugi? Na državni cesti od Slovenske Bistrice proti Mariboru in iz Maribora proti državni meji niso potegnili snežnega

plugi; za pesce kakor za voznike je to velika nadloga, ker se morajo izogibati pred avtomobili v sneg. Mučno je posebno, kadar prestopi državno mejo pri Špilju. Na avstrijski strani je do meje cesta vzorno urejena ter sneg odstranjen, na naši strani pa le gaz, katero so napravili avtomobili in vozniki. Istotako so slabi tirji na nekaterih banovinskih cestah, dočim bi nekatere občinske ceste v okolici Maribora lahko služile državi kakor banovinski cestni upravi za zgled. Napravljene so dovolj široki tirji, da je omogočen brezhiben promet tako za vozove kakor za pešce.

Dodatek k dnevnemu redu občinske seje predvideva razpravo še naslednjih važnih vprašanj: Prošnja za mesto občinskega konjača, zgradba pomožne šole v Mariboru, podaljšek dobavne pogodbe za električni tok s lovarno Docter in drug za tri leta, dobava noćnega toka za kurjavo krušnih peči v Nabavljalni zadrugi drž. nameščencev ter ena prošnja za fiskalno koncesijo.

Za ubogo 82 letno staro je darovala pri naši tukajšnji upravi 20 Din gospa Anica K. iz Konjice. Priročna hvala v imenu revne starke!

Zgodba o natremt jaju je povzročila večkrat na trgu med gospodinjami in branjevali velik dirindaj in tudi škodoželjne zabave. Posredovali je morala celo višja oblast v podobi stražnika, da je s težavo spravil narazen dve srditi ženski, ki sta se spoprijeli radi natremt jaja. Zadeva, ki je spravila vse trg po konci, je imela začetek pri stojnici jajačar, kjer je neka služkinja pri nakupu jaje eno natrila, pa ga ni hotela plaćati. Nastal je iz tega srdit besedni dvoboj, ki se je končal s tem, da je jajačarica dohnila nakupovalko z natrim jajem ter ji ga razbila na obraz. Nadaljnjo zabavo pa je prekinil stražnik, vendar pa se bo zgodba najbrž še nadaljevala pred sodiščem.

Obupno dejanje brezposelnega. Brezposelni čevljar Josip R. si je včeraj na stanovanju svojega sorodnika v hipnem obupu prerezal z britvijo žile na roki. Še pravočasno je bilo opaženo njegovo dejanje. Rešilni oddelek ga je prepeljal v bolnišnico.

Nevarno zasturpljenje z ogljikom. Včeraj popoldne so našli domači na Pobrežju 33 letno delavico Zeno Marijo Malek v zakurjeni sobi nezavestno. Prepeljana je bila v bolnišnico, kjer se je posrečilo obuditi jo nazaj k življenju. Izkazalo se je, da se je zasturpila z ogljikovim plinom, ki je prihajal iz moćno zakurjene peči. Da je prišla pomoč par minut prekasno, pa bi zahtevala nesreća smrtno žrtve.

Pri prevozu v bolnišnico se ponesrečil. Ne-navadna nezgoda je zadela pred vrati mariborske bolnišnice posestnika Josipa Novaka. Radi hudega revmatizma se je imenovali podal v mariborsko bolnišnico in ker ni mogel hoditi, je vzel na kolodvoru izvoščaka. Pri vходу v bolnišnico pa so ga pri izstopanju iz voza zgrabile zopet hude revmatične bolećine, da je izgubil ravnotežje ter padel z voza na tlak. Pri padcu si je zlomil desno roko nad komolecem. Prihitieli uslužbenci bolnišnice so ga nato prenesli v poslopje, kjer si bo moral sedaj lečiti poleg revmatizma še stro roko.

V slomozreznici je pusil prste. Iz Dražen-vrha so prepeljali v mariborsko bolnišnico vinčarja Leopolda Baboška. Pri rezanju slame mu je slomozreznica odrezala prste leve roke.

Celje

Nedelja v znamenju smučarskih tekem. Kakor je javil že včerajšnji »Slovenec«, se vrši v nedeljo smučarska tekma zimsko sportnega odseka SK Olimpa. Isto nedeljo, 21. t. m. priredi tudi zimskejsportni odsek Savinjske podružnice SPD smučarski tek za klubovo prvenstvo za leto 1932. Proga je dolga 8 km. Start in cilj pri Celjski koči. Začetek tekme ob 1 popoldne. Prijavnina znaša 5 Din. Za nagrade so določena tri lepa, praktična darila. Prijave pri SPD ali najpozneje 1 uro pred startom. Tretja tekma je tekma smučarske kluba za klubovo prvenstvo in sicer za seniorje na progi Celjska koč—Store in za dame in juniorje ob 13 pri Storah, dočim startajo seniorji že ob 10. Razdelitev daril in razglasitev rezultatov se vrši eno uro po zaključku tekme.

Občni zbor na dnevnem redu. V ponedeljek 22. t. m. ob 7 zvečer se vrši v mali dvorani Narodnega doma redni letni občni zbor jugoslovanske češke lige, p. ozurznica Celje. Ob 8 pa se vrši v zvezi z obćnim zborom predavanje o temi »Slovanske države in problem srednje Evrope«. — Nabavljalna zadruga državnih nameščencev ima svoj redni letni občni zbor v ponedeljek 29. t. m. ob 8 zvečer v restavraciji Narodnega doma.

Ljudska knjižnica Katoliškega prosvetnega društva v Cankarjevi ulici opozarja svoje člane, da je nabavila v zadnjem času mnogo novih knjig. Člani se pozivajo, da se pridno poslužujejo ugodnosti, ki jih jim nudi knjižnica. Med drugimi knjigami je novih n. pr. Remizov: Na snijem polju, Gosar: Razprave, Tolstoj: Vstajenje, Jelusić: Cesar, Selma Lagerlöf: Zgodba o blaženem Gunnarrju, Karl May: Winnetou I, II, in III, del, Helene Ha-luschka: Der Pfarrer von Lamite, Peter Dörrler: Des Vaters Hände, Hans Watzik: Der Pfarrer von Dornloh, Zofija Kossak: Die Walsatt von Liegnitz in še mnogo drugih.

Ljutomer

Zmrznil je pred neko gostilno v Ljutomeru neki voznik, kljub temu, da ga je alkohol grel. Živi se, a baje mu bodo morali v bolnišnici odrezati zmrznjene noge in roke. Njegovi konji so bili bolj pametni, ker so z vozom brez voznika našli domov. Zadnje dni je dosegel mraz 27 stopinj pod ničlo.

Zimski kvaterni sejem je bil prav elab. Razen par kramarjev ni bilo ničesar. Slabi časi, malo denarja, nič zasluzka. Satner—Levstikov proslava priredi naša Glasbena šola v nedeljo 13. marca v Katoliškem domu. Opozarjamo že danes na to prireditev naših mladih pevcev.

K ukinitvi potniških vlakov

Iz Zasavja smo prejeli: Kakor smo brali v »Slovenku«, je glavna direktorja drž. železnice v Belogradu sklenila z 20. februarjem ukinit na vseh 13 progah nad 20 potniških vlakov. Na progi Ljubljana gl. kol.—Zidani most sta ukinitena potniški vlak št. 617-518 (odhod iz Ljubljane gl. kol. ob 7.27, prihod v Maribor ob 11.30). S tem vlakom, ki je vedno poln potnikov, se vozijo najvećini trgovski potniki ter uradniki, učitelji in sploh tisti, ki imajo v krajih ob železnici posla. Prišlo je v glavnem v poštev kraji od Litije do Celja, kjer stranke dopoldne svoje posle opravijo. Ukiniten je tudi vlak št. 519-620, ki odhaja iz Maribora gl. kol. ob 9.10 ter dospe v Ljubljano ob 13.46. Tudi ta vlak je bil vedno poln, ker so se ga posluževali tudi potniki iz Zagreba. Kdor je imel ob tej progi kak manjši opravke v Ljubljani, se je poslužil tega vlaka. Zares, čudno se nam zdi, da sta na tej progi ukinitena ravno najbolj potrebna in zasedena vlaka, kar gotovo ni v korist železniški blaginji, še manj pa potnikom, ki bodo vsled tega morali po več ur ne-potrebnosti čakati na druge poznejše zveze. Prosimo vsled tega, da se ta redukcija, ki gotovo ne pomeni kakšne štednje, prekliclje in uvede zopet normalni promet. Prav odveč pa se nam zde v sedanjem času razne prošnje za postanke brzovlakov na malih postajah, kdo neki se bo vozil še enkrat dražje v krizi? Raje naj se pobrigajo za to, da ostanejo vsaj osebni vlaki neukiniteni.

Naslednji dopis smo prejeli z Dolenjskega:

Dolenjski ponovno prosimo železn. ravnateljstvo, da nam ne ukine dosedanjih itak skopo odmerjenih potniških vlakov. Gre namreć poleg jutranjega vlaka št. 9212 še za potniški vlak št. 9215, ki odhaja iz Grosupljega ob 13.45 proti Novemu mestu in ima kar najbolj ugodno zvezo z vlakom iz Nov. mesta v Strazho-Topolce. Cemu je vprav ta vlak št. 9215 ukiniten, dočim istosajni vlak iz Grosupljega v Kofevje vozi, res ne razumemo! Saj se večina Dolenjcev po opravljenih poslih v Ljubljani ali izven Ljubljane vozi domov proti Nov. mestu in zlasti še v Strazho-Topolce vprav z vlakom št. 9215; tudi je ta vlak skoro vsak dan moćno zaseden, posebno ob tržnih in vremensko ugodnih dnevih. A zdaj po ukinitvi? Potniki iz Strazhe, Toplice, Soteke ter celotne strazhe okolice, ako se mude dopoldne v Ljubljani, istega dne še domov ne morejo radi prekinitve zveze od Grosuplja do Nov. mesta, oziroma radi ukinitenega večernega vlaka ob sredah in sobotah od Nov. mesta v Strazho-Topolce. Nujno so prisiljeni šele naslednje jutro s prvim vlakom iz Ljubljane odriniti. Ali ni to zastojanje v Ljubljani, združeno z nepotrebnimi stroški za hrano in prenoćišče ter z izgubo časa, strašna muka za oddaljene Dolenjce? Saj nismo Dolenjci iz novomeškega in strazhega območja manj vredni od Dolenjcev od ribniške in kočevske strani! Novomeška stran Dolenjske nima avtobusnih zvez z Ljubljano, zato upravićeno prosimo, da nam vsaj dosedanjih vlakov ne odvzamete. To pa tem bolj želimo, ker sta vlaka št. 9215 (Grosuplje—Novo mesto) pa tudi št. 9540 (Novo mesto—Strazha) skoro vedno dovolj zasedena in se torej promet iz-plata.

Zaupno apeliramo na železniško ravnateljstvo in prosimo, da upošteva našo stisko radi ukinitenih vlakov in nam vrne, oziroma obrani vsaj dosedanje skromno ugodnost železniskega prometa in vlakov-nih zvez.

Trbovlje

Volitve zaupnikov v Bralovsko skladišče se bodo vršile prihodnjo nedeljo v čakalnici zapadnega obrata. Izvolili bodo 95 zaupnikov po posameznih obratih, razdeljeni za ozirom na število tam zaposlenega delavstva. Volilo se bo po večinskem volivnem redu, ne kakor po drugih industrijskih obratih po proporciji. Zato sestava ne odgovarja v vsem razpoloženju med delavstvom. Ker tudi strokovni pokret med rudarji peša, je gotovo, da nedeljske volitve ne bodo dvignile ugleda te za rudarje važne korporacije, kar bi bilo potrebno z ozirom na sedanji težavni položaj delavstva.

Neprijetno vest ste nam sporočili v terek o ukinitvi vlakov, ker bi nam prizadejala veliko gnetno škodo, če se bo izpeljala. Kljub temu, da traja naša občina z zaledjem dve tretjini okraja, je sedaj v Laškem, s katerim bi bila po novo objavljenem voznem redu prav za prav samo enkrat na dan zveza. Posebno bodo težko prizadeali delavci. Do sedaj je lahko dopoldne opravil svoje zadeve v Laškem na glavnevaru ali sodnji, popoldne pa je bil že v službi, po spremembi oz. opustitvi vlakov pa bo moral zamuditi ves dan in bo imel še stroške z ostanjajem v Laškem. Na vsak način mora občina vse storiti, da ostane vsaj pri sedanjih zvezah ali pa poskrbeti, da se vpelje avto-zveza Laško—Hrastnik—Trbovlje, drugače bo nastala s to spremembo prevelika gospodarska škoda tukajšnjemu prebivalstvu.

Društvo za varstvo otrok in mladinsko skrb bo imelo obćni zbor v nedeljo 28. t. m. ob 3 popoldne v gospodinjski šoli na Vodah. Društvo vzdržuje otroški vrtec, gospodinjstvo šole in javno ljudsko knjižnico in podpira sirote. Sredstva dobiva najveć iz prispevkov rudarjev in drobiča, ki ostane pri izplaćilih. S svojim delom veliko pomaga k omiljenju bede v naši dolini in k zboljšanju razmer. Vodi ga širok odbor, sestavljen iz delavcev in tudi drugih slojev prebivalstva.

Ponesrečil se je pri smučanju ućenec trboveljske šole Hinko Kamnikar. Prekotali se je preko glave in tako nesrečno padel na ramo, da si je zlomil ključnico. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer ves povezan čaka, da se zopet zarastejo kosti.

Ptuj

Mrtve pod ledom. Kakor smo že v včerajšnji številki poročali, je Alojz Lajh, posestnik v Kuskavi, občina Sv. Lovrenca, dne 9. t. m. izginil brez sledu. Sum, da se je ponesrečil, je bil upravićen, kajti dne 14. t. m. so ga po trupodolnem iskanju konećno našli v potoku Krka pod ledom mrtvega. Brezdomno je v snežnem meteu zgrešil pot in padel v potok, kjer je utonil. Vsled nastalega hudega mraza pa je potok zmrznil, kar je otežilo iskanje, tako da so ga šele šest dni našli.

Ukinitve vlakov. Železniska uprava ukine z dnem 20. t. m. jutranji vlak iz Ptuja proti Pragerskemu. Drugi vlak, ki odhaja ob 8 iz Ptuja proti Pragerskemu, nima več zveze proti Ljubljani in Zagrebu. Enako se ukine pomoćni osebni vlak iz Pragerskega proti Ptuj. Da se prebivalstvu omogoči zveza, uvede mestno avtopodjetje Ptuj z dnem ukinitve vlakov reden avtobusni promet na progi Ptuj—Pragersko in sicer: Odhod iz Ptuja ob 5 jutraj preko Strnišča in Škol. Povratek iz Pragerskega ob 9.45 preko Medvede in Sv. Lovrenca. Popoldne odhod iz Ptuja ob 16.5 preko Sv. Lovrenca in Medvede. Povratek iz Pragerskega ob 22.20 po isti progi. S tem imajo prebivalstvo zvezo z vsemi vlakmi v Maribor, Zagreb in Ljubljano oziroma tudi obratno.

Kadar otroci kašljajo

dajte jim



KRESIVAL

ima dober okus in hitro ozdravi. Odobreno od Ministrstva socialne politike in nar. zdravja S. št. 1433, o. 2. 1932.

Pozor pred sumljivimi potniki

V današnjih časih, ko predo marsikomu trda za denar, je razumljivo, da so slabotni znaćaji poslušajoći dovoljenih in nedovoljenih sredstev za pridobivanje denarja. Zaradi slabih časov je tudi trgovina opešala in vsak kupuje le to, česar najbolj nujno potrebuje. Zato je razumljivo, da je v tem času število potnikov, ki obiskujejo stranke v imenu svojih delodajalcev, moćno naraslo in da se med njimi najdejo tudi taki, ki s svojim postopanjem kršijo zakon. Tako je pretekli mesec hodil po Dolenjskem potnik neko trdko v Ljubljani, katere imena za sedaj še ne imenujemo. Pač pa povemo, da ima ta trdko, dasi je njen sedež v Ljubljani, tiskane naroćilnice v hrvaškem jeziku, tako da je naslov naroćilnice »Narudbenica broj...«. Ta potnik je pokazal med drugimi predmete, za katere je nabiral naroćila, tudi neko električno svetilko, ki jo je imenoval »Universal-lampo«. Ta svetilka naj bi po njegovih navedbah gorela brez vsake baterije s pomoćjo nekega motorčka, ki je vdelan vanjo. Ker bi bila taka svetilka marsikomu dobrodošla in njena cena ni bila previsoka, jo je gotovo marsikdo naročil. Po navedbah potnika stane take svetilke 40 Din. In tudi gospod, ki nam je sporočil ta slučaj, je naročil to svetilko in plaćal potniku na roko 15 Din za »aror«, ostalih 25 Din pa naj bi plaćal potem, ko bi prejel svetilko po povzetju. Potnik je pustil naroćnikom kopijo »Narudbenice« in po preteku par dni je gospod res po povzetju sprejel naroćeno svetilko. Plaćal je še 25 Din in mislil, da je že srećen lastnik moderne svetilke. Ko pa je odprl omo, je videl, da je dobil namesto električne svetilke povsem navadno čisto majhno lešterbo za petrolej na steni, ki gori prav tako, kakor vse petrolejke. Razumljivo je bilo, da je bil skrajno razočaran in da je spoznal, da je nasledel sleparskemu potniku. Opozarjamo zato vse naše naroćnike, naj pazijo pri takih slučajih, s kom imajo opravka in naj se zavedajo, da je pri takih naroćilih vedno na mestu skrajna previdnost. Urediteljstvo pa bo ta slučaj samo javilo pristojnim oblastem, ki bodo že ugotovile, kdo je dotični potnik in za koliko je morda oškodoval še druge. Ker so zneski razmeroma majhni, je prav lahko mogoće, da jih je bilo oškodovanih še mnogo več, da pa so se enostavno vdali v svojo usodo, češ, saj ni vredno, da bi si zaradi nekaj kovačev delali še večje stroške.

Litija

Avtobusni promet z Ljubljano. Kakor čujemo, bo v najkrajšem času pričel redni avtobusni promet Litija—Ljubljana in sicer v času redukcije osebnih vlakov. Odhod iz Ljubljane ob 7 jutraj, prihod v Litijo ob 8, s podaljškom na Šmartno oziroma, če so turisti, do Save. Nazaj pa bo vozil iz Litije ob 1, prihod v Ljubljano ob 2. V tem času je podpravljalno podjetnika g. Albina Dolška, ki bo s tem korakom gotovo povzdignil tujski promet ter domaćinom pomagal iz trenotne zadrege radi ukinitve teh dveh takorekoć glavnih vlakov.

Oseba vest. Po enoletnem služenju kot komandir litijskega orožniškega voda odhaja na svoje novo službeno mesto v Gostivar na albanski meji g. podporočnik Vlado Majstorovič, ki si je v teku svojega tukajšnjega bivanja med vsemi sloji prebivalstva vsled svojega koncilijantnega in ljubeznivega nastopa pridobil vsesplošne simpatije. Mlademu, simpatičnemu častniku, ki je bil v vsaki družbi vedno dobrodošel prijeten družabnik, želimo na njegovem novem službenem mestu vse zadovoljstvo in da nese seboj prijetne spomine na naš zasavski kraj.

Ribnica

Mrz. Te dni je toplomer pri nas kazal od 24.—26. stopinj pod ničlo, najhujše pa je mrz pri-tisnil v nedeljo, ko je pokazal toplomer 27 stopinj, na kolodvoru pa še dve stopinji več, to je 29 stopinj pod ničlo. Dne 17. februarja je nekoliko snežilo. Smuka je izborna in naši hribčki so zopet oživeli smučarjev. Nekaterim pa je dobrodošel ta mrz. Na cesti so se takoj pojavili vozniki z drvmi, in drva, ki so mraza čakala, so šla v denar.

Nesreća. Pri zadnjem požaru na pečelnico se je pri gašenju ponesrečil Janez Ilc iz Gorenje vasi 20, po domaće Zumanov. Revez je sporenjal na nekem hodu, ki je bil snežen, tako da si je izpahnil desno nogo. V spremstvu dveh tovarišev se je privlekel do doma, kjer je dobil zdravniško pomoć. Želimo mu skorajšjega okrevanja.

Metlika

Kino v Metliki. Ni zvoćni. Daleć smo od tega. Le skromni kino-bolex je to, kar si je oskrbelo naše prosvetno društvo. Pa bolje nekaj kakor nič. Za naše prostore je ta priprava kaj zadostna, ker so za večje projekcije stene vse premahne. Par poskusnih predstav je že bilo, pa je bilo občinstvo kar presenećeno, ker nihče ni pričakoval, da bo kaj vrednega. Prvi naslednji film, v četrtek dne 18. februarja je »Napoleon v francoski revoluciji«. Predstava ob 8 zvečer, leto se bo predvajalo tudi v nedeljo ob 3 popoldne in ob 8 zvečer.

Pustne maskare v Metliki in drugod. Imamo jih! Kako ne? Saj so bile že pred 100 leti, kakor se bere v mohorskih knjigah, in je že Baraga imel z njimi posla. No pa naj bodo te maskare, ki pa so vsako leto bolj skromne. Saj tudi ni več a čim delati take parade. Toliko je seveda bilo, da je bilo vsaj za silo ustrezno radovednosti. Drušaće zanimivo maskaro — pa samo eno — so imeli v Slamni vasi. Tam pa take stvari niso nič kaj vajeni, in ker se je vsem gledalcem videla pustna žema »precej neokusna, da ne rečem nedostojna, jo je en fant kar razkrinkal, in bilo je veliko presenećenje, ko se je iz babiljnih čun izmotala moska oseba, kateri ta norčija ni kar nič pristojala.

Št. Jernej

Vremenske neprilike. Težke posledice silnega mraza vsi bridko občutimo. Vode so zamrznjene, mlini stoje in tudi elektrarna — zaradi ledu — ne more obratovati. Številne ptice so aredi jasnih noći podlegle mrazu in našle v snegu svoj hladni grob. — Poleg splošne bede je prišlo sedaj še to zlo, da ljudje še bolj tarnajo in silijo v obup... Bog se nas usmili!

Oseba vest. Službo obč. tajnika v Kostanjevici je nastopil g. Fr. Jordan, do sedaj tajnik naše občine. Tu mu je bila o božicu odpovedana služba z motivacijo, da je orož. upokojenec in da ga po novem zakonu občina ne bo več smela zaposlo-vati. Dobremu, pridnemu in vsesplošno priljubljenemu gospodu želimo na novem službenem mestu obilo sreće in zadovoljstev!

BELI MEDVEDI



Zastave, ki so jih vrgli na severni tečaj Amundsen, Nobile, Byrd in drugi, nimajo posebnega mednarodnega pravnega pomena. Nedostopna zemljepisna točka, skozi katero gre zemeljska os, itak ne more postati lastnina kake države. Zato imajo velik pomen otoki, oziroma deli celine ob tečajnih krogih. Anglija si je prilastila med svetovno vojno leta 1917 ozemlje ob Južnem tečaju, ki ga zdaj upravlja novozelandski namestnik. Zanima se tudi za severno tečajno ozemlje, ki tvori oporišče za najkrajšo zračno progo London—Sibirija—Amerika in tudi najkrajšo morskot pot za izvoz kanadskega žita. Poleg Zedinjenih držav tekmujejo na tem področju z Anglijo Sovjeti. Leta 1926 so proglasili za svojo last vse ozemlje od sovjetske obale in do tečaja. Ledolom »Sjedov« je lani izkoristil izredno ugodne vremenske prilike in prodrl do 80° sev. širine, kjer je izkrcal za leto dni lovce s psi na Franc Jožefovi deželi. Z njim je potoval tudi pisatelj Sokolov-Mikitov, ki je svoje doživljanje lepo opisal in iz katerih priobčujemo naslednji opis srečanja z belimi medvedi:

Srečali smo prve medvede na poti proti Franc Jožefovi deželi na ledu in ob robu ledenih poljan. Stal sem na poveljniškem stolpu in gledal v polnočnem solncu lesketajoče se ledeno polje. Zame novinec v tem slepilnem svetu, je vse bilo novo in nenavadno. Kapitan je korakal iz kota v kot in delil povelja. »Isto smer! Levo!« ter mu je od spodaj odgovarjal zamolkel krmarjev glas: »Prav. Isto smer. Levo. Desno.« »Sjedov« si je previdno krčil pot v deželi, kjer solnce nikdar ne zahaja. Včasih se je zaletel, da bi se zagnal v ledeno polje, in takrat so škrtali plavajoči kosi odkrušenega ledu ob železne, mukoma drhteče stene ladje. Na mokrem snegu, ki je pokrival led, so se razločno videli neštevilni, sveži in stari medvedji sledovi, ki so bili slični odtisom človeških stopal v kmečkih opankah. Zato sem pazno gledal, a kapitanovo huzurno oko je prav zapazilo zveri sredi zmznjene pušave.

»Glejte, medvedi gredo!« je rekel in pokazal z roko v zimski rokavici proti vzhodu.

Napenjal sem oči, ki so bolele od neznosne svetlobe, a ničesar nisem razločil razen modre vode in neskončnega belega snega.

»Poglejte v kukalo,« je rekel kapitan. Stopil sem k velikemu kukalu na trinožnem stojalu in prav razločno, kakor na sliki zagledal vso potujočo družino. Medvedka in dva mladiča so korakali drug za drugim. Prav lepo sem opazoval, kako se je medvedka včasih ustavila, zazibala glavo na dolgem vratu in povohala zrak. V teh trenutkih se je ločil njen nos kakor črna pika od splošne sijajoče beline. Nato je zopet plezala po kupih navpičnega ledu in sama izgledala kakor umazan madež na ledu. Mladiča sta ji slepo sledila. Zveri se sploh niso zmenile za ladjo, ki so jo menda smatrale za navaden plavajoč leden hrib.

Med tem so se lovci že pripravili na prvo srečanje. Imeli smo v jedilnici na steni urnik, ki je vnaprej določil, kdo in kdaj bo streljal. Prva lovška skupina, pet mož (imeli smo v celem deset skupin) je planila na krov z nabitimi puškami. A največ se je razburjal naš čokat fotograf, ki je povsod vlačil velikanski težki kinoaparati. Imel je predpravo filmati vsako zver, preden se bo pričel lov, in je to pozneje vedno povzročalo ogorčen prepri med njim in nestrpnimi lovci.

Naša velika železna ladja je spremenila smer in se zarila v debel led, da bi dohitela počasi korakajočo zver. Napeto sem opazoval ta čuden, poprejš neznan mi lov. Medvedi še vedno niso slutili nevarnosti in se niso zmenili za parnik. Korakali so slejkoprej par sto metrov od nas. Videli smo, kako smešno ravnajo medvedki noter obrnena eta-

pala, kako jim po stegnih drgeta rumenkasto-bela gosta dlaka. Ko smo se jim približali na 20 korakov, je medvedka počasi zlezla preko navpičnega velikega kosa ledu.

Zveri so zaslitile nevarnost šele takrat, ko se je medvedki pred nosom z grmenjem razklal led, in se je iz razpoke na led vtila v potokih voda. Medvedka je obstala, nepričakovano spretno planila nazaj in se vzpela na zadnje noge. Razlegel se je prvi strel. Videli sem, kako se je spotaknila medvedka na kraju mlake in rdeče pobarvala sneg. En medvedek je skočil bližje in slepo zaril nos mater v trebuh. A dvignila je krvavečo ozko glavo, in medvedek je na vso moč planil proč. Zdelo se je, da mu je še utegnila zašepetati pred smrtjo: »Hitro, hitro, reši se!« Vse to je trajalo samo en trenutek. Medvedka je obležala blizu prozorne vode, mladiča pa sta se presenetljivo urno spustila v beg. Lovci na krovu so streljali, a medvedka se nista zmenila za krogel, ki so se zarile v sneg. Kakor dve žogi nepoškodovano sta se kotalila naprej. Zadnji v naglici ni opazil odpitine na ledu, padel noter, se skobacal zopet ven in se na ledu po pasje otresel. Med tem so se spustili na led mornarji z dolgim konopcem in je zadržal na krovu zamrznjen žerjav. Še vedno je bilo videti, kako tečeta in se skrivata onstran štrlečega ledovja osirotele medvedka. Včasih sta obstala, se vzpela na zadnji nogi in gledala parnik, kot da bi še vedno pričakovala zaostalo mater. Nato sta zopet po štirih drevla naprej.

Mornarji so ustreljeni medvedki vrgli zanko okoli vratu, in žerjav jo je potegnil na krov. Le-



H krizi francoske vlade.

Peter Laval, predsednik francoske vlade, ki je ostala pri glasovanju o spremembi volivnega zakona v senatu v manjšini in vsled tega odstopila. Zanimivo je, da je kriza prišla ravno za časa razorožitvene konference, na kateri Francija stvarno ni več zastopana; še bolj zanimivo je, da so proti volivni reformi, ki dovoljuje volivno pravico tudi ženam in postavlja izvolitev poslancev na sedanji demokratični dobi primerno podlago, glasovale vse napredne in svobodoumne stranke.

Žala je na železni palubi s stegnjenim vratom in razkoračenimi debelimi šapami. Njena črna pasja očesa so bila odprta. Iz preluknjane vratu je kapljala živoročja kri, in iz odprtega žrela je gledalo pošastno zobovje. Sunil sem z nogo v njen še topli trup in se zavzel, ker je še trepetal. Psi so hlastno lizali curkajočo kri. Kurjač v sinji strojniški delovni obleki, s počrnelim obrazom je počepnil poleg, potipal pod belo dlako štrleč sesek in rekel:

»Glejte no, fantje, saj je došla, še zdaj teče mleko...«

»Zato je tako mršava,« se je oglašil nekdo drugi, »ta mladiča sta jo zdelala, saj sta že presneto velika...«

»Glej no, ti krepilji! Ne bi bilo dobro, priti ji v šape...«

»Najmanj dvajset pudov bo težka. (Pud ima 14½ kg.) Hlebnikov ima vedno srečo. Tudi lani je prvi ustretil...«

»Bo pa likof plačal!«

Ljudje so se še dolgo menili nad ustreljeno medvedko. Hudo se mi je smilila: saj je tako pred kratkim mirno korakala skozi led no polje. Zopet sem šel na stolp, kjer je mehko korakal kapitan v zimskih klobučevinastih škornjih. Popravil si je kvičmo na glavi, pokazal mladiča, ki sta se kotala po ledu in pripomnil:

»Lahko bi ju živa ujeli. Imamo lovce, ki izvrstno razumejo ta posel. Tako trdno zagrabijo medvedka za vrat, da se ne more braniti.«

Če bi mi počakali na tem kraju bi se mladiča



Prisega sportnikov.

Ob priliki otvoritve tretje zimske olimpijade v Ameriki, o kateri »Slovenec« prinaša izčrpana poročila v svoji sportni rubriki, so zastopniki vseh, na tej svetovni prireditvi zastopanih narodov, položili običajno prisego. V njihovem imenu je govoril prvi v drugi olimpijadi Shea in pozdravil pokrovitelje, predvsem ameriškega guvernerja Roosevelta in znamenitega raziskovalca polarnih pokrajin admirala Byrda.

povrniti iskati mater. A nismo imeli časa za čakanje. Zato je odrinil »Sjedov« z vso bržino naprej, da bi dohitel medvedka. Potrebovali smo mesa za vprežne pse, in kapitan je hotel izkoristiti prvi plen. A ni bilo tako lahko priti do medvedkov, ki sta urno plezala preko nakopičenih štrlečih ledenih kupov. Vsak trenutek sta se ozirala proti vedno bližjemu ledolomu in hitela po navpičnih ledenih stenah, ki so jima bile na poti. A nikamor se nista mogla rešiti: spredaj se je videla sinja odprta morsk gladina, in zadaj so jima bili za petami ljudje s puškami. Kmalu je zadela krogla drugega medvedka v pleče. Prišel je šepati, se spotikal in kmalu obležal »Sjedov«, ki je razbijal led, se je kmalu približal drobnemu rumenkastemu kupčku. Ljudje s konopcem so zopet pričeli tekati po lesketajočem snegu. Medvedek, ki je tekel spredaj, je kljub toči krogel srečno pobegnil ob robu ledu naprej. Nismo ga zasledovali. Še dolgo se je lahko videlo, kako je vedno zopet izginil pa se vnovič prikazoval sredi lilastega in belega štrlečega ledu, ki je vrgel dolge sence na razsvetljeno snežno polje.

»Brez matere bo itak poginil!« je rekel kapitan, zasukal ročaj brzjava in pričel deliti povelja strojnikom.



Sreca poulične sviračice.

Znani nemški violinski virtuoz prof. Kreisler je bil nedavno povabljen na Angleško, da tam priredi več koncertov. Sprehajal se je po londonskih ulicah in tam naletel na ubogo Lillian Mc. Evoy, ki je na ulici igrala na gosli in pobirala milodare. Ker je v njej odkril izredno talent, je njo predstavil na svojem prvem koncertu. Imela je sijajen uspeh in prerokujejo ji lepo bodočnost. Dobila je takoj vabila za nastop v raznih angleških mestih.

Razveselive številke

Najnovejša statistika reda sv. Frančiška (Acta Ordinil fratrum minorum 1932) podaja razveselive številke. V 103 provincah in samostojnih komisarijatih s 1909 samostani šteje r=1 9982 očetov, 4106 klerikov, 1029 klerikov-novincev, 6479 bratov in 348 bratov novincev. Skupno je torej frančiškano 22.004, kar pomeni 3251 članov prirastka v zadnjih šestih letih. V istem času je zrastle številko včencev v frančiškanskih zavodih od 6002 na 8115.

Testament prestolonas. Rudolfa

V »Slovenec« smo že poročali o smrti poslednje priče mayerlinške tragedije — tajnostne smrti avstrijskega prestolonaslednika Rudolfa in njegove zaročenke baronese Vecsere, prestolonaslednikovega osebnega sluga Janeza Loschka. Njegov sin je sedaj izjavil, da je oče zapustil memoire, v katerih točno opisuje dogodke tragične noči. V spominih je tudi sodni protokol, ki še nikdar ni bil objavljen in — originalni testament prestolonaslednika Rudolfa, za katerega se sploh ni vedelo. V tem testamentu je Rudolf opisal svoje življenje in politično izpovedanje. Sin objavlja, da bo spomine in testament v kratkem objavil.

Advokat v norišnici

Budimpeštanski advokat Leitner je izvršil več goljufivih in sleparskih dejanj, vsled česar bi moral biti zaprt. Ko je bilo izdano zaporno povelje, je advokat iznenada zginil in vse iskanje je bilo zaman. Mislili so, da je izvršil samomor. Te dni pa ga je policija odkrila v norišnici, kamor je prišel pod tujim imenom. Ker so zdravniki ugotovili, da simulira, so ga oddali v sodne zapore.

Popravljanje vatikanskih zgradb

Po katastrofalni neizgodi v vatikanski knjižnici so vse vatikanske palače natančno pregledali glede stabilnosti, kakor je to izrečno zaukazal papež. V nekaterih poslopih so opazili razpoke, katere so zaenkrat popravili s tem, da so postavili podporne tramove. Posebno slabo stanje so opazili v dvorani pod muzejem, tako da so vatikanske oblasti zapovedale, da se morajo iz nje odstraniti vsi stebri in veliki mramorni kamni, ki so bili postavljeni ob stenah muzejske dvorane. Zaenkrat so jih spravili na dvorišče Pigna.



Benetke v snegu.

Mraz, ki je zadnje dni zavladal nad srednjo Evropo, ni prizanesel niti Benetkam. Morje v kanalih in lagunah je zamrznilo, temperatura je padla globoko pod ničlo. Ta nenavaden pojav, ki je trajal samo tri dni, je bil za beneško prebivalstvo in maloštevilne goste pravo presenečenje.

Škoj dr. A. Podlaha umrl

V Pragi je umrl 14. t. m. škoj dr. A. Podlaha. Rojen leta 1865 v Pragi je istotam dokončal vse študije in preživel v njej večino dušnemu pastirstvu posvečenih let, dokler ni leta 1920 postal pomožni praški škof. Bil je desna roka lani odstopivšemu nadškofu dr. Kordaču. Bil je dober pisatelj in sijajen organizator. Katoliški pokret na Češkem zgubi z njim moža, ki je veliko delal in storil za katoliške organizacije, ki je izmed njih mnogim bil duša in vodja, ne da bi bil njihov zunanji reprezentant. Časopise posveča pokojniku tople hvala o požrtvovalnem delovanju.



Avstrijec Gasperl

je na mednarodnih tekmah v St. Moritzu postal prvi v dosegel nov hitrostni svetovni rekord v smučanju. Dosegel je hitrost 136 km na uro, več kot najhitrejši ekspresni vlak!



Prva originalna fotografija potresa na Cubi.

Prejeli smo več fotografičnih posnetkov katastrofalnega razdejanja v državi Cuba. Prinašamo sliko ene glavnih ulic v glavnem mestu Santiago, ki je največ trpelo po potresu.